

นักรการเมืองถิ่นจังหวัดพิษณุโลก

ชาญณวุฒ ไชยรักษา

สถาบันพระปกเกล้า
กรกฎาคม 2549

นักการเมืองถิ่นจังหวัดพิษณุโลก

โดย นายชาญณรงค์ ไชยรักษา

สถาบันพระปกเกล้า

สงวนลิขสิทธิ์ © 2549

ISBN 974-449-265-1

พิมพ์ครั้งที่ 1 กรกฎาคม 2549

จำนวน 1,000 เล่ม

ราคา 170 บาท

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

Nation : Library of Thailand Cataloging in Publication Data

สถาบันพระปกเกล้า

นักการเมืองถิ่นจังหวัดพิษณุโลก..กรุงเทพฯ : สถาบัน, 2549. 190 หน้า

1. นักการเมือง. 2. ไทย_การเมืองและการปกครอง

324.2092

ISBN 974-449-265-1

ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์นรนิติ เศรษฐบุตร

รองศาสตราจารย์ ดร.นิยม รัฐอมฤต

ดร.ถวิลวดี บุรีกุล

รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ

รองศาสตราจารย์พรชัย เทพปัญญา

ผู้แต่ง

นายชาญณรงค์ ไชยรักษา

จัดพิมพ์โดย

สถาบันพระปกเกล้า

47/101 อาคารศูนย์สัมมนา 3 ชั้น 5 ในบริเวณสถาบันพัฒนาข้าราชการ
พลเรือน หมู่ 4 ตำบลตลาดขวัญ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี 11000

โทรศัพท์ 0-2527-7830-9 <http://www.kpi.ac.th>

พิมพ์ที่

นครปฐมการพิมพ์

คำนำ

การศึกษาการเมืองการปกครองไทยที่ผ่านมามีอาจ ปฏิเสธได้ว่ายังมุ่งเน้นไปที่การเมืองระดับชาติเป็นส่วนใหญ่ สถาบันพระปกเกล้า โดยสำนักวิจัยและพัฒนาจึงได้ริเริ่มและ ดำเนินการโครงการวิจัยสำรวจเพื่อประมวลข้อมูลนักการเมืองถิ่นชั้น เพื่อเติมเต็มสิ่งที่ขาดหายไปของภาคการเมืองที่มีการศึกษากันอยู่ก็ คือสิ่งที่เรียกว่า “การเมืองถิ่น” หรือ การเมืองในจังหวัดต่าง ๆ เป็นการศึกษาเรื่องราวของการเมืองที่เกิดขึ้นในอาณาบริเวณของ ท้องถิ่นที่เป็นจังหวัดต่างๆ ในประเทศไทยอันเป็นปรากฏการณ์ที่ เป็นภาพคู่ขนานไปกับการเมืองระดับชาติอีกระนาบหนึ่ง

หนังสือ “นักการเมืองถิ่นจังหวัดพิษณุโลก” เป็นผลผลิต ขึ้นหนึ่งของโครงการดังกล่าว ซึ่งทางสถาบันฯ ต้องขอขอบคุณ อาจารย์ชาญณรงค์ ไชยรักษา ในการทำวิจัยจนได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ ของการเมืองถิ่นจังหวัดพิษณุโลก หวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือเล่มนี้ จะช่วยเติมเต็มเรื่องราวทางการเมืองในส่วนที่ยังขาดอยู่ และหวัง ว่าหนังสือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ในการช่วยทำความเข้าใจ ปรากฏการณ์ทางการเมืองไทยในระดับจังหวัดให้ชัดเจนยิ่งขึ้น รวมทั้งจะเป็นแรงกระตุ้นให้มีการศึกษาวิจัยการเมืองการปกครอง ไทยเพิ่มเติมต่อไป

อนุศักดิ์ เสงี่ยมกุล

รองศาสตราจารย์บรรณิณี เศรษฐบุตร์

เลขาธิการสถาบันพระปกเกล้า

สารบัญ

หน้า

คำนำ

สารบัญ

บทที่ 1	บทนำ: การศึกษา “การเมืองถิ่น” และ “นักการเมืองถิ่น” จังหวัดพิษณุโลก	1
	เกริ่นนำ	1
	การศึกษาเกี่ยวกับ “การเมืองถิ่น” และ “นักการเมืองถิ่น” ของจังหวัดพิษณุโลก	3
บทที่ 2	ลำดับเหตุการณ์การเมืองถิ่น จังหวัดพิษณุโลก ตั้งแต่ พ.ศ. 2475 - ปัจจุบัน (พ.ศ. 2548)	5
	รายนามสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดพิษณุโลก ปี 2475 - ปัจจุบัน (พ.ศ. 2548)	5
	การเลือกตั้งและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของ จังหวัดพิษณุโลก ตั้งแต่ พ.ศ. 2476 - ปัจจุบัน (พ.ศ. 2548)	8
บทที่ 3	สภาพและเหตุการณ์การเมืองถิ่น จังหวัดพิษณุโลก ช่วงที่ 1 (พ.ศ. 2475 - 2516)	31
	ประวัติและข้อมูลนักการเมืองถิ่น (ส.ส.) จังหวัดพิษณุโลก พ.ศ. 2475 - 2516	33

เหตุการณ์ทางการเมืองของจังหวัดพิษณุโลก ช่วง พ.ศ. 2475 - 2516	53
บทที่ 4 สภาพและเหตุการณ์การเมืองถิ่น จังหวัดพิษณุโลก	83
ช่วงที่ 2 (พ.ศ. 2517 - 2548)	
ประวัติและข้อมูลนักการเมืองถิ่น (ส.ส.) จังหวัดพิษณุโลก พ.ศ. 2517 - 2548	83
เหตุการณ์ทางการเมืองของจังหวัดพิษณุโลก ช่วง พ.ศ. 2517 - 2548	103
บทที่ 5 สรุปและเสนอแนะ	123
บรรณานุกรม	133
ภาคผนวก	141
ก รายชื่อและการดำรงตำแหน่งในรัฐสภาของนักการเมือง จังหวัดพิษณุโลก ตั้งแต่ พ.ศ. 2475 ถึง 2548	143
ข ภาพถ่ายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดพิษณุโลก ปี 2476 - ปัจจุบัน	179

บทที่ 1

บทนำ: การศึกษา “การเมืองถิ่น” และ “นักการเมืองถิ่น” จังหวัดพิษณุโลก

เกริ่นนำ

การเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตย ตั้งแต่ปี พ.ศ.2475 ได้สร้างระบบการเมืองแบบที่ประชาชนเลือกผู้แทนของตนเข้าไปทำหน้าที่กำหนดนโยบายสาธารณะแทนตน ทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่นที่ผ่านมาในระดับชาติ ประเทศไทย จัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรขึ้นทั้งทางตรงและทางอ้อมรวม 20 ครั้ง มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาทางอ้อม 1 ครั้ง ในปี พ.ศ.2489 และมีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาโดยตรงครั้งแรกไปเมื่อวันที่ 4 มีนาคม พ.ศ.2543 ในขณะที่ในระดับท้องถิ่นก็ได้จัดให้มีการเลือกตั้งตัวแทนเพื่อทำหน้าที่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในหลายรูปแบบพัฒนาขึ้นตามลำดับ

อย่างไรก็ตาม คงมีอาจปฏิเสธได้ว่าการศึกษากการเมืองการปกครองไทยที่ผ่านมายังมุ่งเน้นไปที่การเมืองระดับชาติเป็นส่วนใหญ่ สิ่งที่ขาดหายไปของภาคการเมืองที่ศึกษากันอยู่ก็คือสิ่งที่เรียกว่า “การเมืองถิ่น” ที่เป็นการศึกษาเรื่องราวของการเมืองที่เกิดขึ้นในอาณาบริเวณของท้องถิ่นที่เป็นจังหวัดต่างๆ ในประเทศไทยซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่เป็นภาพคู่ขนานไปกับการเมืองระดับชาติอีก

ระนาบหนึ่ง เพราะในขณะที่เวทีการเมือง ณ ศูนย์กลางของประเทศกำลังเข้มข้นด้วยการชิงไหวชิงพริบของนักการเมืองในสภาและพรรคการเมืองต่างๆ อีกด้านหนึ่งในพื้นที่จังหวัด บรรดาสมัครพรรคพวกและผู้สนับสนุนทั้งหลายก็กำลังดำเนินกิจกรรมเพื่อรักษาฐานเสียงในพื้นที่ด้วยเช่นกัน และทันทีที่ภารกิจที่ส่วนกลางสิ้นสุดลง การลงพื้นที่พบปะ ประชาชนตามสถานที่และงานบุญ งานประเพณีต่างๆ เป็นสิ่งที่นักการเมืองผู้หวังชัยชนะในการเลือกตั้งมีโอกาสขาดตกบกพร่องได้

ภาพต่างๆ ที่เกิดขึ้นในจังหวัดนี้ได้สะท้อนให้เห็นถึงหลายสิ่งหลายอย่างของการเมืองไทยที่ดำเนินมาต่อเนื่องยาวนาน ในแง่มุมที่อาจถูกมองข้ามไปในการศึกษาการเมืองระดับชาติ “การเมืองถิ่น” และ “นักการเมืองถิ่น” จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจทำการศึกษามีขึ้นน้อยเพื่อเติมเต็มองค์ความรู้ที่ยังขาดหาย และหากนำสิ่งที่ได้ค้นพบนี้มาพิจารณาอย่างลึกซึ้งก็ น่าจะทำให้สามารถเข้าใจการเมืองไทยได้ชัดเจนขึ้นในมุมมองที่แตกต่างจากการมองแบบเดิมๆ

จังหวัดพิษณุโลกในฐานะเมืองที่มีความสำคัญทางยุทธศาสตร์และการเมืองการปกครองตั้งแต่สุโขทัย อยุธยา ธนบุรี และรัตนโกสินทร์ ซึ่งประเทศไทยปกครองโดยพระมหากษัตริย์ จนกระทั่งมาถึงวาระของการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตย เมื่อปี 2475 ถึงปัจจุบัน การศึกษาเรื่องการเมืองถิ่นและนักการเมืองถิ่นจึงยังเป็นสิ่งที่น่าสนใจเป็นอย่างยิ่งในฐานะหัวเมืองของภาคเหนือตอนล่างและเป็นศูนย์กลางของส่วนราชการในระดับภูมิภาค

การศึกษาเกี่ยวกับ “การเมืองถิ่น” และ “นักการเมืองถิ่น” ของจังหวัดพิษณุโลก

ด้วยเหตุผลดังกล่าวในข้างต้น ดังนั้น หนังสือ “นักการเมืองถิ่นจังหวัดพิษณุโลก” นี้ จึงมุ่งเน้นทำการศึกษานักการเมืองที่เคยได้รับการเลือกตั้งในจังหวัดพิษณุโลก เพื่อให้ทราบถึงเครือข่ายและความสัมพันธ์ของนักการเมืองในจังหวัดพิษณุโลกว่าในแต่ละช่วงแต่ละยุคเป็นอย่างไร มีบทบาทและความสัมพันธ์ของกลุ่มผลประโยชน์และกลุ่มที่ไม่เป็นทางการ เช่น ครอบครัว วงศาคณาญาติ ฯลฯ ที่มีส่วนในการสนับสนุนทางการเมืองในจังหวัดหรือไม่ อย่างไร ความสัมพันธ์ระหว่างพรรคการเมืองกับนักการเมืองในจังหวัดเป็นอย่างไรและวิธีการหาเสียงในการเลือกตั้งของนักการเมืองในจังหวัดพิษณุโลก ตั้งแต่อดีตจนกระทั่งปัจจุบันนี้มีรูปแบบและวิธีการอย่างไร ทั้งนี้ผู้แต่งจะทำการศึกษาการเมืองของนักการเมืองระดับชาติตั้งแต่การเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรกจนถึงการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548 ในจังหวัดพิษณุโลก โดยให้ความสำคัญกับเครือข่ายและความสัมพันธ์ของนักการเมือง บทบาทของกลุ่มผลประโยชน์และกลุ่มที่ไม่เป็นทางการต่างๆ บทบาทและความสัมพันธ์ของพรรคการเมืองกับนักการเมืองภายในจังหวัดพิษณุโลก ตลอดจนรูปแบบ วิธีการและกลวิธีต่างๆ ที่นักการเมืองใช้ในการเลือกตั้งแต่ละครั้ง

สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น ผู้แต่งได้อาศัยการศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องต่างๆ ได้แก่ เอกสารชั้นต้น ได้แก่ เอกสารราชการที่เก็บรักษาไว้ในหอจดหมายเหตุแห่งชาติ เช่น เอกสารกระทรวงมหาดไทย (มท.) หรือ เอกสารสำนักนายกรัฐมนตรีนคร (สร.)

เป็นต้น และเอกสารชิ้นรอง ได้แก่ หนังสือชีวประวัติที่พิมพ์แจกในงานพิธีพระราชทานเพลิงศพ ข่าวดัดจากหนังสือพิมพ์ (Clipping) ที่จัดเก็บไว้ในหอจดหมายเหตุแห่งชาติ หรือ ห้องสมุดของคณะรัฐศาสตร์ในมหาวิทยาลัยต่างๆ และเอกสารทางวิชาการ ได้แก่ หนังสือ ตำรา งานวิจัย และ วิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษารวมไปถึงการสัมภาษณ์ ซึ่งประกอบด้วย การสัมภาษณ์นักการเมืองถิ่นโดยตรง และการสัมภาษณ์บุคคลที่สามารถให้ข้อมูลโยงใยไปถึงนักการเมืองคนต่างๆ ในพื้นที่ได้

ผู้แต่งมีความคิดว่าหนังสือเล่มนี้น่าจะเป็นประโยชน์แก่ผู้อ่านเป็นอย่างมาก ซึ่งจะทำให้ผู้อ่านเข้าใจถึงกลไกทางการเมืองในจังหวัดพิษณุโลก ตั้งแต่มีการเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรกจนถึงปัจจุบัน อีกทั้งได้ทราบว่าตั้งแต่การเลือกตั้งครั้งแรกเป็นต้นมา มีนักการเมืองคนใดในจังหวัดพิษณุโลกได้รับการเลือกตั้งบ้าง และชัยชนะของนักการเมืองเหล่านี้มีสาเหตุและปัจจัยอะไรสนับสนุน รวมทั้งทำให้ทราบถึงความสำคัญของกลุ่มผลประโยชน์และกลุ่มที่ไม่เป็นทางการ เช่น ครอบครัว วงศาคณาญาติ ฯลฯ ที่มีต่อการเมืองท้องถิ่นพิษณุโลก ความสำคัญของพรรคการเมืองในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัด รวมไปถึงรูปแบบ วิธีการ และกลวิธีต่างๆ ที่นักการเมืองใช้ในการเลือกตั้ง นอกจากนี้ยังได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับ “การเมืองถิ่น” และ “นักการเมืองถิ่น” สำหรับเป็นองค์ความรู้ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเมืองการปกครองไทยต่อไป

บทที่ 2

ลำดับเหตุการณ์การเมืองถิ่น

จังหวัดพิษณุโลก

ตั้งแต่ พ.ศ. 2475 - ปัจจุบัน (พ.ศ. 2548)

เหตุการณ์ทางการเมืองถิ่นของจังหวัดพิษณุโลกนั้นจะนำเสนอ นักการเมืองที่เคยได้รับการเลือกตั้งระดับชาติ เริ่มตั้งแต่วันที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2476 ซึ่งเป็นการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ครั้งแรก แต่เป็นการเลือกตั้งทางอ้อมโดยวิธีรวมเขตจังหวัด จนกระทั่งการเลือกตั้งครั้งล่าสุด เมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548 ซึ่งเป็นการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตๆ ละ 1 คน ในลักษณะ One Man-One Vote ตามเงื่อนไขของการเลือกตั้งในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2542

รายนามสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

จังหวัดพิษณุโลก ปี 2475-ปัจจุบัน (ปี 2548)

นับตั้งแต่ พ.ศ. 2476 ถึง พ.ศ. 2548 มีนักการเมืองที่ได้รับการเลือกตั้งด้วยวิธีการเลือกตั้งแบบต่างๆ กันไป เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดพิษณุโลกแล้ว จำนวนทั้งสิ้น 29 คน ดังรายชื่อต่อไปนี้

1. ชุนประเจตตรุณพันธ์ (เหล็ง ศุขโรจน์)
2. หลวงสุทริวุฒินฤเบศร์ (เจริญ สัตต์จอง)

3. ชุนคุปตพงศ์ประพัทธ์ (เชื้อ คุปตพงศ์)
4. พระยาสุนทรพิพิธ (เชย สุนทรพิพิธ)
5. นายคุม อินทวงศ์
6. ร้อยโทจงบกล ไกรฤกษ์
7. นาวาอากาศโททินกร พันธุ์กระวี
8. นายอุทัย แสงศิริ
9. นายโกศล ไกรฤกษ์
10. นายสุชน ชามพูนท
11. นายอนันต์ ภัคดีประไพ
12. นายประเทือง วิจารณ์ปรีชา
13. นายสุรปาณี ไกรฤกษ์
14. นายคนเด็ด มั่นสีเขียว
15. นายยิ่งพันธ์ มนะสิการ
16. นายวีระ ปัทมสิริวัฒน์
17. นายสมพงษ์ พลไวย์
18. นายจตุติ ไกรฤกษ์
19. นายอุดมศักดิ์ อุษชิน
20. นายไกรสิทธิ์ ไกรสิทธิพงษ์
21. นายพิษณุ พลไวย์
22. พลเอกศิริ ทิวะพันธุ์
23. นายพิทักษ์ สันติวงศ์เดชา
24. นางมยุรา มนะสิการ
25. นายนคร มาฉิม
26. นายวรงค์ เดชกิจวิกรม
27. นายมนต์ชัย วิวัฒน์ธนาฒย์
28. นายนิยม ช่างพินิจ
29. นายหัสณัยน์ สอนสิทธิ์

อนึ่ง บทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 กำหนดให้มีสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) ซึ่งมาจากเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน มีจำนวน 200 คน โดยใช้เขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง จังหวัดใดจะมีจำนวนเท่าไรให้คำนวณจากจำนวนราษฎรทั้งประเทศเฉลี่ยด้วย จำนวนวุฒิสมาชิก 200 คน สำหรับจังหวัดพิษณุโลก มีจำนวนสมาชิกวุฒิสภาได้ 3 คน ส.ว.มีวาระในการดำรงตำแหน่ง 6 ปี นับจากวันเลือกตั้งและไม่มีการยุบสภาของวุฒิสภา (นคร พจนนรพงษ์และคณะ, 2543: 194)

คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) ได้จัดให้มีการเลือกตั้ง ส.ว. เมื่อวันที่ 4 มีนาคม พ.ศ. 2543 โดยในส่วนของจังหวัดพิษณุโลก มีผู้ได้รับการเลือกตั้งเป็น ส.ว. 3 คน ได้แก่

1. พลเอกศิริ ทิวะพันธุ์
2. พลตำรวจโทณรงค์ อมาตยกุล
3. นายบุญยืน ศุภสารสาทร

ทั้งนี้ สมาชิกวุฒิสภาชุดแรกนี้จะหมดวาระการดำรงตำแหน่งในวันที่ 3 มีนาคม พ.ศ. 2549 และโดยบทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญ ปี 2540 มาตรา 126 วงเล็บ 3 ห้ามมิให้ผู้ที่เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกวุฒิสภาสมัครรับเลือกตั้งเป็น ส.ว. เป็นสมัยที่สองติดต่อกัน

การเลือกตั้งและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ของจังหวัดพิษณุโลก ตั้งแต่ พ.ศ. 2476 ถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2548)

จากข้อมูลตั้งแต่ พ.ศ. 2476 ซึ่งเป็นปีที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาจากการเลือกตั้งครั้งแรก จวบจนถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2548) สามารถลำดับเหตุการณ์การเลือกตั้งและรายชื่อของผู้ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของจังหวัดพิษณุโลก ได้ดังนี้

สภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 1 (15 พ.ย. 2476 – 9 ธ.ค. 2480)

ตามพระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พุทธศักราช 2475 กำหนดให้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) 2 ประเภท คือ สมาชิกประเภทที่ 1 ซึ่งมาจากการเลือกตั้งมีจำนวน 78 คน และสมาชิกประเภทที่ 2 ซึ่งมาจากการแต่งตั้ง จำนวน 78 คน¹ สำหรับเลือกตั้งทั่วไป เมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2476 ซึ่งถือว่าเป็นการเลือกตั้ง ส.ส. ครั้งแรกของประเทศไทย เป็นการเลือกตั้งแบบ “รวมเขตจังหวัด” (เขตจังหวัดแต่ละจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง) ใช้วิธีการเลือกตั้ง “ทางอ้อม” โดยให้ราษฎรเลือกผู้แทนตำบลก่อน แล้วให้ผู้แทนตำบลเลือกผู้แทนราษฎรอีกต่อหนึ่ง ใช้

¹ สมาชิกประเภทที่ 2 ได้รับการแต่งตั้งโดยพระราชกฤษฎีกา ในวันที่ 9 ธันวาคม 2476 ซึ่งตามบทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญมีผลทำให้คงอยู่ในตำแหน่งตั้งแต่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 1 - 4 หรือจนถึงวันที่ 10 พฤษภาคม 2489 ซึ่งเป็นวันที่รัฐธรรมนูญฉบับใหม่มีผลใช้บังคับ รวมเวลาอยู่ในตำแหน่งนานถึง 12 ปี 5 เดือน 1 วัน (นครพจนวรพงษ์, 2543: 108)

อัตราประชากร 200,000 คน ต่อ ส.ส. 1 คน อยู่ในวาระ 4 ปี ทั้งนี้ ส.ส. ชุดที่ 1 สิ้นสุดลงเมื่อครบวาระ 4 ปี ในวันที่ 9 ธันวาคม 2480

ผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งเป็น ส.ส. ของจังหวัดพิษณุโลกคนแรกคือ ขุนประเจตดรุณพันธ์ (เหล็ง ศุขโรจน์) โดยดำรงตำแหน่ง ส.ส. เพียงสมัยเดียว

สภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 2 (7 พ.ย. 2480 – 11 ก.ย. 2481)

สภาผู้แทนราษฎรชุดนี้ ประกอบด้วย ส.ส. 2 ประเภท ละ 91 คน คือ สมาชิกประเภทที่ 1 มาจากการเลือกตั้ง และ สมาชิกประเภทที่ 2 มาจากแต่งตั้งโดยเป็นผู้ดำรงตำแหน่งต่อเนื่องมาจากสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 1 และมีการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเพิ่มอีก 13 คน เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม 2480 สำหรับสภาผู้แทนราษฎรชุดนี้ มาจากการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน พ.ศ. 2480 เป็นการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนครั้งแรก และใช้ระบบการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตๆ ละ 1 คน ใช้อัตราประชากร 200,000 คน ต่อ ส.ส. 1 คน วาระในการดำรงตำแหน่ง 4 ปี ส.ส. ประเภทที่ 1 ของสภาชุดนี้ สิ้นสุดลงโดยการยุบสภาผู้แทนราษฎร ในวันที่ 11 กันยายน พ.ศ. 2481

สำหรับผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งเป็น ส.ส. พิษณุโลก คนที่สองคือ หลวงสุทริวุฒินฤเบศร์ (เจริญ สัดจอง) โดยดำรงตำแหน่ง ส.ส. เพียงสมัยเดียว

สภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 3 (12 พ.ย. 2481 – 15 ต.ค. 2488)

สภาผู้แทนราษฎรชุดนี้ ประกอบด้วย ส.ส. 2 ประเภท ละ 91 คน คือ สมาชิกประเภทที่ 1 มาจากการเลือกตั้ง และ สมาชิกประเภทที่ 2 มาจากแต่งตั้งโดยเป็นผู้ดำรงตำแหน่งต่อเนื่องมาจาก

สภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 1 และ ชุดที่ 2 สำหรับ ส.ส. ประเภทที่ 1 ของสภาชุดนี้ มาจากการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน พ.ศ. 2481 เป็นการเลือกตั้งโดยวิธีแบ่งเขตเลือกตั้ง ให้แต่ละเขตเลือกตั้งมี ผู้แทนราษฎรได้ 1 คน ถึงเกณฑ์ประชากร จำนวน 200,000 คนต่อ ผู้แทนราษฎร 1 คน เนื่องจากในช่วงการดำรงตำแหน่งของ ส.ส. ชุดนี้ เป็นช่วงเกิดสงครามโลก ครั้งที่ 2 ทำให้รัฐบาลไม่สามารถจัดให้มีการเลือกตั้งทั่วไปเพื่อเลือกสมาชิกประเภทที่ 1 ได้ สภาผู้แทนราษฎรจึงได้ให้ความเห็นชอบ พ.ร.บ. ขยายกำหนดเวลาอยู่ใน ตำแหน่ง ส.ส. ออกไปอีกไม่เกิน 2 ปี นับแต่วันที่สมาชิกภาพสิ้นสุดลงตามที่รัฐบาลเสนอ 2 ครั้งคือ ครั้งที่ 1 วันที่ 5 ธันวาคม พ.ศ. 2485 และ ครั้งที่ 2 วันที่ 14 กันยายน พ.ศ. 2487 ทั้งนี้ ส.ส.ประเภทที่ 1 ของสภาชุดนี้สิ้นสุดลงโดยการยุบสภาผู้แทนราษฎร ในวันที่ 15 ตุลาคม 2488

สำหรับผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งเป็น ส.ส. พิษณุโลกคนที่สาม คือ ขุนคุปตพงศ์ประพัทธ์ (เชื้อ คุปตพงศ์) โดยดำรงตำแหน่ง ส.ส. เพียงสมัยเดียว

สภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 4 (6 ม.ค. 2489 – 8 พ.ย. 2490)

สภาผู้แทนราษฎรชุดนี้ ประกอบด้วย ส.ส. 2 ประเภทๆ ละ 96 คน คือ สมาชิกประเภทที่ 1 มาจากการเลือกตั้ง และ สมาชิกประเภทที่ 2 มาจากแต่งตั้งโดยเป็นผู้ดำรงตำแหน่งต่อเนื่องมาจาก สภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 1 -3 สำหรับ ส.ส.ประเภทที่ 1 มาจากการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2489 เป็นการเลือกตั้งโดยตรงแบบแบ่งเขต (เขตละ 1 คน) ใช้เกณฑ์จำนวนประชากร 200,000 คนต่อ ส.ส. 1 คน มีวาระ 4 ปี สำหรับ ส.ส.ประเภทที่ 1 ของสภาชุดนี้

สิ้นสุดลง เพราะการทำรัฐประหารของ พลโทผิน ชุณหะวัณ เมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน พ.ศ. 2490

สำหรับผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งเป็น ส.ส.พิษณุโลกคนที่สี่ คือ พระยาสุนทรพิพิธ (เชย สุนทรพิพิธ) โดยดำรงตำแหน่ง ส.ส. เพียงสมัยเดียว

สภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 5 (6 ม.ค. 2489 – 8 พ.ย. 2490)

สภาผู้แทน (ไม่มีคำว่า “ราษฎร” ต่อท้าย) สมาชิกมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน แบ่งเขตเลือกตั้งโดยใช้เกณฑ์ประชากร 100,000 คนต่อ ส.ส. 1 คน มีวาระในการดำรงตำแหน่ง 4 ปี² ซึ่งในระยะแรกให้ ส.ส.ที่อยู่ในตำแหน่งก่อนวันใช้รัฐธรรมนูญ (สภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 4) ซึ่งเลือกตั้งมาเมื่อวันที่ 6 มกราคม 2489 จำนวน 96 คน ทำหน้าที่สมาชิกสภาผู้แทนไปก่อน ต่อมาเมื่อวันที่ 5 สิงหาคม พ.ศ. 2489 ได้มีการเลือกตั้ง ส.ส. เพิ่มในอีก 47 จังหวัด (รวมทั้งจังหวัดพิษณุโลกด้วย) ได้ ส.ส. เพิ่มมาอีก 82 คน รวมเป็น 178 คน³ สภาชุดนี้สิ้นสุดลง เพราะการทำรัฐประหารของ พลโทผิน ชุณหะวัณ เมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน พ.ศ. 2490

² รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2489

³ อนึ่ง นอกจากสภาผู้แทนแล้ว รัฐธรรมนูญ ปี 2489 ได้กำหนดให้มี “พutschaka” ขึ้นมาอีกสภาหนึ่ง โดยสมาชิกพutschakามีจำนวน 80 คน มีวาระ 6 ปี มาจากการเลือกตั้งโดยทางอ้อมของ ส.ส.ที่มีอยู่แต่เดิม 96 คน ทำหน้าที่เลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกพutschaka เมื่อวันที่ 24 พฤษภาคม พ.ศ. 2489 พutschaka สิ้นสุดลงพร้อมกับสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 5

ผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งเพิ่มเติมเป็น ส.ส. พิษณุโลก ในการเลือกตั้งครั้งนี้ คือ นายคุม อินทวงศ์ โดยดำรงตำแหน่ง ส.ส. เพียงสมัยเดียว

สภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 6 (29 ม.ค. 2491 – 29 พ.ย. 2494)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2490 กำหนดให้รัฐสภา มี 2 สภา คือ 1.สภาผู้แทน จำนวน 99 คน วาระในการดำรงตำแหน่ง 4 ปี และ 2.วุฒิสภา มาจากการแต่งตั้ง เมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน พ.ศ. 2490 สำหรับ ส.ส. ของสภาชุดนี้ มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน เมื่อวันที่ 29 มกราคม พ.ศ. 2491 เป็นการเลือกตั้งแบบรวมเขตจังหวัด (จังหวัดละ 1 เขต) ใช้เกณฑ์ประชากร 200,000 คน ต่อ ส.ส. 1 คน มีวาระในการดำรงตำแหน่ง 4 ปี สภาผู้แทนราษฎรชุดนี้สิ้นสุดลง ในวันที่ 29 พฤศจิกายน พ.ศ. 2494 เพราะการทำรัฐประหารของ พลเอกผิน ชุณหะวัณ

ผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งเป็น ส.ส. พิษณุโลก ในการเลือกตั้งครั้งนี้ ได้แก่ ร้อยโทจงกล ไกรฤกษ์ ซึ่งเป็นการดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสมัยแรก

สภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 7 (26 ก.พ. 2495 – 25 ก.พ. 2500)

สภาผู้แทนราษฎรชุดนี้ ประกอบด้วยสมาชิก 2 ประเภทๆ ละ 123 คน คือ สมาชิกประเภทที่ 1 มาจากการเลือกตั้งใหม่ และสมาชิกประเภทที่ 2 มาจากการแต่งตั้งชุดเดิม สำหรับสมาชิกประเภทที่ 1 มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน ใช้วิธีการเลือกตั้งแบบรวมเขตรวมจังหวัด (จังหวัดละ 1 เขต) ใช้เกณฑ์ประชากร 200,000 คนต่อ ส.ส. 1 คน มีวาระการดำรงตำแหน่ง 5 ปี สภาชุดนี้สิ้นสุดลงตามวาระ 5 ปี เมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2500

ผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งเป็น ส.ส. พิษณุโลก ในการเลือกตั้งครั้งนี้ ได้แก่ ร้อยโทจงกล ไกรฤกษ์ ซึ่งเป็นการดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสมัยที่ 2

สภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 8 (26 ก.พ. 2500 – 16 ก.ย. 2500)

สภาผู้แทนราษฎรชุดนี้ มีจำนวน ส.ส. 160 คน⁴ มาจากการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2500 เป็นการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน ใช้ระบบการเลือกตั้งแบบรวมเขตจังหวัด (เขตจังหวัดแต่ละจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง) ใช้เกณฑ์ประชากร 150,000 คนต่อ ส.ส. 1 คน มีวาระในการดำรงตำแหน่ง 5 ปี สำหรับการเลือกตั้งในครั้งนี้ ส.ส. ส่วนใหญ่จะสมัครในนามของพรรคการเมือง สภาชุดนี้สิ้นสุด เมื่อวันที่ 16 กันยายน พ.ศ. 2500 เนื่องจากการทำรัฐประหารของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์

ผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งเป็น ส.ส. พิษณุโลก ในการเลือกตั้งครั้งนี้ ได้แก่ ร้อยโทจงกล ไกรฤกษ์ ดำรงตำแหน่ง ส.ส. เป็นสมัยที่ 3 (สมัยสุดท้าย) และ นาวาอากาศโททินกร พันธุ์กระวี ซึ่งเป็นการดำรงตำแหน่ง ส.ส. เป็นสมัยแรก ทั้งนี้ ส.ส. ทั้ง 2 คนลงสมัครเลือกตั้งในนามของพรรคเสรีมนังคศิลา⁵

⁴ นอกจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประเภทที่ 1 ซึ่งมาจากการเลือกตั้ง จำนวน 160 คน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2475 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2495 ได้กำหนดให้มี ส.ส. ประเภทที่ 2 จำนวน 123 คน มาจากการแต่งตั้ง โดยดำรงตำแหน่งต่อเนื่องจาก ส.ส. ประเภทที่ 2 ของสภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 7

⁵ การเลือกตั้งทั่วไป วันที่ 26 ก.พ. 2500 พรรคเสรีมนังคศิลา ได้จำนวน ส.ส. มากที่สุด คือ 79 คน จาก ส.ส. ทั้งสิ้น 160 คน

สภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 9 (15 ธ.ค. 2500 – 20 ต.ค. 2501)

สภาผู้แทนราษฎรชุดนี้⁶ มีจำนวน ส.ส. 160 คน⁷ มาจากการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2500 เป็นการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน ใช้ระบบการเลือกตั้งแบบรวมเขตจังหวัด (ใช้เขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง) ใช้เกณฑ์ประชากร 150,000 คน ต่อ ส.ส. 1 คน มีวาระในการดำรงตำแหน่ง 5 ปี สภาผู้แทนราษฎรชุดนี้สิ้นสุดลงเมื่อวันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2501 เนื่องจากการทำรัฐประหารซึ่งนำโดย จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์

ผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งเป็น ส.ส. พิษณุโลก ในการเลือกตั้งครั้งนี้ ได้แก่ นาวาอากาศโททินกร พันธุ์กระวี ซึ่งเป็นการดำรงตำแหน่ง ส.ส. เป็นสมัยที่ 2 และ นายอุทัย แสงศิริ ดำรงตำแหน่ง ส.ส. เป็นสมัยแรกและสมัยเดียวทั้งนี้ ส.ส. ทั้ง 2 คนไม่ได้สังกัดพรรคการเมืองใดในการเลือกตั้งครั้งนี้⁸

⁶ นอกจาก ส.ส. ประเภทที่ 1 ยังมีสมาชิกประเภทที่ 2 ซึ่งมาจากการเลือกตั้ง จำนวน 121 คนเมื่อวันที่ 18 กันยายน พ.ศ. 2500 และต่อมาเหลือจำนวน 95 คน เนื่องจากมีการจับสลากออก จำนวน 26 คน เมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2501

⁷ ต่อมาในวันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2501 ได้มีการเลือกตั้ง ส.ส. เพิ่มอีก 26 คน ในเขต 5 จังหวัด ทำให้สภาผู้แทนราษฎรชุดนี้ มีจำนวนสมาชิกทั้งสิ้น 186 คน

⁸ กฎหมายไม่ได้กำหนดให้ ส.ส. ต้องสังกัดพรรคการเมือง ทำให้มีจำนวน ส.ส. ถึง 42 คนที่เป็นกลุ่มอิสระไม่สังกัดพรรคการเมือง จากจำนวน ส.ส. ทั้งสิ้น 160 คน

สภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 10 (10 ก.พ. 2512 – 17 พ.ย. 2514)

สภาผู้แทนราษฎรชุดนี้⁹ มีจำนวน ส.ส. 219 คน มาจากการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 10 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2512 เป็นการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน ใช้ระบบการเลือกตั้งแบบรวมเขตจังหวัด ใช้เกณฑ์ประชากร 150,000 คน ต่อ ส.ส. 1 คน มีวาระในการดำรงตำแหน่ง 4 ปี สภาผู้แทนราษฎรชุดนี้สิ้นสุดลงเมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2514 เนื่องจากการทำรัฐประหารของจอมพลถนอม กิตติขจร

ผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งเป็น ส.ส. พิษณุโลก ในการเลือกตั้งครั้งนี้ ได้แก่ นายโกศล ไกรฤกษ์ นายสุชน ชามพูนท และนายอนันต์ ภัคดีประไพ ซึ่งทั้ง 3 คนดำรงตำแหน่ง ส.ส. เป็นสมัยแรก และไม่ได้สังกัดพรรคการเมืองใดในการเลือกตั้งครั้งนี้

⁹ นอกจากสภาผู้แทนราษฎรแล้ว รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2511 ได้กำหนดให้วุฒิสภาขึ้นอีกสภาหนึ่ง โดยวุฒิสมาจากการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งของพระมหากษัตริย์และอยู่ในวาระ 6 ปี โดยเมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม พ.ศ. 2511 มีการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งจำนวน 120 คน และ เมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2512 อีก 44 คน รวมมีจำนวนสมาชิกวุฒิสภา 164 คน

สภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 11 (26 ม.ค. 2518 – 12 ม.ค. 2519)

สภาผู้แทนราษฎรชุดนี้¹⁰ มีจำนวน ส.ส. 269 คน¹¹ มาจากการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 26 มกราคม พ.ศ. 2518 เป็นการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน ใช้ระบบการเลือกตั้งแบบผสม กล่าวคือ จังหวัดใดที่มี ส.ส. ไม่เกิน 3 คน ให้ถือเขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง จังหวัดที่มี ส.ส. เกิน 3 คน ให้แบ่งเขตจังหวัดออกเป็นเขตเลือกตั้ง โดยแต่ละเขตเลือกตั้งมี ส.ส. ได้ไม่เกิน 3 คนและไม่น้อยกว่า 2 คน ใช้เกณฑ์จำนวนประชากร 150,000 คนต่อ ส.ส. 1 คน มีวาระการดำรงตำแหน่ง 4 ปี สภาผู้แทนราษฎรชุดนี้สิ้นสุดลงเมื่อวันที่ 12 มกราคม พ.ศ. 2519 โดยพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2519

สำหรับจังหวัดพิษณุโลกแบ่งเขตการเลือกตั้งออกเป็น 2 เขตๆ ละ 2 คน รวมมี ส.ส. จำนวน 4 คน ผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งเป็น ส.ส. ในแต่ละเขตมีดังนี้ เขตเลือกตั้งที่ 1 นาวาอากาศโททินกร พันธุ์กระวี

¹⁰ นอกจากสภาผู้แทนราษฎรแล้ว รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2517 กำหนดให้มีวุฒิสภา มาจากการแต่งตั้ง จำนวน 100 คน โดยเมื่อวันที่ 26 มกราคม พ.ศ. 2518 ได้มีการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งวุฒิสมาชิก จำนวน 100 คน

¹¹ สภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ ปี 2517 มีความสำคัญมาก เพราะกำหนดให้ 1.การแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีก่อนเข้าบริหารประเทศ จะต้องได้รับความไว้วางใจของสภาผู้แทนราษฎรก่อน และ 2.สภาผู้แทนราษฎรมีสิทธิขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคลหรือทั้งคณะได้ ซึ่งถือว่าเป็นกลไกในการปกครองระบอบรัฐสภาที่เพิ่งกำเนิดขึ้นครั้งแรกในประเทศไทย

สังกัดพรรคชาติไทย ดำรงตำแหน่งเป็น ส.ส.สมัยที่ 3 และ นายอนันต์ ภัคดีประไพ สังกัดพรรคไท ดำรงตำแหน่ง ส.ส. สมัยที่ 2 (สมัยสุดท้าย) และเขตเลือกตั้งที่ 2 นายประเทือง วิจารณปรีชา สังกัดพรรค กิจสังคม ดำรงตำแหน่งเป็น ส.ส. สมัยแรก และ นายสุรปานี ไกรฤกษ์ สังกัดพรรคประชาธิปัตย์ ดำรงตำแหน่งเป็น ส.ส. สมัยแรก และสมัยเดียว

สภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 12 (4 เม.ย. 2519 – 6 ต.ค. 2519)

สภาผู้แทนราษฎรชุดนี้ มีจำนวน ส.ส. 279 คน มาจากการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 4 เมษายน พ.ศ. 2519 เป็นการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน ใช้ระบบการเลือกตั้งแบบผสม กล่าวคือ จังหวัดใดที่มี ส.ส.ไม่เกิน 3 คน ให้ถือเขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง จังหวัดที่มี ส.ส.เกิน 3 คน ให้แบ่งเขตจังหวัดออกเป็นเขตเลือกตั้ง โดยแต่ละเขตเลือกตั้งมี ส.ส. ได้ไม่เกิน 3 คนและไม่น้อยกว่า 2 คน ใช้เกณฑ์จำนวนประชากร 150,000 คนต่อ ส.ส. 1 คน มีวาระการดำรงตำแหน่ง 4 ปี สภาผู้แทนราษฎรชุดนี้ สิ้นสุดลงเมื่อวันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 เนื่องจากการยึดอำนาจการปกครองของคณะปฏิรูปการปกครอง-แผ่นดิน นำโดย พล.ร.อ. สงัด ชลออยู่

สำหรับจังหวัดพิษณุโลกแบ่งเขตการเลือกตั้งออกเป็น 2 เขตฯ ละ 2 คน รวมมี ส.ส. จำนวน 4 คน ผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งเป็น ส.ส. ในแต่ละเขตมีดังนี้ เขตเลือกตั้งที่ 1 นาวาอากาศโททินกร พันธุ์กระวี สังกัดพรรคชาติไทย ดำรงตำแหน่งเป็น ส.ส.สมัยที่ 4 และ นายสุชน ชามพูนท สังกัดพรรคสังคมนิยม ดำรงตำแหน่ง ส.ส. สมัยที่ 2 และ เขตเลือกตั้งที่ 2 นายโกศล ไกรฤกษ์ สังกัดพรรคกิจสังคม

ดำรงตำแหน่งเป็น ส.ส. สมัยที่ 2 และ นายประเทือง วิจารณ์ปรีชา
สังกัดพรรคกิจสังคม ดำรงตำแหน่งเป็น ส.ส. สมัยที่ 2

สภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 13 (22 เม.ย.2522 – 19 มี.ค. 2526)

สภาผู้แทนราษฎรชุดนี้ มีจำนวน ส.ส. 301 คน มาจากการ
เลือกตั้งเมื่อวันที่ 22 เมษายน พ.ศ. 2522¹² เป็นการเลือกตั้งโดยตรง
จากประชาชน ใช้ระบบการเลือกตั้งแบบผสม กล่าวคือ จังหวัดใดที่มี
มี ส.ส. ไม่เกิน 3 คน ให้ถือเขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง จังหวัดที่มี ส.ส.
เกิน 3 คน ให้แบ่งเขตจังหวัดออกเป็นเขตเลือกตั้ง โดยแต่ละเขต
เลือกตั้งมี ส.ส. ได้ไม่เกิน 3 คนและไม่น้อยกว่า 2 คน ใช้เกณฑ์
จำนวนประชากร 150,000 คนต่อ ส.ส. 1 คน มีวาระการดำรงตำแหน่ง
4 ปี สภาผู้แทนราษฎรชุดนี้ สิ้นสุดลงเมื่อวันที่ 19 มีนาคม พ.ศ. 2526
เนื่องจากมีพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2526

สำหรับจังหวัดพิษณุโลกแบ่งเขตการเลือกตั้งออกเป็น 2 เขต
โดยเขตการเลือกตั้งที่ 1 มี ส.ส. ได้ 3 คน ผู้ที่ได้รับการเลือกตั้ง ได้แก่
นาวาอากาศโททินกร พันธุ์กระวี สังกัดพรรคชาติไทย ดำรง
ตำแหน่งเป็น ส.ส. สมัยที่ 5 นายยิ่งพันธ์ มนะสิการ สังกัดพรรค
ประชากรไทย ดำรงตำแหน่งเป็น ส.ส. สมัยแรก และ นายคนเด็ด
มันสีเขียว สังกัดพรรคกิจสังคม ดำรงตำแหน่งเป็น ส.ส. สมัยแรก
และสมัยเดียว และเขตการเลือกตั้งที่ 2 มี ส.ส. ได้ 2 คน ผู้ที่ได้รับ

¹² การเลือกตั้งในครั้งนี้ ไม่มีการจัดตั้งพรรคการเมืองโดยถูกต้องตาม
กฎหมาย แต่ในทางปฏิบัติได้มีการจัดตั้งองค์กรและหาเสียงในนาม
ของพรรคการเมือง ซึ่งพรรคกิจสังคมมีจำนวน ส.ส. ที่ได้รับการ
เลือกตั้งสูงสุด

การเลือกตั้ง ได้แก่ นายโกศล ไกรฤกษ์ สังกัดพรรคกิจสังคม ดำรงตำแหน่งเป็น ส.ส. สมัยที่ 3 และ นายประเทือง วิจารณ์ปรีชา สังกัดพรรคชาติประชาธิปไตย ดำรงตำแหน่งเป็น ส.ส. สมัยที่ 3

สภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 14 (18 เม.ย. 2526 – 1 พ.ค. 2529)

สภาผู้แทนราษฎรชุดนี้ มีจำนวน ส.ส. 324 คน มาจากการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 18 เมษายน พ.ศ. 2526 เป็นการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน ใช้ระบบการเลือกตั้งแบบผสม กล่าวคือ จังหวัดใดที่มี ส.ส. ไม่เกิน 3 คน ให้ถือเขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง จังหวัดที่มี ส.ส. เกิน 3 คน ให้แบ่งเขตจังหวัดออกเป็นเขตเลือกตั้ง โดยแต่ละเขตเลือกตั้งมี ส.ส. ได้ไม่เกิน 3 คนและไม่น้อยกว่า 2 คน ใช้เกณฑ์จำนวนประชากร 150,000 คนต่อ ส.ส. 1 คน มีวาระการดำรงตำแหน่ง 4 ปี สภาผู้แทนราษฎรชุดนี้ สิ้นสุดลงเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2529 เนื่องจากมีพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2529

สำหรับจังหวัดพิษณุโลกแบ่งเขตการเลือกตั้งออกเป็น 2 เขต โดยเขตการเลือกตั้งที่ 1 มี ส.ส. ได้ 3 คน ผู้ที่ได้รับการเลือกตั้ง ได้แก่ นาวาอากาศโททินกร พันธุ์กระวี สังกัดพรรคชาติไทย ดำรงตำแหน่งเป็น ส.ส. สมัยที่ 6 นายยิ่งพันธ์ มนะสิการ สังกัดพรรคประชากรไทย ดำรงตำแหน่งเป็น ส.ส. สมัยที่ 2 และ นายสุชน ชามพูนท สังกัดพรรคชาติไทย ดำรงตำแหน่งเป็น ส.ส. สมัยที่ 3 ส่วนเขตการเลือกตั้งที่ 2 มี ส.ส. ได้ 2 คน ผู้ที่ได้รับการเลือกตั้ง ได้แก่ นายโกศล ไกรฤกษ์ สังกัดพรรคกิจสังคม ดำรงตำแหน่งเป็น ส.ส. สมัยที่ 4 และ นายประเทือง วิจารณ์ปรีชา สังกัดพรรคชาติไทย ดำรงตำแหน่งเป็น ส.ส. สมัยที่ 4

สภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 15 (27 ก.ค. 2529 – 29 เม.ย. 2531)

สภาผู้แทนราษฎรชุดนี้ มีจำนวน ส.ส. 347 คน มาจากการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม พ.ศ. 2529¹³ เป็นการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน ใช้ระบบการเลือกตั้งแบบผสม กล่าวคือ จังหวัดใดที่มี ส.ส. ไม่เกิน 3 คน ให้ถือเขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง จังหวัดที่มี ส.ส. เกิน 3 คน ให้แบ่งเขตจังหวัดออกเป็นเขตเลือกตั้ง โดยแต่ละเขตเลือกตั้งมี ส.ส. ได้ไม่เกิน 3 คนและไม่น้อยกว่า 2 คน ใช้เกณฑ์จำนวนประชากร 150,000 คนต่อ ส.ส. 1 คน มีวาระการดำรงตำแหน่ง 4 ปี สภาผู้แทนราษฎรชุดนี้ สิ้นสุดลงเมื่อวันที่ 29 เมษายน พ.ศ. 2531 เนื่องจากพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2531

สำหรับจังหวัดพิษณุโลกแบ่งเขตการเลือกตั้งออกเป็น 2 เขต เขตการเลือกตั้งที่ 1 มี ส.ส. ได้ 3 คน ผู้ที่ได้รับการเลือกตั้ง ได้แก่ นายยิ่งพันธ์ มนะสิการ สังกัดพรรคประชากรไทย ดำรงตำแหน่งเป็น ส.ส. สมัยที่ 3 นายสุชน ชามพูนท สังกัดพรรคชาติไทย สังกัดพรรคชาติไทย ดำรงตำแหน่ง ส.ส. เป็นสมัยที่ 4 และ นายสมพงษ์ พลไวย์ สังกัดพรรคประชาธิปไตย ดำรงตำแหน่ง ส.ส. เป็นสมัยแรกและสมัยเดียว สำหรับเขตการเลือกตั้งที่ 2 ผู้ที่ได้รับการเลือกตั้ง ได้แก่

¹³ การเลือกตั้งในครั้งนี้ ส.ส.ทุกคนต้องสมัครรับเลือกตั้งในนามของ พรรคการเมือง และพรรคการเมืองนั้นจะต้องส่งสมาชิกเข้าสมัครรับเลือกตั้ง ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวน ส.ส.ทั้งหมด ผลการเลือกตั้งปรากฏว่า พรรคการเมืองที่มี ส.ส. ได้รับเลือกตั้งมากที่สุดคือ พรรคประชาธิปัตย์

นายวีระ ปัทมสิริวัฒน์ สังกัดพรรคชาติไทย ดำรงตำแหน่ง ส.ส. เป็นสมัยแรก และ นายประเทือง วิจารณ์ปรีชา สังกัดพรรคชาติไทย ดำรงตำแหน่ง ส.ส. เป็นสมัยที่ 5 ซึ่งต่อมา นายประเทืองได้ดำรงตำแหน่ง ส.ส. จังหวัดสิงห์บุรี พรรคชาติไทย อีก 3 สมัย ระหว่างปี 2535 - 2539

สภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 16 (24 กรกฎาคม 2531 – 23 กุมภาพันธ์ 2534)

สภาผู้แทนราษฎรชุดนี้ มีจำนวน ส.ส. 357 คน มาจากการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม พ.ศ. 2531¹⁴ เป็นการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน ใช้ระบบการเลือกตั้งแบบผสม กล่าวคือ จังหวัดใดที่มี ส.ส. ไม่เกิน 3 คน ให้ถือเขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง จังหวัดที่มี ส.ส. เกิน 3 คน ให้แบ่งเขตจังหวัดออกเป็นเขตเลือกตั้ง โดยแต่ละเขตเลือกตั้งมี ส.ส. ได้ไม่เกิน 3 คนและไม่น้อยกว่า 2 คน ใช้เกณฑ์จำนวนประชากร 150,000 คนต่อ ส.ส. 1 คน มีวาระการดำรงตำแหน่ง 4 ปี สภาผู้แทนราษฎรชุดนี้ สิ้นสุดลงเมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2534 เนื่องจากการยึดอำนาจการปกครองของคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รสช.)

สำหรับจังหวัดพิษณุโลกแบ่งเขตการเลือกตั้งออกเป็น 2 เขต เขตการเลือกตั้งที่ 1 มี ส.ส. ได้ 3 คน ผู้ที่ได้รับการเลือกตั้ง ได้แก่ นายยิ่งพันธ์ มนะสิการ สังกัดพรรคประชากรไทย ดำรงตำแหน่ง ส.ส.

¹⁴ การเลือกตั้งครั้งนี้ ส.ส. ทุกคนจะต้องสังกัดพรรคการเมือง และพรรคการเมืองนั้นจะต้องส่งสมาชิกเข้าสมัครรับเลือกตั้งไม่น้อยกว่า กึ่งหนึ่งของจำนวน ส.ส. ทั้งหมด ผลการเลือกตั้งปรากฏว่า พรรคที่ได้จำนวน ส.ส. มากที่สุด คือ พรรคชาติไทย

เป็นสมัยที่ 4 นายสุชน ชามพูนท สังกัดพรรคชาติไทย ดำรงตำแหน่ง ส.ส. เป็นสมัยที่ 5 และนายอุดมศักดิ์ อุษชิน สังกัดพรรคราษฎร ดำรง ตำแหน่ง ส.ส. เป็นสมัยแรก ส่วนเขตการเลือกตั้งที่ 2 มี ส.ส. ได้ 2 คน ผู้ที่ได้รับการเลือกตั้ง ได้แก่ นายโกศล ไกรฤกษ์ สังกัดพรรค ประชากรไทย ดำรงตำแหน่ง ส.ส. เป็นสมัยที่ 5 และ นายจตุติ ไกรฤกษ์ สังกัดพรรคประชากรไทย ดำรงตำแหน่ง ส.ส. เป็นสมัยแรก

สภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 17 (22 มีนาคม 2535 – 30 มิถุนายน 2535)

สภาผู้แทนราษฎรชุดนี้ มีจำนวน ส.ส. 360 คน¹⁵ มาจาก การเลือกตั้งเมื่อวันที่ 22 มีนาคม พ.ศ. 2522¹⁶ เป็นการเลือกตั้ง โดยตรงจากประชาชน ใช้ระบบการเลือกตั้งแบบผสม กล่าวคือ จังหวัดใดที่มี ส.ส. ไม่เกิน 3 คน ให้ถือเขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง จังหวัดที่มี ส.ส. เกิน 3 คน ให้แบ่งเขตจังหวัดออกเป็นเขตเลือกตั้ง โดยแต่ละเขตเลือกตั้งมี ส.ส. ได้ไม่เกิน 3 คนและไม่น้อยกว่า 2 คน ใช้เกณฑ์อัตราเฉลี่ยของประชากรทั้งประเทศ ต่อ ส.ส. 360 คน หรือ ส.ส. 1 คน ต่อประชากร 150,000 คนขึ้นไป วาระในการดำรงตำแหน่ง 4 ปี สภาผู้แทนราษฎรชุดนี้ สิ้นสุดลงเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2535 เนื่องจากมีพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2535 ภายหลังจากการเกิดเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ เนื่องจาก

¹⁵ ตามบทบัญญัติที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534

¹⁶ การเลือกตั้งครั้งนี้ ส.ส. ทุกคนต้องสังกัดพรรคการเมืองและ พรรคการเมืองนั้นจะต้องส่งสมาชิกเข้าสมัคร ส.ส. ไม่น้อยกว่า 120 คน

พรรคการเมืองและประชาชนคัดค้านการขึ้นมำดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของพลเอกสุจินดา คราประยูร

สำหรับการเลือกตั้งครั้งนี้ จังหวัดพิษณุโลกมี ส.ส. ได้ 5 คน และแบ่งเขตการเลือกตั้งเป็น 2 เขตการเลือกตั้ง เขตเลือกตั้งที่ 1 มี ส.ส. ได้ 3 คน ผู้ที่ได้รับการเลือกตั้ง ได้แก่ นายยิ่งพันธ์ มนะสิการ สังกัดพรรคประชากรไทย ดำรงตำแหน่ง ส.ส. เป็นสมัยที่ 5 นายสุชน ชามพูนท สังกัดพรรคชาติไทย ดำรงตำแหน่ง ส.ส. เป็นสมัยที่ 6 และ นายอุดมศักดิ์ อุซชิน สังกัดพรรคความหวังใหม่ ดำรงตำแหน่ง ส.ส. เป็นสมัยที่ 2 ส่วนเขตการเลือกตั้งที่ 2 มี ส.ส. ได้ 2 คน ผู้ที่ได้รับการเลือกตั้ง ได้แก่ นายไกรสิทธิ์ ไกรสิทธิพงษ์ สังกัดพรรคชาติไทย ดำรงตำแหน่ง ส.ส. เป็นสมัยแรก และ นายวีระ ปัทมศิริวัฒน์ สังกัดพรรคชาติไทย ดำรงตำแหน่ง ส.ส. เป็นสมัยที่ 2

สภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 18 (13 กันยายน 2535 – 19 พฤษภาคม 2538)

สภาผู้แทนราษฎรชุดนี้ มีจำนวน 360 คน มาจากการเลือกตั้ง¹⁷ เมื่อวันที่ 13 กันยายน พ.ศ. 2535 เป็นการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน ใช้ระบบการเลือกตั้งแบบผสม กล่าวคือ จังหวัดใดที่มี ส.ส. ไม่เกิน 3 คน ให้ถือเขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง จังหวัดที่มี ส.ส. เกิน 3 คน ให้แบ่งเขตจังหวัดออกเป็นเขตเลือกตั้ง โดยแต่ละเขตเลือกตั้งมี ส.ส. ได้ไม่เกิน 3 คนและไม่น้อยกว่า 2 คน

¹⁷ การเลือกตั้งครั้งนี้ ผู้สมัคร ส.ส. ทุกคนจะต้องสังกัดพรรคการเมือง และพรรคการเมืองนั้นจะต้องส่งสมาชิกเข้าสมัคร ส.ส. ไม่น้อยกว่า 120 คน

ใช้เกณฑ์อัตราเฉลี่ยของประชากรทั้งประเทศ ต่อ ส.ส. 360 คน หรือ ส.ส. 1 คน ต่อประชากร 150,000 คนขึ้นไป วาระในการดำรงตำแหน่ง 4 ปี สภาผู้แทนราษฎรชุดนี้ สิ้นสุดลงเมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม พ.ศ. 2538 เนื่องจากมีพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2538

สำหรับการเลือกตั้งครั้งนี้ จังหวัดพิษณุโลกมี ส.ส. ได้ 5 คน และแบ่งเขตการเลือกตั้งเป็น 2 เขตการเลือกตั้ง เขตเลือกตั้งที่ 1 มี ส.ส. ได้ 3 คน ผู้ที่ได้รับการเลือกตั้ง ได้แก่ นายยิ่งพันธ์ มนะสิการ สังกัดพรรคประชากรไทย ดำรงตำแหน่ง ส.ส. เป็นสมัยที่ 6 นายสุชน ชามพูนท สังกัดพรรคชาติพัฒนา ดำรงตำแหน่ง ส.ส. เป็นสมัยที่ 7 และ นายพิษณุ พลไวย์ สังกัดพรรคประชาธิปไตย ดำรงตำแหน่ง ส.ส. เป็นสมัยแรก ส่วนเขตการเลือกตั้งที่ 2 มี ส.ส. ได้ 2 คน ผู้ที่ได้รับการเลือกตั้ง ได้แก่ นายไกรสิทธิ์ ไกรสิทธิ์พงษ์ สังกัดพรรคชาติพัฒนา ดำรงตำแหน่ง ส.ส. เป็นสมัยที่ 2 และ นายวีระ ปัทมสิริวัฒน์ สังกัด พรรคชาติพัฒนา ดำรงตำแหน่ง ส.ส. เป็นสมัยที่ 3

สภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 19 (2 กรกฎาคม 2538 – 27 กันยายน 2539)

สภาผู้แทนราษฎรชุดนี้ มีจำนวน 391 คน¹⁸ มาจากการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2538 เป็นการเลือกตั้งโดยตรงจาก ประชาชน ใช้ระบบการเลือกตั้งแบบผสม กล่าวคือ จังหวัดใดที่มี ส.ส. ไม่เกิน 3 คน ให้ถือเขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง จังหวัดที่มี ส.ส.

¹⁸ จำนวน ส.ส. เพิ่มขึ้นเป็น 391 คน เนื่องจากการแก้ไขเพิ่มเติม รัฐธรรมนูญ ปี 2534 ที่เปลี่ยนเกณฑ์จำนวน ส.ส. จากเดิมมีจำนวนคงที่ 360 คน เป็น ใช้เกณฑ์ประชากร 150,000 คนต่อ ส.ส. 1 คน

เกิน 3 คน ให้แบ่งเขตจังหวัดออกเป็นเขตเลือกตั้ง โดยแต่ละเขตเลือกตั้งมี ส.ส. ได้ไม่เกิน 3 คนและไม่น้อยกว่า 2 คน ใช้เกณฑ์จำนวนประชากร 150,000 คน ต่อ ส.ส. 1 คน มีวาระในการดำรงตำแหน่ง 4 ปี สภาผู้แทนราษฎรชุดนี้ สิ้นสุดลงเมื่อวันที่ 28 กันยายน พ.ศ. 2539 เนื่องจากมีพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2539

สำหรับการเลือกตั้งครั้งนี้ จังหวัดพิษณุโลกมี ส.ส. ได้ 6 คน โดยผู้ที่ได้รับการเลือกตั้ง ได้แก่ นายจตุติ ไกรฤกษ์ สังกัดพรรคประชาธิปัตย์ ดำรงตำแหน่ง ส.ส. เป็นสมัยที่ 2 นายยิ่งพันธ์ มนะสิการ สังกัดพรรคประชากรไทย ดำรงตำแหน่ง ส.ส. เป็นสมัยที่ 7 นายวีระ ปัทมสิริวัฒน์ สังกัดพรรคชาติพัฒนา ดำรงตำแหน่ง ส.ส. เป็นสมัยที่ 4 พลเอกศิริ ทิวะพันธุ์ สังกัดพรรคหน้าไทย ดำรงตำแหน่ง ส.ส. เป็นสมัยแรกและสมัยเดียว นายสุชน ชามพูนท สังกัดพรรคชาติพัฒนา ดำรงตำแหน่ง ส.ส. เป็นสมัยที่ 8 และ นายอุดมศักดิ์ อูชชิน สังกัดพรรคหน้าไทย ดำรงตำแหน่ง ส.ส. เป็นสมัยที่ 3

สภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 20 (17 พฤศจิกายน 2539 – 9 พฤศจิกายน 2543)

สภาผู้แทนราษฎรชุดนี้¹⁹ มีจำนวน 393 คน มาจากการเลือกตั้ง²⁰ เมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2539 เป็นการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน ใช้ระบบการเลือกตั้งแบบผสม กล่าวคือ จังหวัดใดที่มี ส.ส. ไม่เกิน 3 คน ให้ถือเขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง จังหวัดที่มี ส.ส. เกิน 3 คน ให้แบ่งเขตจังหวัดออกเป็นเขตเลือกตั้ง โดยแต่ละเขตเลือกตั้งมี ส.ส. ได้ไม่เกิน 3 คนและไม่น้อยกว่า 2 คน ใช้เกณฑ์จำนวนประชากร 150,000 คน ต่อ ส.ส. 1 คน มีวาระในการดำรงตำแหน่ง 4 ปี สภาผู้แทนราษฎรชุดนี้ สิ้นสุดลงเมื่อวันที่ 9 พฤศจิกายน พ.ศ. 2543 เนื่องจากมีพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2543

สำหรับการเลือกตั้งครั้งนี้ จังหวัดพิษณุโลกมี ส.ส. ได้ 6 คน โดยผู้ที่ได้รับการเลือกตั้ง ได้แก่ นายไกรสิทธิ์ ไกรสิทธิ์พงษ์ สังกัด

¹⁹ ในช่วงของการดำรงตำแหน่งของสภาผู้แทนราษฎรชุดนี้ มีเหตุการณ์ที่สำคัญของประเทศไทยหลายเรื่อง ได้แก่ การเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ ในปี 2540 จนเป็นสาเหตุให้พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ นายกรัฐมนตรีได้ยื่นหนังสือลาออกจากตำแหน่ง และได้มีการโปรดเกล้าฯ ให้นายชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรีแทน หรือ การประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร พุทธศักราช 2540 ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงกติกาในการเลือกตั้ง ส.ส.อย่างมาก

²⁰ การเลือกตั้งครั้งนี้ ผู้สมัคร ส.ส. ทุกคนต้องสังกัดพรรคการเมือง และพรรคการเมืองนั้น จะต้องส่งสมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้งไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ (99 คน) ของจำนวน ส.ส. ทั้งหมด

พรรคประชากรไทย ดำรงตำแหน่ง ส.ส.เป็นสมัยที่ 3 นายจตุ ไกรฤกษ์
สังกัดพรรคประชาธิปัตย์ ดำรงตำแหน่ง ส.ส.เป็นสมัยที่ 3
นายพิเชฏ์ พลไชย์ สังกัดพรรคประชาธิปัตย์ ดำรงตำแหน่ง ส.ส. เป็น
สมัยที่ 2 นายยิ่งพันธ์ มนะสิการ สังกัดพรรคประชากรไทย (ต่อมา
ย้ายมาสังกัดพรรคชาติพัฒนา) ดำรงตำแหน่ง ส.ส. เป็นสมัยที่ 8
นายวีระ บัณฑิตวิวัฒน์ สังกัดพรรคชาติพัฒนา ดำรงตำแหน่ง ส.ส.
เป็นสมัยที่ 5 และ นายสุชน ชามพูนท สังกัดพรรคชาติพัฒนา
ดำรงตำแหน่ง ส.ส. เป็นสมัยที่ 9

สภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 21 (6 มกราคม 2544 – 5 มกราคม 2548)

สภาผู้แทนราษฎรชุดนี้ เป็นไปตามบทบัญญัติของ
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ที่กำหนด
สภาผู้แทนราษฎร มี ส.ส. จำนวน 500 คน แบ่งออกเป็น ส.ส.ประเภท
บัญชีรายชื่อ (Party List) 100 คน ซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรง
ของประชาชนทั่วประเทศ (โดยลงคะแนนให้กับบัญชีรายชื่อผู้สมัคร
รับเลือกตั้งที่พรรคการเมืองยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง พรรค
ละ 100 รายชื่อ) และ ส.ส.อีกประเภทหนึ่ง คือ ส.ส.แบบแบ่งเขต
การเลือกตั้ง มีจำนวนคงที่ คือ 400 คน ทั้งนี้รัฐธรรมนูญ ปี 2540
กำหนดการคำนวณเกณฑ์ประชากรต่อ ส.ส. 1 คน โดยคำนวณ
จากจำนวนประชากรทั่วประเทศ ตามหลักฐานการทะเบียนราษฎร
ที่ประกาศในปีสุดท้ายก่อนปีที่มีการเลือกตั้ง เฉลี่ยด้วยจำนวน ส.ส.
400 คน (มาตรา 102 รัฐธรรมนูญปี 2540) การเลือกตั้ง ส.ส. แบบ
แบ่งเขตเลือกตั้งเป็นระบบ one man one vote และกำหนดให้เขต
การเลือกตั้งแต่ละเขต มีจำนวน ส.ส. 1 คน (400 คน 400 เขต)
สภาผู้แทนราษฎรชุดนี้สิ้นสุดลงเนื่องจากการดำรงตำแหน่งครบวาระ

เมื่อวันที่ 5 มกราคม พ.ศ. 2548

สำหรับการเลือกตั้งครั้งนี้ จังหวัดพิษณุโลก มีจำนวน ส.ส. ได้ 6 คน และแบ่งเขตการเลือกตั้งเป็น 6 เขต ผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งเป็น ส.ส. ประเภทแบ่งเขตเลือกตั้ง ได้แก่ เขตเลือกตั้งที่ 1 นายพิทักษ์ สันติวงษ์เดชา สังกัดพรรคประชาธิปัตย์ ดำรงตำแหน่ง ส.ส.เป็นสมัยแรกและสมัยเดียว เขตเลือกตั้งที่ 2 นายพิษณุ พลไวย์ สังกัดพรรคไทยรักไทย ดำรงตำแหน่ง ส.ส.เป็นสมัยที่ 3 เขตเลือกตั้งที่ 3 นางมยุรา มนะสิการ สังกัดพรรคไทยรักไทย ดำรงตำแหน่ง ส.ส. เป็นสมัยแรก เขตเลือกตั้งที่ 4 นายสุชน ชามพูนท สังกัดพรรคไทยรักไทย ดำรงตำแหน่ง ส.ส.เป็นสมัยที่ 10 เขตเลือกตั้งที่ 5 นายนคร มาฉิม สังกัดพรรคประชาธิปัตย์ ดำรงตำแหน่ง ส.ส. เป็นสมัยแรก และ เขตเลือกตั้งที่ 6 นายวีระ ปัทมสิริวัฒน์ สังกัดพรรคไทยรักไทย ดำรงตำแหน่ง ส.ส.เป็นสมัยที่ 6 เนื่องจากนายวีระได้เสียชีวิตในขณะดำรงตำแหน่ง จึงมีการเลือกตั้งซ่อม และผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งคือ นายจตุ ไกรฤกษ์ สังกัดพรรคประชาธิปัตย์ ดำรงตำแหน่ง ส.ส. เป็นสมัยที่ 4

สภาผู้แทนราษฎร(ชุดปัจจุบัน) ชุดที่ 22 (6 กุมภาพันธ์ 2548 – ปัจจุบัน)

สภาผู้แทนราษฎรชุดนี้ มาจากการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548 ตามรัฐธรรมนูญปี 2540 กำหนดให้มี ส.ส. 2 ประเภท ได้แก่ ส.ส.ประเภทบัญชีรายชื่อ 100 คน และ ส.ส.ประเภทแบ่งเขตเลือกตั้ง จำนวน 400 คน ทั้งนี้รัฐธรรมนูญ ปี 2540 กำหนดการคำนวณเกณฑ์ประชากรต่อ ส.ส. 1 คน โดยคำนวณจากจำนวนประชากรทั้งประเทศ ตามหลักฐานการทะเบียนราษฎรที่ประกาศ

ในปีสุดท้ายก่อนปีที่มีการเลือกตั้ง เฉลี่ยด้วยจำนวน ส.ส. 400 คน (มาตรา 102 รัฐธรรมนูญปี 2540) การเลือกตั้ง ส.ส.แบบแบ่งเขตเลือกตั้งเป็นระบบ one man one vote และกำหนดให้เขตการเลือกตั้งแต่ละเขต มีจำนวน ส.ส. 1 คน (400 คน 400 เขต) สภาผู้แทนราษฎรชุดนี้เป็นสภาผู้แทนราษฎรชุดปัจจุบันที่ยังดำรงตำแหน่งอยู่

สำหรับการเลือกตั้งครั้งนี้ จังหวัดพิษณุโลก มีจำนวน ส.ส. ได้ 6 คน และแบ่งเขตการเลือกตั้งเป็น 6 เขต ผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งเป็น ส.ส. ประเภทแบ่งเขตเลือกตั้ง ได้แก่ เขตเลือกตั้งที่ 1 นายวงศ์ เดชกิจวิกรม สังกัดพรรคประชาธิปัตย์ ดำรงตำแหน่ง ส.ส.เป็นสมัยแรก เขตเลือกตั้งที่ 2 นายมนต์ชัย วิวัฒน์ธนาฒย์ สังกัดพรรคไทยรักไทย ดำรงตำแหน่ง ส.ส.เป็นสมัยแรก (ส่วนนายพิษณุ พลไวย์ ส.ส.เจ้าของพื้นที่เดิม ไปลงสมัคร ส.ส.แบบบัญชีรายชื่อของพรรคไทยรักไทย ลำดับที่ 35) เขตเลือกตั้งที่ 3 นางมยุรา มนะสิการ สังกัดพรรคไทยรักไทย ดำรงตำแหน่ง ส.ส.เป็นสมัยที่ 2 เขตเลือกตั้งที่ 4 นายนิยม ช่างพินิจ สังกัดพรรคไทยรักไทย ดำรงตำแหน่ง ส.ส.เป็นสมัยแรก (ส่วนนายสุชน ชามพูนท ส.ส.เจ้าของพื้นที่เดิม ไปลงสมัคร ส.ส.แบบบัญชีรายชื่อของพรรคไทยรักไทย ลำดับที่ 17) เขตเลือกตั้งที่ 5 นายนคร มาฉิม สังกัดพรรคประชาธิปัตย์ ดำรงตำแหน่ง ส.ส. เป็นสมัยที่ 2 และ เขตเลือกตั้งที่ 6 นายหัสณัยน์ สอนสิทธิ์ สังกัดพรรคไทยรักไทย ดำรงตำแหน่ง ส.ส.เป็นสมัยแรก

บทที่ 3

สภาพและเหตุการณ์การเมืองถิ่น จังหวัดพิษณุโลก ช่วงที่ 1 (พ.ศ. 2475 - 2516)

จากการประมวลรายชื่อและการดำรงตำแหน่งของ ส.ส. ในบทที่ 2 จะเห็นได้ว่า ที่มาของ ส.ส.แต่ละท่านในการขึ้นมาดำรงตำแหน่งขึ้นอยู่กับกติกาที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญในแต่ละช่วงเวลา ทั้งนี้ เฉพาะการเลือกตั้ง ส.ส. ชุดแรก ซึ่งเลือกตั้งในวันที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2476 เท่านั้น ที่เป็นการเลือกตั้งโดยอ้อม ส่วนการเลือกตั้ง ส.ส. ตั้งแต่ชุดที่ 2 จนถึงชุดปัจจุบัน (ชุดที่ 22) เป็นการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน รูปแบบของการเลือกตั้งมักจะทำให้เขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง สำหรับเกณฑ์ประชากรต่อ ส.ส. 1 คน บางช่วงเวลาอาจถือจำนวนประชากร 200,000 คน แต่ในระยะหลังตั้งแต่ปี 2495 เป็นต้นมา ใช้เกณฑ์จำนวนประชากร 150,000 คนต่อ ส.ส. 1 คน

สำหรับการนำเสนอรายงานการวิจัยในบทที่ 3 และ บทที่ 4 จะนำเสนอสภาพและเหตุการณ์ทางการเมืองของจังหวัดพิษณุโลก เป็น 2 ช่วงเวลา กล่าวคือ บทที่ 3 นำเสนอสภาพและเหตุการณ์ทางการเมืองจังหวัดพิษณุโลก ช่วงที่ 1 ปี 2475-2516 และ บทที่ 4 นำเสนอสภาพและเหตุการณ์ทางการเมืองจังหวัดพิษณุโลก ช่วงที่ 2

คือ ช่วงระหว่างปี 2517 - ปัจจุบัน (ปี 2548) ทั้งนี้ การแบ่งระยะเวลาการศึกษา เป็น 2 ช่วงเวลาดังกล่าว เนื่องจาก

ประการแรก การประกาศใช้รัฐธรรมนูญ ปี 2517 ถือว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงอำนาจทางการเมืองจากการครอบงำของทหารที่มีมาตั้งแต่ปี 2475-2516 มาเป็นระบอบประชาธิปไตยที่สมบูรณ์และมีระบบและโครงสร้างที่มีลักษณะกว้างขวางมากที่สุด ทำให้รูปแบบและกิจกรรมทางการเมืองของไทยเปลี่ยนแปลงไปภายใต้เงื่อนไขของรัฐธรรมนูญที่ฉบับนี้²¹

ประการที่สอง นักการเมืองถิ่น (ส.ส.) ของจังหวัดพิษณุโลก ในช่วงตั้งแต่ปี 2475-2516 ส่วนใหญ่จะเสียชีวิตไปหมดแล้ว การสืบค้นข้อมูลเพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์มาเป็นรายงานการวิจัยนั้น จะใช้การศึกษาโดยใช้เอกสารเป็นสำคัญ (Documentary Research) ส่วน ส.ส.ที่ยังมีชีวิตอยู่ จะใช้วิธีสืบค้นข้อมูลโดยทั้งทางเอกสารและการสัมภาษณ์

สำหรับการนำเสนอในบทนี้ จะไล่เรียงประวัติและข้อมูลของนักการเมืองถิ่น (ส.ส.) ของจังหวัดพิษณุโลก ตั้งแต่ปี 2475 จนถึงปี 2516 รวมทั้งสังเคราะห์ข้อมูลความเคลื่อนไหวทางการเมืองและนักการเมืองถิ่นของจังหวัดพิษณุโลก

²¹ นอกจากนี้ ในช่วงปี 2501-2511 และ ปี 2514-2516 รวมเวลาเกือบสิบห้าปีที่ประเทศไทยมีสถานการณ์การปกครองในระบอบประชาธิปไตย เนื่องจากเป็นช่วงที่มีการปกครองแบบเผด็จการทหาร

ประวัติและข้อมูลนักการเมืองถิ่น (ส.ส.) จังหวัดพิษณุโลก พ.ศ. 2475 - 2516

ขุนประเจตตรุณพันธ์

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคนแรกของจังหวัดพิษณุโลก²² มีนามเดิมว่า เหล็ง สุขโรจน์ เกิดเมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม พ.ศ. 2443 ณ เรือนแพริมแม่น้ำน่าน อำเภอเมือง พิษณุโลก เป็นบุตรคนสุดท้อง (ที่ 10) ของนายทองสุข และนางพุก ได้รับการศึกษาเบื้องต้นที่โรงเรียนตัวอย่างประจำมณฑลพิษณุโลก สำเร็จชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 8 จากโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย เมื่อ พ.ศ. 2461 ต่อมาเข้ารับราชการเป็นครู ปี พ.ศ. 2470 เป็นครูใหญ่โรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคม ต่อมาได้ดำรงตำแหน่งศึกษาธิการจังหวัดพิษณุโลก ได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็น “ขุนประเจตตรุณพันธ์” ที่ดำรงตำแหน่งจนครบวาระ 4 ปี ตำแหน่งทางการเมืองอื่นๆ เคยเป็นเลขาธิการรัฐมนตรีการกระทรวงธรรมการและกระทรวงเกษตรราธิการ หลังจากพ้นตำแหน่งการเมืองใดๆ แล้ว ได้ออกมาประกอบอาชีพส่วนตัวระหว่าง พ.ศ. 2488 จนถึงแก่กรรม พ.ศ. 2524 รวมสิริอายุ 81 ปี (อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพขุนประเจตตรุณพันธ์ วัดมกุฏกษัตริยาราม วันที่ 22 พฤษภาคม 2526 อ้างถึงใน จิราภรณ์ สถาปนาวรรณนะ, 2543: 53)

²² เป็นการเลือกตั้งทางอ้อมโดยวิธีรวมเขตจังหวัด โดยให้ราษฎรเลือกผู้แทนตำบลก่อน แล้วให้ผู้แทนตำบลเลือกผู้แทนราษฎร โดยถือจำนวนราษฎร 200,000 คนต่อผู้แทนราษฎร 1 คน

ขุนประเจตตรุณพันธ์ เป็นปัญญาชนคนหนึ่งของจังหวัดพิษณุโลก เป็นผู้ที่มีความรอบรู้ในเรื่องต่างๆ อย่างกว้างขวาง และมีความสนใจหลายด้านในสมัยแรกที่ปฏิวัติหน้าที่ผู้แทนราษฎร ท่านได้รับเชิญเป็นที่ปรึกษาพิเศษของสภาจังหวัดพิษณุโลก พ.ศ. 2478 เป็นผู้ที่ยกย่องช่วยเหลือให้คำแนะนำแก่สมาชิกสภาจังหวัดพิษณุโลกเกี่ยวกับกฎหมาย และระเบียบปฏิบัติต่างๆ หลังจากออกจากราชการและได้ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว เช่น การค้าไม้ รับเหมาก่อสร้าง ดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับน้ำตาล เป็นผู้จัดการสหกรณ์ผู้เลี้ยงไก่แห่งประเทศไทย เนื่องจากท่านป่วยเป็นโรคเบาหวาน จึงอุทิศตนเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวานเพื่อช่วยเหลือผู้ป่วย ท่านเป็นผู้ริเริ่มก่อตั้งสมาคมโรคเบาหวาน และดำรงตำแหน่งเป็นนายกสมาคมคนแรกและแม้ถึงแก่กรรมก็อุทิศร่างกายให้เป็นครูใหญ่สำหรับนักศึกษาแพทย์ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล (วารสารเบาหวาน ฉบับที่ 2 มีนาคม - เมษายน 2526 ปีที่ 15 อ้างถึงในจิราภรณ์ สถาปนาวรรณนะ, 2543: 53)

หลวงสุทธุฉินอุเบศร์

เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคนที่สองของจังหวัดพิษณุโลก มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน²³ เมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน

²³ ถือว่าเป็นการเลือกตั้ง ส.ส. โดยตรงจากประชาชนครั้งแรกของประเทศไทย เป็นการเลือกตั้งโดยวิธีแบ่งเขตเลือกตั้ง แต่ละเขตมีผู้แทนราษฎรได้ 1 คน โดยถือจำนวนราษฎร 200,000 คนต่อผู้แทนราษฎร 1 คน

2480 นามเดิมคือ นายเจริญ สัจจง เป็นเนติบัณฑิตทนายความชั้น 1 อดีตผู้พิพากษาและหัวหน้าผู้พิพากษาประจำจังหวัดมณฑลพิษณุโลก ลาออกจากราชการเป็นข้าราชการบำนาญ โดยก่อนที่จะสมัครรับเลือกตั้งเป็น ส.ส. หลวงสุทิวาธิคุณเบศรีได้รับการแต่งตั้งเป็นประธานฯ และสมาชิกสภาจังหวัดพิษณุโลก²⁴ สมัยที่ 2 พ.ศ. 2479 ซึ่งเป็นสภาท้องถิ่นที่มีสมาชิกทั้งประเภทเลือกตั้ง (ประเภทที่ 1) และประเภทแต่งตั้ง (ประเภทที่ 2) นอกจากนี้ ท่านยังดำรงตำแหน่งเป็นนายกเทศมนตรีเมืองและสมาชิกสภาเมือง (สภาเทศบาล) พิษณุโลก

²⁴ สภาจังหวัดนี้เกิดขึ้นตามพระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ. 2476 มีหน้าที่เป็นตัวแทนของประชาชนในจังหวัด เพื่อควบคุมดูแลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการจังหวัด โดยการตั้งกระทู้ถาม รวมทั้งมีอำนาจหน้าที่ให้คำปรึกษาหารือเกี่ยวกับงบประมาณที่ทางจังหวัดจะแบ่งสรรเงินอุดหนุนของรัฐบาลให้กับเทศบาลในจังหวัด เสนอขอแนะนำรัฐบาลในเรื่องเกี่ยวกับกิจกรรมของจังหวัด รวมทั้งให้คำแนะนำเกี่ยวกับกิจการทั่วไปของเทศบาล จะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติฉบับนี้รวมองค์รสภาจังหวัดไว้กับกฎหมายเทศบาล โดยมีเจตนารมณ์ให้สภาจังหวัดเป็นเหมือนองค์กรที่ควบคุมการเงินของเทศบาลในส่วนที่ได้รับจากรัฐบาล (จิราภรณ์ สถาปนาวรรณนะ, 2543: 40)

อีกด้วย²⁵ ด้วยความเป็นนักกฎหมาย ทำให้ท่านมีความแม่นยำชัดเจนเกี่ยวกับกฎเกณฑ์ข้อบังคับต่างๆ

เป็นที่น่าสังเกตว่าสมาชิกสภาเมืองพิษณุโลกที่ได้รับคัดเลือกส่วนใหญ่ มักเป็นกลุ่มข้าราชการบำนาญที่มีบรรดาศักดิ์เป็นขุน หลวง จากระบบเก่า โดยมีกลุ่มวิชาชีพได้แก่ ครู แพทย์ ผู้พิพากษา ทนายความ ฯลฯ เป็นต้น²⁶ นอกจากนี้ สมาชิกสภาเมืองบางคนยังดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาจังหวัดอีกด้วย เนื่องจากกฎหมายไม่ได้ห้ามไว้ สำหรับหลวงสุทธิคุณินฤเบศร์ดำรงตำแหน่งทั้งประธานสภาจังหวัด (สมัยที่ 2) และนายกสภาเมือง (นายกเทศมนตรี) ไปพร้อมกัน เนื่องจากคุณสมบัติที่โดดเด่นของท่าน ซึ่งนอกจากจะเป็นเนติบัณฑิตแล้ว ยังป็นผู้ที่เสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวมอีกด้วย อย่างไรก็ตาม ในช่องของการดำรงตำแหน่ง

²⁵ พระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ. 2476 ได้กำหนดให้มีจัดตั้งเทศบาลขึ้น ซึ่งเทศบาลหลายแห่งมีฐานะแต่เดิมเป็นสุขาภิบาลสำหรับเทศบาลเมืองพิษณุโลก จัดตั้งขึ้นในปี 2477 ตามกฎหมายองค์การของเทศบาล ประกอบด้วยสภาเมือง (สภาเทศบาล) และคณะมนตรีเมือง (คณะเทศมนตรี) สำหรับสมาชิกสภาเมืองพิษณุโลกชุดแรกมีจำนวน 36 คน มาจากการคัดเลือกของข้าหลวงประจำจังหวัดพิษณุโลก โดยถือเกณฑ์จำนวนราษฎร 200 คนต่อสมาชิก 1 คน สำหรับนายกเทศมนตรีเมืองมาจากการแต่งตั้งจากสมาชิกสภาเมือง (สภาเทศบาล)

²⁶ ดูรายงานการวิจัยเรื่อง ประวัติศาสตร์สังคมเมืองพิษณุโลก พ.ศ. 2475-2503 โดยจิราภรณ์ สถาปนาวรรณนะ (2543) หน้า 45-46

นายกเทศมนตรีนั้น หลวงสุทธิวิวัฒน์อุเบศร์ต้องประสบปัญหาในการบริหารงานหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาการเป็นอิสระในการทำงานของเทศบาล ที่ยังคงต้องพึ่งพารัฐบาลกลางเรื่องงบประมาณและเงินอุดหนุนสำหรับจัดบริการสาธารณะให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น ปัญหาเรื่องการจัดเก็บภาษีและหารายได้ในเขตเทศบาลได้เพียงเล็กน้อย ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย ปัญหาประชาชนติดค้างการจ่ายภาษีท้องถิ่นเป็นจำนวนมาก ปัญหาการบังคับใช้เทศบัญญัติซึ่งไม่สามารถบังคับใช้ได้จริงจัง นอกจากนี้ยังมีการโจมตีการดำเนินงานของเทศบาลของหนังสือพิมพ์²⁷ ทำให้การบริหารงานเทศบาลในสมัยของหลวงสุทธิวิวัฒน์อุเบศร์เป็นไปอย่างลุ่มๆ ดอนๆ แต่ท่านก็สามารถประดับประคองตัวทำงานบริหารเทศบาลมาได้จนกระทั่งลาออกไปสมัครผู้แทนราษฎร และได้รับการเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎร เมื่อเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2480 (จิราภรณ์ สถาปนาวรรณนะ, 2543: 49-50)

²⁷ หนังสือพิมพ์สยามวิวิธ ฉบับวันที่ 7 สิงหาคม พ.ศ. 2480 นำเสนอข่าวความไม่พอใจในการทำงานของเทศบาลเมืองพิษณุโลกในยุคของหลวงสุทธิวิวัฒน์อุเบศร์ว่า “เมืองพิษณุโลกนี้มันช่างอาภัพ ถนนก็ไม่ดี ตลาดก็ไม่มี ต้องเอาถนนทำตลาด น้ำก็ขาดแคลน ที่ซี้ก็หาลำบาก เทศบาลก็เก็บเอาแต่เงิน” (จิราภรณ์ สถาปนาวรรณนะ, 2543: 50)

ขุนคุปตพงษ์ประพัทธ์

เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคนที่สามของจังหวัดพิษณุโลก มาจากการเลือกตั้งในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2481 นามเดิมคือ นายเชื้อ คุปตพงษ์ เป็นชาวพิษณุโลกโดยกำเนิด เริ่มต้นรับราชการโดยเป็นเสมียนฝึกหัดของอำเภอบางระกำ ได้เลื่อนตำแหน่งเป็นปลัดซ้าย ปลัดขวา ต่อมาสอบเป็นนายอำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่ หลังจากนั้นได้ย้ายมาเป็นนายอำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร แทนนายอำเภอคนเก่า ซึ่งถึงแก่กรรมเพราะถูกคนร้ายลอบยิง เนื่องจากท่านเป็มผู้มีกิตติศัพท์โด่งดังเรื่อง จับโจรผู้ร้าย จนชาวบ้านให้ฉายาว่า “ขุนตะครุบ” (สัมภาษณ์ คุณชูศรี คุปตพงษ์ บุตรสาว อ้างถึงใน จีราภรณ์ สถาปนาวรรณนะ, 2543: 54)

พระยาสุนทรพิพิธ

เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคนที่สี่ของจังหวัดพิษณุโลก มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน ปี 2489 นามเดิมคือ เชน สุนทรพิพิธ เป็นบุตรนายแพและนางหุ้ สุนทรพิพิธ เกิดที่บ้านริมคลองบางสะแก ตำบลตลาดพลู อำเภอธนบุรี จังหวัดธนบุรี เมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม พ.ศ. 2434 เข้ารับการศึกษาเพื่อเข้าโรงเรียนหลวง เริ่มต้นการศึกษาที่วัดบางสะแกนอก เข้าเรียนชั้นประถมหนึ่งที่โรงเรียนวัดบพิตรพิมุข และเรียนชั้นมัธยมที่โรงเรียนวัดนวลนรดิศ ภายหลังสำเร็จชั้นมัธยมปีที่สามอันเป็นชั้นสูงสุดของสมัยนั้น ได้ถวายตัวเป็นมหาดเล็ก สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิรุณหิศ สยามมกุฎราชกุมาร (พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้า-

เจ้าอยู่หัว) ต่อมาโปรดเกล้าฯ ให้เข้าศึกษาในโรงเรียนมหาดเล็กหลวง²⁸ (ภายในพระบรมมหาราชวัง) เรียนวิชาเลขานุกร วิชากฎหมาย วิชาการปกครอง และภาษาอังกฤษ เมื่อเรียนจบได้รับประกาศนียบัตรวิชารัฐศาสตรบัณฑิต (ปี 2479) ได้รับพระราชทานปริญญารัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ (ปี 2479) จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (ปี 2506) และปริญญารัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ปี 2515) (อนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพพระยาสุนทรพิพิธ วัดพระศรีมหาธาตุ วันอังคารที่ 18 กันยายน 2516)

ในด้านประวัติการรับราชการ ได้รับแต่งตั้งให้รับราชการประจำในตำแหน่งเลขานุกรมณฑลอีสาน (อุบลราชธานี) (ปี 2453-2454) ปลัดจังหวัดชุนันท์(ศรีสะเกษ) (ปี 2455-2456) รั้งตำแหน่งปลัดมณฑลอุบลราชธานี (2457-2458) ปลัดมณฑลอุบลราชธานี (2458) ผู้ว่าราชการจังหวัดฉะเชิงเทรา (2459-2460) ผู้ว่าราชการจังหวัดนครสวรรค์ (2461-2466) ผู้ว่าราชการจังหวัดราชบุรี (2467-2469) ผู้ว่าราชการจังหวัดระยอง (2470) ผู้ว่าราชการจังหวัดพิษณุโลก

²⁸ ภายหลังพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้โรงเรียนมหาดเล็กหลวง เปลี่ยนฐานะเป็นโรงเรียนข้าราชการพลเรือนในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว สอนวิชาข้าราชการพลเรือนทั่วไป และ โปรดเกล้าฯ ยกฐานะขึ้นเป็นสถาบันอุดมศึกษาแห่งแรกของประเทศไทย คือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อ พ.ศ. 2459 (ผู้วิจัย)

(2471-2475) ต่อมาได้เข้ารับตำแหน่ง ข้าหลวงประจำจังหวัด พระนครและธนบุรี (2476-2477) รักษาการในตำแหน่งอธิบดีกรมมหาดไทย (2478-2479) อธิบดีกรมมหาดไทย (2480-2482) รักษาการตำแหน่งปลัดกระทรวงมหาดไทย (2482) และ ปลัดกระทรวงมหาดไทย (2483-2488) ต่อมาได้ลาออกจากข้าราชการประจำเป็นข้าราชการบำนาญ

ในด้านประวัติด้านตำแหน่งการเมือง พระยาสุนทรพิพิธ ได้ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดพิษณุโลก เมื่อวันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2489 และได้รับการเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎรจังหวัดพิษณุโลก ขณะเป็นข้าราชการบำนาญ ได้รับการแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ปี 2489 และเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ปี 2490 นอกจากนี้ยังได้รับการแต่งตั้งเป็นสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ (3 กุมภาพันธ์ 2502-20 มิถุนายน 2511) และ สมาชิกวุฒิสภา (4 กรกฎาคม 2511-3 กรกฎาคม 2514) (อนุสรณ์ อ่างแล้ว 2516)

ร้อยโทจกกล ไกรฤกษ์

เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคนที่หกของจังหวัดพิษณุโลก มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน ปี 2491 ร.ท.จกกล ไกรฤกษ์ เกิดวันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2444 เป็นบุตรของขุนเสาวรักษ์บรรณาคม (ชิต ไกรฤกษ์) และ คุณฉิ่งจี ไกรฤกษ์ เมื่ออายุได้ 9 ขวบ ได้เป็นพลทหารรบ 21 ตั้งอยู่บริเวณวังสวนกุหลาบ ซึ่งมีสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมขุนนครราชสีมา หรือเรียกอีกพระนามหนึ่งว่า ทูลกระหม่อมอัษฎางค์เป็นผู้บังคับการกรม ครั้นพออายุได้ 14 ปีได้เข้าศึกษา

โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าฯ และสำเร็จการศึกษาออกเป็น
นายทหาร เมื่อปี 2465 ท่านเลือกไปรับราชการทหารครั้งแรกที่
กรมทหารราบที่ 15 จังหวัดนครราชสีมา ต่อมาปี 2468 สอบเข้า
ศึกษาโรงเรียนเสนาธิการ โดยสอบได้ในอันดับที่หนึ่ง เมื่อสำเร็จ
จากโรงเรียนเสนาธิการ คงดำรงตำแหน่งเป็นผู้บังคับหมวดทหาร
ตามเดิม ได้โยกย้ายไปรับราชการที่จังหวัดนครสวรรค์ และที่
พิษณุโลกเป็นจังหวัดสุดท้าย ในปี 2476 ในตำแหน่งเสนาธิการ
ทหารบกพิษณุโลก

ช่วงวันที่ 10-14 ตุลาคม พ.ศ.2476 ร.ท.จنگล ไกรฤกษ์ได้
ร่วมการกบฏ ซึ่งเป็นที่รู้จักกันในนามของกบฏบวรเดช โดยได้ร่วม
ก่อหวอดกับนายประยูร ภมรมนตรี พันเอกพระยาศรีสิทธิสงคราม
และหลวงพลหาญสงคราม ทั้งนี้ได้ทูลเชิญพลเอกพระวรวงศ์เธอ-
พระองค์เจ้าบวรเดชเป็นหัวหน้าคณะกบฏ แต่การก่อการณ์ไม่
ประสบความสำเร็จ จึงได้ถูกจับกุม โดยถูกจำคุกในคุกบางขวาง 5
ปีเศษและถูกปล่อยเกาะตะรุเตาเกาะเต่าอีก 5 ปีเศษ ซึ่งในปี 2476
ร.ท.จنگล มีอายุเพียง 32 ปี ต่อมาในปี 2487 ได้รับการนิรโทษกรรม
จึงได้รวมเดินทางกลับมายังกรุงเทพฯ รวมระยะเวลาในการถูกจองจำ
11 ปี ซึ่งขณะนั้นมีอายุได้ 43 ปี

เมื่อปี 2491 ขณะมีอายุได้ 47 ปี ร.ท.จنگล ได้ลงสมัครและ
ได้รับเลือกตั้งเป็น ส.ส.จังหวัดพิษณุโลก เป็นสมัยแรก ในการเลือก
ตั้งเมื่อวันที่ 29 มกราคม พ.ศ. 2491 ต่อมาได้รับการเลือกตั้งเป็น
ส.ส.พิษณุโลก สมัยที่ 2 และ สมัยที่ 3 ในการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 26
กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2495 และ วันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2500 ตาม
ลำดับ รวมวาระในการดำรงตำแหน่ง 3 สมัย 11 ปี ทั้งนี้ในการ

ดำรงตำแหน่งสมัยที่สามซึ่งเป็นสมัยสุดท้ายได้ดำรงตำแหน่งรองประธานสภาผู้แทนราษฎรอีกตำแหน่งหนึ่ง ในระหว่างวันที่ 26 กุมภาพันธ์ถึง วันที่ 16 กันยายน พ.ศ. 2500 ก่อนที่สภาผู้แทนราษฎรชุดนี้จะสิ้นสุดลงเนื่องจากการยึดอำนาจการปกครองประเทศในวันที่ 16 กันยายน พ.ศ. 2500 โดยคณะทหารภายใต้การนำของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์

ในช่วงที่ประเทศไทยมีการปกครองในระบบอบเผด็จการทหารของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ บทบาทชีวิตทางการเมืองของ ร.ท.จกกล ไกรฤกษ์ จึงได้สิ้นสุดลง ประกอบกับเริ่มมีปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพ และได้เสียชีวิตในวันที่ 21 สิงหาคม พ.ศ. 2511 รวมสิริอายุได้ 67 ปี

นาวาอากาศโททินกร พันธุ์กระวี

เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคนที่เจ็ดของจังหวัดพิษณุโลก มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน ปี 2500 ซึ่งเป็นการดำรงตำแหน่งสมัยแรก สังกัดพรรคเสรีมนั่งคศิลา น.ท.ทินกร เกิดวันที่ 14 มีนาคม พ.ศ. 2461 ที่จังหวัดนครปฐม เป็นบุตรของนายเจริญ และนางแหม่ม พันธุ์กระวี สำหรับประวัติการศึกษา สำเร็จมัธยม 8 แผนกวิทยาศาสตร์ โรงเรียนอัสสัมชัญ (ปี 2480) ปริญญาตรีวิศวกรรมศาสตร์ แผนกเครื่องกล จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ปี 2486) ประกาศนียบัตรธุรกิจอุตสาหกรรม จากประเทศอิตาลี (ปี 2514) และได้รับพระราชทานปริญญาวิศวกรรมศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง (ปี 2527)

ในด้านประวัติการทำงาน น.ท.ทินกร เข้ารับราชการ ณ กองทัพอากาศตั้งแต่ปี 2486-2499 ในระหว่างนั้นได้เข้าร่วมใน

สงครามมหาเอเชียบูรพาและดำรงตำแหน่งที่สำคัญเช่น ผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารอากาศ ประจำกรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ ผู้ช่วยเลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และเลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม ต่อมาลาออกมาสมัครและได้รับการเลือกตั้งเป็น ส.ส. จังหวัดพิษณุโลก 6 สมัย ตั้งแต่ ปี 2500-2529 ในระหว่างนั้นได้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เช่น รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง (ปี 2518-2519) รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม (ปี 2523) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และพลังงาน (ปี 2524-2526) ที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย (ปี 2530) และ ที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม (ปี 2530-2532) นอกจากนี้ ยังดำรงตำแหน่งในหน่วยงานต่างๆ ที่มีความสำคัญเช่น กรรมการสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ประธานคณะกรรมการทบวงมหาวิทยาลัย นายกสภาและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิสภาสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง เป็นต้น

ส่วนตำแหน่งทางธุรกิจ ได้ดำรงตำแหน่ง ประธานกรรมการบริษัท เงินทุนเศรษฐกิจ จำกัด ประธานกรรมการบริษัท รอยัล-วิลล่าราชบุรีกอล์ฟคลับ จำกัด ประธานบริษัทกรรมการบริษัท ท้ายเหมืองปรีซริสอร์ทแอนด์กอล์ฟคลับ จำกัด ประธานกรรมการบริษัท ประกันภัยไทยวิวัฒน์ จำกัด (มหาชน) ประธานกรรมการบริษัท อายิโนะโมะโต๊ะ (ประเทศไทย) จำกัด และปัจจุบัน ดำรงตำแหน่ง ประธานมูลนิธิอายิโนะโมะโต๊ะ

นายอุทัย แสงศิริ

นายอุทัยได้รับการเลือกตั้งเป็น ส.ส.พิษณุโลก ครั้งแรก และสมัยเดียวโดยไม่สังกัดพรรคการเมือง ในการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2500 ในด้านการศึกษาสำเร็จปริญญาตรีด้านวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในช่วงชีวิตหนึ่งของ นายอุทัยได้มาทำธุรกิจอยู่ที่อำเภอนครไทยจังหวัดพิษณุโลกคือธุรกิจ โรงสีข้าวและธุรกิจทำไม้โดยมีหุ้นส่วนกับนายพิชัย รัตตกุล อดีต หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ นายอุทัยได้ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็น ส.ส.พิษณุโลกอีกครั้งในการเลือกตั้งปี 2512 ในนามของพรรค สหประชาไทยซึ่งได้รับการสนับสนุนโดยตรงจากสายทางการเมือง ของจอมพลถนอม กิตติขจร แต่สำหรับการเลือกตั้งครั้งนี้ นายอุทัย ไม่ประสบความสำเร็จ²⁹

นายโกศล ไกรฤกษ์

นายโกศลได้รับการเลือกตั้งเป็น ส.ส.ครั้งแรกโดยไม่สังกัด พรรคการเมือง ในปี 2512 ซึ่งเป็นการเลือกตั้งที่ผู้สมัครที่ได้รับการ เลือกตั้งทั้ง 3 คนถือว่าเป็นคนหน้าใหม่ เป็นคนรุ่นใหม่ และเป็น คนหนุ่มที่มีไฟแรงในการเข้ามาเล่นการเมือง โดย ส.ส.อีก 2 ท่านได้แก่ นายสุชน ชามพูนท และ นายอนันต์ ภัคดีประไพ นายโกศลเป็นคน กรุงเทพฯ โดยกำเนิด และเป็นลูกชายของ ร.ท.จنگล ไกรฤกษ์ สมาชิก

²⁹ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์นายอนันต์ ภัคดีประไพ ณ บ้านพักบริเวณ บ้านสวนเกษะเข้าสู่ สีแยกอินโดจีน อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัด พิษณุโลก

สภาผู้แทนราษฎรจังหวัดพิษณุโลกหลายสมัยและนักการเมืองที่เป็นที่รักของชาวพิษณุโลก ดังนั้นจึงถือว่า ร.ท.จงกล จึงเป็นนักการเมืองรุ่นแรกที่ถูกเบียดถอนสายការเมืองของตระกูล “ไกรฤกษ์” ในการเมืองถิ่นของจังหวัดพิษณุโลกโดยมีนายโกศลเป็นทนายทาสืบทอดทางการเมือง ก่อนเริ่มทำงานการเมืองนายโกศลมีอาชีพเป็นนักธุรกิจรับเหมาและนักพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ที่ถือว่าประสบความสำเร็จระดับหนึ่งในอาชีพนักธุรกิจ³⁰

นายโกศลได้รับการเลือกตั้งเป็น ส.ส.พิษณุโลก ทั้งสิ้น 5 สมัย (ปี 2512, 2519, 2522, 2526 และ 2531) หลังจากได้รับการเลือกตั้งในปี 2512 ได้ร่วมกับพรรคพวกจัดตั้งพรรคอิสระและได้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าพรรคอิสระอีกด้วย ต่อมาในปี 2519 ได้ร่วมกับ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช จัดตั้งพรรคกิจสังคม โดยมี ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมชเป็นหัวหน้าพรรคและนายโกศลเป็นเลขาธิการพรรคกิจสังคมทางด้านตำแหน่งฝ่ายบริหาร นายโกศลได้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม (ปี 2522) รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ (ปี 2526) รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย (ปี 2529) และรองนายกรัฐมนตรี (ปี 2531 สมัย พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณเป็นนายกรัฐมนตรี)³¹ ภายหลังจากเลิกทำงานทางการเมืองนายโกศลได้ประกอบอาชีพในการลงทุนหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ฯ และจัดตั้ง

³⁰ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์นายจตุติ ไกรฤกษ์ ณ บ้านพักอำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก

³¹ เว็บไซต์ผู้จัดการ www.manager.co.th วันที่ 3 กรกฎาคม 2547

บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์คือบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ตะวันออก
ไฟแนนซ์ แต่บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์นี้ได้ปิดตัวลงในช่วงการเกิด
วิกฤติการทางเศรษฐกิจของประเทศไทยในปี 2540 ในบั้นปลาย
ของชีวิตนายโกศลได้มาใช้ชีวิตส่วนตัวอยู่ในไร่ ณ อำเภอวังทอง
จังหวัดพิษณุโลก³² พร้อมทั้งอุปการะลูกหลานชาวไทยและชาวเขา
ที่ยากจนในเขตอำเภอนครไทยและอำเภอวังทอง โดยให้ทำงานอยู่
ในไร่และบางคนได้รับการส่งเรียนจนจบการศึกษาชั้นสูงหลาย
คนในลักษณะเรียนดีแต่ยากจน นายโกศลเสียชีวิตจากโรคเบาหวาน
และโรคไต เมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2547 สิริรวมอายุ 78 ปี

นายสุชน ขามพูนท

เป็น ส.ส.ที่ถือว่าเป็นคนรุ่นใหม่ที่ได้รับการเลือกตั้งครั้งแรก
ในปี 2512 และนายสุชนยังถือว่าเป็น ส.ส.พิษณุโลก ที่ดำรง
ตำแหน่งนานที่สุดโดยได้รับการเลือกตั้งเป็น ส.ส.พิษณุโลก จำนวน
10 สมัย คือ การเลือกตั้งปี 2512, 2519, 2526, 2520, 2531, 2535/1,
2535/2, 2538, 2539 และ 2544 ปัจจุบันเป็น ส.ส.ประเภทบัญชี
รายชื่อ พรรคไทยรักไทย

³² ในปี 2547 อำเภอวังทองเป็นพื้นที่เลือกตั้งเขต 6 จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งมี
มีนายจตุติ ไกรฤกษ์ เป็น ส.ส.เขตดังกล่าว สังกัดพรรคประชาธิปัตย์

นายสุชนเป็นบุตรชายคนโตของนายศักดิ์ชัย ชามพูนท (จุ๋มหววยหรืออิกแข็ง แซ่ตั้ง)³³ กับ นางเสริมศรี ชามพูนท (จ๋มจ๋ม แซ่อึ้ง) ในบรรดาพี่น้องร่วมบิดามารดาทั้งสิ้น 7 คน (เรื่องยศ จันทรศิริ, 2546: 49) นายสุชนเกิดวันที่ 25 กรกฎาคม 2480 ณ จังหวัดพิจิตร ต่อมาย้ายมาจังหวัดพิษณุโลกพร้อมกับครอบครัว สำเร็จการศึกษา ประถมศึกษาปีที่ 4 จากโรงเรียนสันหมิน³⁴ จังหวัดพิษณุโลก หลังจากนั้นถูกส่งไปศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่โรงเรียนอัสสัมชัญ ศรีราชากร จังหวัดชลบุรี และสำเร็จชั้นเตรียมอุดมศึกษา จากโรงเรียนอัสสัมชัญบางรัก พระนคร ต่อมาได้เข้ารับการศึกษาระดับ อุดมศึกษาจากคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์ การที่นายสุชนเลือกเรียนในคณะวิชาด้านการ บริหารธุรกิจอาจเป็นเพราะพื้นฐานของครอบครัวของนายสุชนนั้น เป็นนักธุรกิจรายใหญ่ของจังหวัดพิษณุโลก เมื่อสำเร็จการศึกษานายสุชนได้เข้าไปทำงานกับธนาคารกรุงเทพ จำกัด สำนักงานใหญ่

³³ คนพิษณุโลกร่วมยุคสมัยกับนายศักดิ์ชัย ชามพูนท จะคุ้นเคยและเรียกขานสรรพนามว่า “นายห้างหววย” นายศักดิ์ชัยฯ อพยพย้ายถิ่นฐานจากอำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตรมายังจังหวัดพิษณุโลก โดยเริ่มแรกเปิดเป็นร้านขายของชำและข้าวสาร ต่อมาได้ขยับขยายธุรกิจไปเปิดโรงสีเจริญพาณิชย์และโรงทำน้ำแข็งศิวัชรภักษ์ จนกลายเป็นคนหนีบตีใหญ่ของจังหวัดพิษณุโลก (เรื่องยศ จันทรศิริ, 2546: 49-50)

³⁴ โรงเรียนสันหมินเป็นโรงเรียนที่สอนโดยภาษาจีน ที่คนจีนพิษณุโลกที่มีฐานะดี มักจะส่งลูกหลานของตนเองมาเรียนที่โรงเรียนแห่งนี้ และถือว่าเป็นสถาบันทางสังคมที่สร้างเครือข่ายทางสังคมของคนไทยพิษณุโลก

โดยมีหัวหน้างานคือ นายชาติตรี โสภณพนิช และกรรมการผู้จัดการ ธนาคารกรุงเทพในขณะนั้นคือ นายประสิทธิ์ กาญจนวัฒน์ และ จอมพลประภาส จารุเสถียรเป็นประธานกรรมการฯ

นายสุชนได้กลับมาทำงานที่พิษณุโลกในปี 2509 โดยทำงานให้กับธนาคารกรุงเทพ จำกัด สาขาพิษณุโลกและทำธุรกิจของครอบครัวคือ โรงสีและโรงทำน้ำแข็ง ต่อมาพบนายสุชนเริ่มทำงานทางการเมือง นายศักดิ์ชัย ชามพูนท (บิดา) มีความหวังว่าการไปทำงานการเมืองจะทำให้ธุรกิจของครอบครัวไปพัวพันกับการเมืองและอาจนำมาซึ่งความเสียหายของธุรกิจของครอบครัวได้ ทำให้นายศักดิ์ชัยจึงถอนหุ้นของนายสุชนออกจากบริษัทของครอบครัวพร้อมให้เงินไปก้อนหนึ่งเพื่อสร้างธุรกิจของตัวเองขึ้น นายสุชนได้ไปเริ่มทำธุรกิจของตัวเองโดยจากโรงหนังพิษณุโลกรามาศูนย์การค้าพิษณุโลกราม่า และธุรกิจก็เจริญเติบโตขึ้นเรื่อยๆ จนกระทั่งสร้างโรงแรมอมรินทร์นคร ซึ่งถือว่าเป็นโรงแรมที่ทันสมัยที่สุดของพิษณุโลกในขณะนั้น และต่อมาทำธุรกิจการศึกษารวมทั้งธุรกิจการจัดสรรที่ดินทั้งต่างจังหวัดและ กทม. (เรื่องยศ จันทรศิริ, 2546: 60) การประสบความสำเร็จในการทำธุรกิจของนายสุชน ทำให้ได้รับพระราชทานปริญญามหาบัณฑิตสาขาวิชาศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการธุรกิจ จากมหาวิทยาลัยนเรศวร

ชีวิตทางการเมืองของนายสุชนเริ่มต้นครั้งแรกโดยลงแข่งขันรับเลือกตั้งของเทศบาลเมืองพิษณุโลกโดยคำเชิญชวนของนายเยียนโพธิสุวรรณ³⁵ อดีตผู้ว่าราชการจังหวัดหลายจังหวัด ซึ่งนายสุชนได้

³⁵ เคยดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดพิษณุโลก ปี 2501-2503 และ นายอำเภอเมืองพิษณุโลก ปี 2488-2490

รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลเมืองพิษณุโลกและได้รับความไว้วางใจจากสมาชิกเลือกให้ดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีเมืองพิษณุโลก (ปี 2509 - 2510) ต่อมาปี 2512 ได้รับการเลือกตั้งเป็น ส.ส. พิษณุโลกครั้งแรกและได้รับการเลือกตั้งมาจนถึงปัจจุบัน รวม 11 สมัย แม้ในการเลือกตั้งบางครั้งจะแพ้การเลือกตั้ง (เมื่อวันที่ 26 ม.ค. 2518) หรือมีการเว้นวรรคทางการเมือง (การเลือกตั้งเมื่อวันที่ 22 เม.ย. 2522)³⁶ การดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองเคยเป็นรองหัวหน้าพรรคสังคมนิยม (ปี 2519) รองเลขาธิการพรรคชาติไทย (ปี 2526) รองหัวหน้าพรรคชาติพัฒนา(ปี 2538) และกรรมการบริหารพรรคไทยรักไทย (ปี 2544 - ปัจจุบัน) ส่วนการดำรงตำแหน่งในฝ่ายบริหารเคยดำรงตำแหน่งรองโฆษกรัฐบาล เลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม (ปี 2526) รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย ปัจจุบันนายสุชนดำรงตำแหน่ง ส.ส.ระบบบัญชีรายชื่อ ของพรรคไทยรักไทย ลำดับที่ 17 โดยถือว่าเป็นนักการเมืองอาวุโสมากที่สุดคนหนึ่งของประเทศไทย

³⁶ ส.ส.อุทัย พิมพ์ใจชน และ ส.ส.อนันต์ ฉายแสง ได้ชักชวนนายสุชน ชามพูนท ไม่ให้ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกผู้แทนราษฎร เพื่อเป็นแนวร่วมแอนตี้รัฐธรรมนูญฉบับพลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ จึงเป็นการเว้นวรรคทางการเมืองไปอีกสมัยหนึ่ง (เรื่องยศ จันทศิริ, 2546: 46)

นายอนันต์ ภัคดีประไพ

เป็น ส.ส. ที่ถือว่าเป็นคนรุ่นใหม่อีกคนหนึ่งที่ได้รับการเลือกตั้งครั้งแรกในปี 2512 นายอนันต์เป็นบุตรชายของนายอรุณ ภัคดีประไพ³⁷ และนางชวนชื่น ภัคดีประไพ (นามสกุลเดิม โพธิ์สุวรรณ) นายอนันต์เข้าศึกษาในสถานศึกษาจังหวัดพิษณุโลกได้แก่ ชั้นเรียนอนุบาล ณ โรงเรียนวัดโพธิ์ญาณ (ปี 2488) สำเร็จการศึกษาประถม 4 ณ โรงเรียนเทศบาลวัดน้อย (ปี 2490) และมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 6 ณ โรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคม (ปี 2496) ต่อมาได้ไปศึกษาต่อระดับอนุปริญญาจากวิทยาลัยเทคนิคกรุงเทพฯ (เทคนิคทุ่งมหาเมฆ) ในปี 2502 และภายหลังได้สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีจากวิทยาลัยครูพิบูลสงคราม (ปี 2527) และปริญญาโทสาขาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในปี 2532³⁸ ต่อมาได้ศึกษาเพิ่มเติมหลักสูตรประกาศนียบัตรสู่ความเป็นผู้นำทางการอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ปี 2543)

ในประวัติของการทำงานเมื่อสำเร็จการศึกษาชั้นอนุปริญญา ด้านการช่าง นายอนันต์ได้กลับมาทำงานสืบทอดกิจการของ

³⁷ นายอรุณเป็นผู้ที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับของคนพิษณุโลก เคยทำงานด้านเครื่องยนต์ในอุ้งจังหวัดพิษณุโลก เป็นเจ้าของบริษัท รถเมล์พิษณุโลกและเจ้าของร้านบริการซ่อมเครื่องจักรกล เครื่องยนต์ ไฟฟ้า เคยได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาจังหวัด สมาชิกสภาเทศบาลเมืองพิษณุโลกและนายกเทศมนตรีเมืองพิษณุโลก

³⁸ ข้อมูลจากแผ่นพับประชาสัมพันธ์หาเสียงเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก (อบจ.) วันที่ 14 มีนาคม 2547 ของ นายอนันต์ ภัคดีประไพ ผู้สมัครหมายเลข 2

ครอบครัวซึ่งมีกิจการร้านบริการตู้ซ่อมรถยนต์ เครื่องจักรกล เครื่องยนต์ ไฟฟ้า อันเป็นกิจการที่บิดาได้ริเริ่มไว้ ก่อนที่จะมาทำงานการเมืองระดับชาติระหว่างปี 2512 - 2519 และกลับมาทำงานในกิจการของครอบครัวอีกพักใหญ่ ต่อมาในปี 2536 ได้เริ่มทำงานเป็นอาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร โดยได้รับตำแหน่งบริหารในมหาวิทยาลัยได้แก่ ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายนโยบายและแผนงาน (ปี 2536 - 2539) รวมทั้งนายกสโมสรอาจารย์และข้าราชการ มหาวิทยาลัยนเรศวร (ปี 2537-2539) ต่อมาได้เกษียณอายุราชการในปี 2540 และหันมาทำธุรกิจส่วนตัวจนถึงปัจจุบัน

ในชีวิตการทำงานด้านการเมืองนายอนันต์ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาจังหวัดพิษณุโลกระหว่างปี 2510-2512 และลงสมัครรับเลือกตั้งเป็น ส.ส.พิษณุโลกครั้งแรกในปี 2512 โดยประสบความสำเร็จในการเลือกตั้งโดยดำรงตำแหน่ง ส.ส.อยู่ประมาณ 2 ปี (ปี 2512-2514) ก่อนที่สภาผู้แทนราษฎรชุดนี้จะสิ้นสุดลงเนื่องจากการยึดอำนาจการปกครองของจอมพลถนอม กิตติขจรในปี 2514 ช่วงชีวิตของนายอนันต์ในช่วงปี 2515-2517 ต้องถูกจองจำอยู่ในเรือนจำเนื่องจากคดีประวัติศาสตร์การฟ้องจอมพลถนอม กิตติขจรและพวกในฐานล้มล้างรัฐธรรมนูญ³⁹ และต่อมาในปี 2518 ได้กลับมา

³⁹ วันที่ 9 มีนาคม 2515 นายอุทัย พิมพ์ใจชน (อดีต ส.ส.จังหวัดชลบุรี) นายอนันต์ ภัคดีประไพ (อดีต ส.ส.จังหวัดพิษณุโลก และนายบุญเกิด หิรัญคำ (อดีต ส.ส.จังหวัดชัยภูมิ) ได้ร่วมกันเป็นโจทก์ฟ้องจอมพลถนอม กิตติขจร กับพวกรวม 17 คน เป็นจำเลยต่อศาลอาญาใน

ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็น ส.ส.พิษณุโลก และชนะการเลือกตั้งอีกครั้งในปี 2518 ซึ่งเป็นการดำรงตำแหน่งวาระสุดท้าย โดยในสมัยการเลือกตั้งนี้ได้ดำรงตำแหน่งเป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์อีกด้วย ต่อมาปี 2519 ได้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าพรรคไทแต่ก็ต้องพ่ายแพ้การเลือกตั้ง ส.ส.ในครั้งนี้อย่างแน่นอนได้ลงสมัครรับเลือกตั้งอีกหลายครั้งแต่ไม่ประสบความสำเร็จในการเลือกตั้ง ได้แก่ การเลือกตั้ง ส.ส.ปี 2535/1 การเลือกตั้งผู้ว่าราชการากรุงเทพมหานคร ปี 2528 และล่าสุดคือการเลือกตั้งนายกออบจ.พิษณุโลก (เลือกตั้งนายก อบจ.โดยตรง) ปี 2547 แต่ถึงกระนั้นก็ยังบางช่วงเวลาที่ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในปี 2546 คือตำแหน่งที่ปรึกษาประธานสภาผู้แทนราษฎร (นายอุทัย พิมพ์ใจชน)

ข้อหากบฏ โดยอ้างว่าเมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2514 จอมพลถนอม กิตติขจรกับพวกใช้กำลังประทุษร้ายและขู่เข็ญประชาชนเพื่อล้มล้างรัฐธรรมนูญ คณะปฏิบัติได้จับกุมบุคคลทั้งสามไปสอบสวนและคุมตัวไว้ ต่อมาวันที่ 22 มิถุนายน 2515 ได้มีคำสั่งของหัวหน้าคณะปฏิวัติที่ 36/ 2515 ให้ลงโทษจำคุกนายอุทัย พิมพ์ใจชน 10 ปี นายอนันต์ ภัคดีประไพและนายบุญเกิด หิรัญคำ คนละ 7 ปี ต่อมาเมื่อวันที่ 18 มกราคม 2517 สถานิติบัญญัติแห่งชาติ (จากสมัชชาแห่งชาติ) ลงมติให้ประกาศใช้พระราชบัญญัติยกเลิกคำสั่งของหัวหน้าคณะปฏิวัติที่ 36/ 2515 เป็นผลให้บุคคลทั้งสามถูกปล่อยตัวเมื่อวันที่ 26 มกราคม 2517 (นคร พจนนรพงษ์และคณะ, 2543: 67-68)

เหตุการณ์ทางการเมืองของจังหวัดพิษณุโลก ช่วง พ.ศ. 2475 - 2516

การเรียบเรียงเหตุการณ์ทางการเมืองของจังหวัดพิษณุโลก ในระหว่างปี 2475-2516 เป็นการเรียบเรียงและสังเคราะห์โดยใช้ ข้อมูลจากเอกสารเป็นหลัก ได้แก่ รายงานการวิจัยเรื่อง รายงาน การวิจัยเรื่อง ประวัติศาสตร์สังคมเมืองพิษณุโลก พ.ศ. 2475-2503 ของ รศ.ดร.จิราภรณ์ สถาปนาวรรธนา แห่งมหาวิทยาลัยนเรศวร และ หนังสืออนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ ร.ท.จงกล ไกรฤกษ์ รวมทั้งหนังสือเรื่อง อยู่อย่างเสีย ของ ร.ท.จงกล ไกรฤกษ์ ที่ได้มีการ จัดพิมพ์ภายหลังจากที่ท่านเสียชีวิตแล้ว รวมทั้งเอกสารอื่นๆ เช่น เอกสารหอจดหมายเหตุแห่งชาติ เป็นต้น ซึ่งจากการศึกษาหนังสือ และเอกสารต่างๆ สามารถอธิบายเหตุการณ์ทางการเมืองของ จังหวัดพิษณุโลก ได้ดังนี้

การเลือกตั้งผู้แทนราษฎรครั้งแรก (15 พ.ย. 2476) ซึ่งเป็นการเลือกตั้งโดยทางอ้อม กล่าวคือ ให้ราษฎรเลือกผู้แทนตำบลก่อน แล้วให้ผู้แทนตำบลไปเลือกผู้แทนราษฎรอีกต่อหนึ่ง ปราบกฏการณ์ที่น่าสนใจคือ ผู้แทนตำบลที่ได้รับเลือกจากราษฎรนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นกำนันผู้ใหญ่บ้านซึ่งเป็นคนของทางราชการ และมีการกล่าวหาว่าข้าราชการฝ่ายปกครองได้ใช้อิทธิพลในการชักจูงและบีบบังคับให้ผู้แทนตำบลเลือกคนที่รัฐบาลต้องการ (อ่านเพิ่มเติมใน จงกล ไกรฤกษ์, 2546: 325) ผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎรคนแรก ของจังหวัดพิษณุโลก ได้แก่ ขุนประเจตตรุณพันธ์ (เหล็ง สุขโรจน์) อดีต ครูใหญ่โรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคมและศึกษาธิการจังหวัดพิษณุโลก ในขณะที่ร้อยโทจงกล ไกรฤกษ์ เสนาธิการทหารบกพิษณุโลก

ก็เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งคนสำคัญของจังหวัดพิษณุโลกอีกคนหนึ่ง แต่เนื่องจากร้อยโทจงกลฯ ถูกจับกุมเนื่องถูกกล่าวหาว่า ผู้ร่วมก่อการณ์ในการก่อกบฏกรณีกบฏบวรเดช และได้ถูกจำคุกในเวลาต่อมา

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 2 (7 พ.ย. 2480) เป็นการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน ผู้สมัครที่มีค่อนข้างมีบทบาทโดดเด่น คือ หลวงสุทธิวิฑูรฉินฤเบศร์ (เจริญ สัตฺจอง) ซึ่งดำรงตำแหน่งหัวหน้าผู้พิพากษาประจำจังหวัดพิษณุโลก นอกจากนี้ยังดำรงตำแหน่งประธานและสมาชิกสภาจังหวัด รวมทั้งตำแหน่งนายกสภาเมือง(นายกเทศมนตรี) พิษณุโลกอีกด้วย เป็นที่น่าสังเกตว่า ด้วยความที่หลวงสุทธิวิฑูรฉินฤเบศร์ เป็นข้าราชการที่มีบรรดาศักดิ์ในจังหวัด เป็นนักกฎหมายที่มีความแม่นยำเกี่ยวกับกฎหมายข้อบังคับต่างๆ และเป็นผู้ที่มีความเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม ทำให้ท่านได้รับเลือกตั้งเป็น ส.ส.พิษณุโลก แม้ว่าก่อนหน้านี้จะถูกโจมตีเกี่ยวกับผลการดำเนินงานของเทศบาลเมืองพิษณุโลกก็ตาม (อ่านเพิ่มเติมใน จิราภรณ์ สถาปนะวรรณนะ, 2543: 49-50)

การเลือกตั้ง ส.ส.พิษณุโลก ครั้งที่ 3 (12 พ.ย. 2481) เป็นการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน ผู้ที่ได้รับการเลือกตั้ง คือ ชุนคุปตพงษ์ประพัทธ์ (เชื้อ คุปตพงษ์) ซึ่งมีพื้นเพเป็นชาวพิษณุโลก โดยกำเนิด และเป็นนายอำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร ที่ได้ลาออกจากราชการมาสมัครเป็น ส.ส. สมาชิกภาพของความเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของชุนคุปตพงษ์ประพัทธ์ยาวนานถึง 7 ปี (12 พ.ย. 2481-15 ต.ค. 2488) เพราะได้มีการขยายเวลาอยู่ใน

ตำแหน่งของ ส.ส. 2 ครั้ง ครั้งละไม่เกิน 2 ปี โดยพระราชบัญญัติ ขยายกำหนดเวลาอยู่ในตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2485 ซึ่งออกตามความรัฐธรรมนุญแก้ไขเพิ่มเติมว่าด้วยการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2485 ทั้งนี้เนื่องจากเกิดภาวะ สงครามโลกครั้งที่ 2 ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการจัดการเลือกตั้ง จึง ยืดเวลาการดำรงตำแหน่งของ ส.ส.ออกไป ผลงานที่มีชื่อเสียงมาก ของท่านได้แก่ การแก้ปัญหาเรื่องความเดือดร้อนของชาว พิษณุโลกที่ถูกเกณฑ์แรงงานไปทำงานรับใช้กองทัพญี่ปุ่นโดยไม่ได้ รับค่าแรง รวมทั้งในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 ท่านมีบทบาท อย่างลับๆ ในการให้ความช่วยเหลือแก่กลุ่มเสรีไทยพิษณุโลก ขุนคุปตพงศ์ประพัทธ์ถึงแก่กรรมด้วยโรคไข้ทรพิษในระหว่าง ตระเวนหาเสียงสมัครผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2489 (จิราภรณ์ สถาปนะ วรธนะ, 2543: 54)

การเลือกตั้งครั้งที่ 4 (6 ม.ค. 2489) ผู้สมัครที่ได้รับการ เลือกตั้ง คือ พระยาสุนทรพิพิธ (เชย สุนทรพิพิธ) ซึ่งเคยเป็นปลัด- กระทรวงมหาดไทยและเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดพิษณุโลกยาวนานถึง 7 ปี เมื่อครั้งสมัยที่ดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดพิษณุโลก พระยาสุนทรพิพิธเป็นข้าราชการที่ได้รับความนิยมจากบรรดา ข้าราชการด้วยกันและของประชาชน ด้วยเหตุนี้ท่านจึงให้ สัมภาษณ์เบื้องหลังการลงนามแข่งเลือกผู้แทนไว้ว่า “ลูกศิษย์ ลูกหา มาขอผม อยากให้ไปสมัครผู้แทนพิษณุโลก ลงท้ายก็ไปหาเสียง เลือกตั้งกัน ผมมีയാตำราหลวงก็เอาไปแจก ดูเหมือนเสียเงินห้าพัน บาทเป็นค่าลูกหาบ ค่ากิน ค่าอยู่ ค่าพาหนะไม่ต้องเสีย ในที่สุด ก็ได้เป็นผู้แทนราษฎรพิษณุโลก” (อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ พระยาสุนทรพิพิธ 2516: 8)

ในขณะที่มุมมองทางการเมืองอีกด้านหนึ่งมองว่า พระยาสุพรรณพิพิธเป็นผู้ที่ข้าราชการในระดับจังหวัดและอำเภอ รวมทั้งเหล่ากำนันผู้ใหญ่บ้านให้ความเคารพยำเกรง ในฐานะอดีตข้าราชการประจำสูงสุดของกระทรวงมหาดไทย สำหรับการเลือกตั้งในครั้งนี้ ร.ท.จงกล ไกรฤกษ์ อดีตเสนาธิการทหารบกพิชฌุโลก ซึ่งเพิ่งได้รับการนิโทษกรรมจากกรณีกบฏบรรเดซ ได้เข้าสมัครรับเลือกตั้งเป็น ส.ส.จังหวัดพิชฌุโลก แต่เนื่องจากการเลือกตั้งในครั้งนี้ มีผู้สมัครที่คู่แข่งขันคือ พระยาสุพรรณพิพิธ ร.ท.จงกลได้แพ้การเลือกตั้ง โดยได้รับคะแนนเสียงเป็นอันดับสอง (ปี 2489 พระยาสุพรรณพิพิธ ได้รับการแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข และ ปี 2490 ได้รับการแต่งตั้งเป็น รมต.ว่าการกระทรวงมหาดไทย)

ร.ท.จงกล ไกรฤกษ์ได้บันทึกสถานการณ์การแข่งขันเพื่อชิงตำแหน่ง ส.ส.จังหวัดพิชฌุโลกในครั้งนี้ ไว้ในหนังสือ “อยู่อย่างเสีย” ว่า

“การเลือกตั้งเมื่อ 6 ม.ค. 89 คราวนี้ พระยาสุพรรณพิพิธ ซึ่งเคยเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดพิชฌุโลกอยู่ 7 ปี กำนันผู้ใหญ่บ้านทุกคนได้รับการแต่งตั้งจากท่านผู้นี้ บางทีกำนันเก่าซึ่งเป็นบิดาของกำนันใหม่ ก็ได้รับการแต่งตั้งจากท่านผู้นี้เหมือนกัน ส่วนข้าราชการบนศาลากลาง และศาลอำเภอทุกแห่งนั้น ร้อยทั้งร้อยเคารพนิยมท่านเจ้าคุณทั้งนั้น เป็นระเบียบของกระทรวงมหาดไทยให้นายอำเภอประชุมอบรมราษฎรทุกตำบลให้รู้จักและเข้าใจการเลือกตั้ง จังหวัดพิชฌุโลกมี 6 อำเภอ แต่ละอำเภอนัดประชุมราษฎรแต่ละตำบลเรียงวันกันไปโดยไม่

ซ้ำวันกันเลย ท่านผู้สมัครซึ่งเป็นอดีตผู้ว่าราชการจังหวัดไปปรากฏตัวและปราศรัยแก่ราษฎรในตำบลที่สำคัญทุกแห่ง ส่วนผู้สมัครคนอื่น ๆ ไปบ้าง-ไม่ไปบ้าง เพราะสืบไม่รู้ว่า วันรุ่งขึ้นและวันต่อไปที่ตำบลไหนมีการประชุมราษฎรบ้าง ถึงจะตะเกียกตะกายพยายามไปปรากฏตัว และปราศรัยแก่ราษฎรในที่ประชุมก็เตรียมตัวทันและทำได้ไม่ถึง 40% ส่วนท่านอดีตผู้ว่าราชการจังหวัดมีโอกาสดำเนินการได้เตรียมและวางแผนการหาเสียงได้ร้อยละเปอร์เซ็นต์เต็มปรี⁴⁰

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 5 (5 ส.ค. 2489) เป็นการเลือกตั้ง ส.ส.เพิ่มเติมใน 47 จังหวัด ซึ่งรวมถึงจังหวัดพิษณุโลกด้วย ในการเลือกตั้งครั้งนี้จังหวัดพิษณุโลกมีจำนวนราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้ง 72,849 คน และมีจำนวนผู้มาใช้สิทธิ 33,381 คน คิดเป็นร้อยละ 36.40⁴¹ โดยมีผู้สมัครลงแข่งขันการเลือกตั้ง 3 ราย⁴² ได้แก่ ผู้สมัครหมายเลข 1 นายดุม อินทวงศ์ ผู้สมัครหมายเลข 2

⁴⁰ อ่านเพิ่มเติมใน จงกล ไกรฤกษ์ , 2546: 326-327

⁴¹ คู่มือสื่อราชการกรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรีที่ ม.3492/ 2495 ลว 10 มีนาคม 2495 เรื่อง แจ้งผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภทที่ 1 ถึง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย จากเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (เอกสารของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ)

⁴² คู่มือสื่อราชการกระทรวงมหาดไทย ที่ 8887/ 2489 ลว 24 กรกฎาคม 2489 เรื่อง ส่งรายนามผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน จากปลัดกระทรวงมหาดไทย ถึง เลขาธิการคณะรัฐมนตรี (เอกสารของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ)

ร.ท.จงกล ไกรฤกษ์ และ ผู้สมัครหมายเลข 3 นายจำลอง รักตะวัต
ผลการเลือกตั้ง

ปรากฏว่า นายคุม อินทวงศ์ ได้รับการเลือกตั้งเป็น ส.ส.
พิษณุโลก คนที่ 5 ส่วน ร.ท.จงกล ไกรฤกษ์ได้คะแนนเสียงตามมา
เป็นลำดับที่สอง ซึ่ง ร.ท.จงกลฯ กล่าวหาว่า การเลือกตั้งครั้งนี้
พระยาสุนทรพิพิธในฐานะรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ซึ่งมี
หน้าที่ในการจัดและควบคุมการเลือกตั้ง ได้ใช้อำนาจในการ
แทรกแซงการเลือกตั้ง หรือมีคำสั่งใ้บังคับจากกระทรวงมหาดไทย
ทำให้ข้าราชการในจังหวัดพิษณุโลกช่วยเหลือผู้สมัครที่รัฐบาล
ให้การสนับสนุน ซึ่งเหตุการณ์นี้เกิดขึ้นในทั้ง 47 จังหวัดที่มีการ
เลือกตั้งเพิ่มเติม (อ่านเพิ่มเติมใน จงกล ไกรฤกษ์, 2546: 355)

การเลือกตั้ง ครั้งที่ 6 (29 ม.ค. 2491) จังหวัดพิษณุโลกมี
จำนวนราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้ง 86,340 คน และมีจำนวนผู้มาใช้สิทธิ
33,381 คน คิดเป็นร้อยละ 36.40⁴³ ในการเลือกตั้งครั้งนี้ พระยา-
สุนทรพิพิธซึ่งเป็นเคยเป็นอดีต ส.ส.พิษณุโลกแต่เดิม ไม่ได้ลงสมัคร
รับเลือกตั้งด้วย เนื่องจากเป็นรัฐมนตรีที่ถูกคณะรัฐประหารซึ่งนำ
โดยพลโทผิน ชุณหะวัณ ขับไล่ออกไป ร.ท.จงกล ไกรฤกษ์ลงสมัคร
รับเลือกตั้งเป็นสมัยที่ 3 จึงได้รับการเลือกตั้งเป็น ส.ส.พิษณุโลก
เป็นสมัยแรก โดยทัศนะของ ร.ท.จงกลฯ เห็นว่า การที่ท่านได้รับ
เลือกตั้งในครั้งนี้ เนื่องจากได้รับคะแนนสงสารจากประชาชนใน
จังหวัดพิษณุโลก (ดู จงกล ไกรฤกษ์, 2546: 355)

⁴³ ดูหนังสือราชการกรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, อ้างแล้ว

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดพิษณุโลก ครั้งที่ 7 (26 ก.พ. 2495) จังหวัดพิษณุโลกมีจำนวนราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้ง 93,816 คน และมีจำนวนผู้มาใช้สิทธิ 41,626 คน คิดเป็นร้อยละ 43.37⁴⁴ การเลือกตั้งครั้งนี้ พระยาสุนทรพิพิธได้กลับมาสมัครรับเลือกตั้งอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งบุคคลทั่วไปคาดการณ์ว่า พระยาสุนทรพิพิธน่าจะชนะการเลือกตั้งและกลับไปเป็น ส.ส.พิษณุโลก อีกวาระหนึ่ง แต่ปรากฏว่า ในการเลือกตั้งครั้งนี้ ร.ท.จงกล ไกรฤกษ์ ประสบความสำเร็จได้รับการเลือกตั้งเป็น ส.ส.พิษณุโลก เป็นสมัยที่ 2 เนื่องจากการมีวางแผนยุทธศาสตร์การเลือกตั้ง ตามที่ ร.ท.จงกล ไกรฤกษ์ได้บันทึกสถานการณ์การแข่งขันเลือกตั้ง ส.ส.จังหวัดพิษณุโลกในครั้งนี ไว้ในหนังสือ “อยู่อย่างเสือ” ว่า

“การเลือกตั้งเมื่อ 26 ก.พ. 95 ที่นี้ พระยาสุนทรพิพิธหวลมาเป็นเรือจระ จงกลเป็นเรือประจำท่า อิทธิพลของพระยาสุนทรฯ ยังมีอยู่มากกว่าเก่าด้วยซ้ำ เชียงรุ๊ก-รับ-ตอบ ทั้ง 2 ฝ่ายต่างไหวหวั่นกัน พระยาสุนทรฯ อุตสาหะขึ้นไปอยู่บนภูเขานครไทยถึง 17 วัน ซึ่งที่นั่นเป็นป้อมอันเหนียวแน่นของจงกล ได้สร้างไว้ ดังปรากฏว่า แม้แต่พวกแมวกก็เรียกว่า เจ้าพ่อจอนโกน จงกลไม่ไปนครไทยเลยเพราะเชื่อแนวตั้งรับว่าคู่แข่งชั้นดีไม่แตกหวลตกลงมาตีแนวตั้งรับของพระยาสุนทรคือ ตามริมฝั่งแม่น้ำในคืนแรกที่รวมคะแนนได้ จงกลแพ้พระยาสุนทรฯ อยู่ 600 คะแนน รอคืนต่อไป คะแนนนครไทยมาถึง จงกลได้ 3,300 คะแนน พระยาสุนทรฯ ได้ 300 คะแนน จงกลชนะเพราะอะไร?

⁴⁴ ดูหนังสือราชการกรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, อ้างแล้ว

ชนะเพราะวางแผนตั้งรับอย่างเหนียวแน่นไว้อำเภอหนึ่ง ซึ่งพระยาสุนทรฯ ดีไม่แตก แต่จงกลดีอำเภอเมือง ซึ่งเป็นป้อมของพระยาสุนทรแตก เพราะผู้รักษาป้อมประมาท มัวไปรุกทางนครไทย หันกลับมาปกป้องรักษาแนวป้อมใหญ่ทางริมแม่น้ำของตนเอาไว้ ฉะนั้นในวันแรกที่จงกลแพ้อยู่ 600 จะกลายเป็นแพ้อยู่ 6,000 ถึงได้นครไทยมา 3,300 ก็ต้องแพ้อยู่วันยังค่ำ ผิดชัดๆ ที่พระยาสุนทรฯ ได้คะแนนที่นครไทยมาเพียง 300 อันเท่ากับได้มาเพียง 1 ใน 10 ของจงกล 17 วันได้ 300 ก็แปลว่าหากคะแนนได้วันละเพียง 18 คะแนนเท่านั้นเอง ถ้ามาหาทางที่ชุมชน นอกจากจะได้เพิ่ม ยังเป็นการเหนียวรั้งมิให้จงกลได้คะแนนไปอีกด้วย

การที่แจ่งสี่เบี้ยไว้เช่นนี้ เพื่อเป็นอุทาหรณ์ถึงแผนการณ์ต่อผู้ซึ่งชัยในอนาคตของนักรบเมืองทั้งหลายที่ย่อมจะต้องเข้าสู่ยุทธชัย เพราะกำหนดแผนพลาดนิดเดียวกลายเป็นแพ้แทนที่จะเป็นคุณเป็นท่าน เพื่อได้มีโอกาสรับใช้ชาติบ้านเมืองสมจินตนา กลับต้องหมดยี่ห่มดตัว⁴⁵

การเลือกตั้ง ครั้งที่ 8 (26 ก.พ. 2500) พระยาสุนทรพิพิธ อดีตผู้ว่าราชการจังหวัดพิษณุโลกและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดพิษณุโลกถูกกล่าวหากรณีสวรรคต จึงหมดโอกาสที่ร่วมแข่งขันรับเลือกตั้งเป็น ส.ส.พิษณุโลกโดยสิ้นเชิง สำหรับการเลือกตั้งครั้งนี้พรรคเสรีมนังคศิลา ซึ่งมีจอมพล ป. พิบูลสงครามเป็นหัวหน้าพรรค เป็นพรรคที่มีจำนวน ส.ส.ที่ได้รับเลือกตั้งมากที่สุด รวม

⁴⁵ อ่านเพิ่มเติมใน จงกล ไกรฤกษ์ , 2546: 356

ทั้งผู้สมัคร ส.ส.ของจังหวัดพิษณุโลกทั้งสองท่าน ที่ลงสมัครในนามของพรรคเสรีมนั่งคศิลา คือ ร้อยโทจงกล ไกรฤกษ์ (ดำรงตำแหน่งเป็นสมัยที่สามและสมัยสุดท้าย) และ นาวาอากาศโททินกร พันธุ์กระวี (ดำรงตำแหน่งเป็นสมัยแรก) สำหรับสมัยการเลือกตั้งนี้ ร.ท.จงกลฯ ซึ่งเป็น ส.ส.อยู่หลายสมัยและเป็นผู้ที่มีความสนิทสนมใกล้ชิดกับจอมพล ป. พิบูลสงคราม เมื่อครั้งรับราชการทหารและการเปลี่ยนแปลงการปกครอง เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2475 ทำให้ ร.ท.จงกลฯ ได้รับเลือกให้ดำรงตำแหน่งรองประธานสภาผู้แทนราษฎรของสภาชุดนี้

ผู้สมัครที่ได้รับการเลือกตั้งหนึ่งในสองที่สังกัดพรรคเสรีมนั่งคศิลา คือ น.ท.ทินกร พันธุ์กระวี ซึ่งลาออกจากราชการจากการเป็นนายทหารกองหนุน มาสมัครเป็น ส.ส.พิษณุโลก ครอบครัวยุของ น.ท.ทินกรมาใช้ชีวิตในจังหวัดพิษณุโลก เนื่องจากบิดา (นายเจริญ พันธุ์กระวี) มารับราชการเป็นปลัดอำเภอที่จังหวัดพิษณุโลก รวมทั้งมารดาของ น.ท.ทินกรคือ นางแหม่ม พันธุ์กระวี เป็นคนพิษณุโลก นอกจากนี้ น.ท.ทินกรยังเป็นน้องชายแท้ๆ ของท่านผู้หญิงละเอียด พิบูลสงคราม ภรรยาของจอมพล ป.พิบูลสงคราม จากสายสัมพันธ์ทางเครือญาติทำให้ น.ท.ทินกรได้รับการสนับสนุนจากจอมพล ป. และท่านผู้หญิงละเอียด พิบูลสงครามให้มาลงรับเลือกตั้ง ส.ส.จังหวัดพิษณุโลก โดยในฐานะผู้ใกล้ชิดจึงทำให้น.ท.ทินกร ได้รับการช่วยเหลือทั้งทางด้านงบประมาณที่ใช้ในการเลือกตั้ง และการช่วยเหลือจากอำนาจรัฐในระบบราชการ (ในฐานะน้องภรยานายกรัฐมนตรี จอมพล ป. พิบูลสงคราม)

นอกจากนี้ ปัจจัยที่ทำให้ น.ท.ทินกรได้รับการเลือกตั้งอีกประการหนึ่งคือ ทูนทางสังคม (social capital) ในฐานะที่ตระกูลพิบูลสงครามให้การช่วยเหลืออุปถัมภ์นำงบประมาณมาจัดสรรเพื่อพัฒนาจังหวัดพิษณุโลกโดยตลอด (ผ่านท่านผู้หญิงละเอียดฯ ที่เป็นคนพิษณุโลกและทำให้ได้รับเกียรติให้นำนามสกุลมาเป็นชื่อของสถาบันอุดมศึกษาแห่งแรกของจังหวัดพิษณุโลก คือ วิทยาลัยครูพิบูลสงคราม ซึ่งปัจจุบันคือ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม) นอกจากนี้มารดาของ น.ท.ทินกร คือ นางแหม่ม พันธุ์กระวี ยังเป็นสุภาพสตรีที่มีบทบาททางสังคมในพิษณุโลกคนหนึ่ง ในฐานะมารดาของภรรยานายกรัฐมนตรี นางแหม่มได้รับการแต่งตั้งให้เป็นกรรมการของหน่วยงานต่างๆ เช่น กรรมการอุปถัมภ์ของโรงเรียนประจำจังหวัด (โรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคม) กรรมการประจำวัดใหญ่ (วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ) ซึ่งในครั้งนั้นทางวัดประสบความสำเร็จในการสร้างพระวิหารพระพุทธชินราช เมื่อปี 2477 ฯลฯ เป็นต้น ทำให้นางแหม่มมีความสัมพันธ์ที่ดีกับกลุ่มชนชั้นนำของจังหวัดพิษณุโลกในห้วงเวลานั้น เช่น ข้าราชการ พ่อค้า นักธุรกิจ ฯลฯ นับเป็นกรณีตัวอย่างการสร้างความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์กับเครือข่ายของชนชั้นนำทางการเมืองการปกครอง อันเป็นเรื่องสำคัญของสังคมไทย เหล่านี้จึงเป็นทุนทางสังคมอย่างดีต่อความสำเร็จในการลงสมัครรับเลือกตั้งสมัยแรกของ น.ท.ทินกร⁴⁶

⁴⁶ ดูรายงานการวิจัยเรื่อง ประวัติศาสตร์สังคมเมืองพิษณุโลก พ.ศ. 2475-2503 โดยจิราภรณ์ สถาปนาวรรณนะ (2543) หน้า 62 และ 64

จากคำบอกเล่าของ น.ท.ทินกรที่ให้สัมภาษณ์แก่ผู้วิจัยเกี่ยวกับวิธีการหาเสียงนั้น น.ท.ทินกรมีวิธีการในการหาเสียงในฐานะผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็น ส.ส. ในปี 2500 และ 2501 อยู่ 4 วิธี ได้แก่⁴⁷

1. การลงพื้นที่พบปะชาวบ้าน:- ในช่วงปี 2500 พื้นที่ในเขตจังหวัดพิษณุโลกยังไม่มีความสะดวกสบายในการสัญจรมากนัก การเดินทางลงพื้นที่เพื่อพบปะชาวบ้านในหมู่บ้านและตำบลต่างๆ น.ท.ทินกรใช้พาหนะทุกรูปแบบไม่ว่าจะขี่ช้าง ชีม้า หรือลงเรือ ฯลฯ การลงพื้นที่เพื่อพบปะชาวบ้านมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนได้รู้จักหน้าตาและรูปลักษณะของผู้สมัครรวมทั้งให้ประชาชนได้มีโอกาสสัมผัสและทำความคุ้นเคยกับผู้สมัคร ส.ส. ซึ่ง น.ท.ทินกรมีความเห็นว่าวิธีการหาเสียงโดยการวิ่งพื้นที่พบปะชาวบ้านเป็นวิธีที่มีความจำเป็นมากและมีความสำคัญมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุรพงษ์ โสธนะเสถียร (2545: 171) ที่เห็นว่า การหาเสียงเลือกตั้งโดยการพบปะประชาชนการเดินทางหาเสียงตามบ้านเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งหาได้อย่างใกล้ชิดประชาชน รู้จักความเป็นอยู่ของประชาชน และเสียงสะท้อนจากประชาชน เนื่องจากเป็นการสื่อสารระหว่างบุคคลอันทำให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งสามารถจับชีพจรการเลือกตั้งได้อย่างดี

2. การใช้สื่อประชาสัมพันธ์:- สื่อประชาสัมพันธ์ที่ใช้กันมากคือ การใช้แผ่นโปสเตอร์โฆษณาที่แจ้งรายชื่อและหมายเลขของผู้สมัครรวมทั้งชื่อพรรคการเมือง ชื่อของผู้นำพรรคการเมือง

⁴⁷ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ น.ท.ทินกร พันธุ์กระวี ณ สำนักงานมูลนิธิอายิโนะโมะโต๊ะ อาคารศรีอยุธยา กรุงเทพฯ

และอุดมการณ์/ นโยบายของพรรคฯ ซึ่งแผนโปสเตอร์นี้จะใช้ในการปิดประกาศตามสถานที่สำคัญในหมู่บ้านตำบล เพื่อให้ประชาชนมีความคุ้นเคยและเห็นรายละเอียดของผู้สมัครไม่ว่าจะเป็นรูปภาพ ชื่อและหมายเลขบอยที่สุด

3. การปราศรัยหาเสียงต่อสาธารณชน:- วิธีการดำเนินการคือ มีการกำหนดจุดของการปราศรัยหาเสียง ณ จุดใดจุดหนึ่งในเขตหมู่บ้านหรือตำบลซึ่งมีอาณาบริเวณใกล้เคียงกันโดยมีการประชาสัมพันธ์แจ้งล่วงหน้าให้ประชาชนได้รับทราบ ทั้งนี้การเตรียมการปราศรัยเป็นเรื่องที่ทีมงานของผู้สมัครต้องดำเนินการด้วยตนเอง โดยในการตั้งเวทีปราศรัยหาเสียงในช่วงนั้นจะเป็นลักษณะของผู้สมัครขึ้นเวทีเพียงคนเดียวในแต่ละครั้ง การแนะนำตัวของ น.ท.ทินกรจะแจ้งให้ทราบว่าเป็นเลือดเนื้อเชื้อไขพิษณุโลก และคุณแม่ก็เป็นชาวบ้านพิษณุโลกที่มีบ้านอยู่บริเวณหลังศาลากลางจังหวัด

4. การใช้สื่อบุคคล⁴⁸:- การดำเนินการหาเสียงโดยการใช้สื่อบุคคลหรือห้วคະແນນั้น น.ท.ทินกรมีทีมงานในลักษณะห้วคະແນนอยู่ตามอำเภอ ตำบล และหมู่บ้านต่างๆ

⁴⁸ เป็นการใช้บุคคลหรือคณะบุคคลเป็นช่องทางการสื่อสารเพื่อเชื่อมโยงไปถึงกลุ่มเป้าหมายโดยง่าย โดยให้กลุ่มเป้าหมายยอมรับในตัวผู้สมัครรับเลือกตั้ง ทั้งนี้สื่อบุคคลที่มีความสำคัญที่สุดในการหาเสียงคือ ห้วคະແນน เนื่องจากห้วคະແນนเป็นบุคคลในพื้นที่ที่มีอิทธิพลต่อการโน้มน้าวใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปลงคะแนนเสียงให้กับผู้สมัครที่ตนเองสนับสนุน (สุรพงษ์ โสธนะเสถียร, 2545: 169)

สำหรับประเด็นเรื่องของการใช้จ่ายในการเลือกตั้งนั้น จากคำให้สัมภาษณ์ของ น.ท.ทินกร พบว่า ทางพรรค สปท.ไม่ได้ให้การช่วยเหลือทางด้านงบประมาณเลย การหาเสียงเลือกตั้งเป็นการใช้เงินส่วนตัวโดยใช้เงินหลักแสนบาทซึ่งถ้าเปรียบเทียบกับปัจจุบันก็น่าจะมีมูลค่าเป็นหลักล้าน

วาระการดำรงตำแหน่งของสภาชุดนี้สั้นมาก เนื่องจากจอมพล ป. และพรรคเสรีมนั่งคิลาถูกกล่าวหาว่า โกงการเลือกตั้ง จึงทำให้นิสิตนักศึกษาและประชาชนได้ร่วมกันรณรงค์คัดค้านการเลือกตั้งที่สกปรก ทำให้คะแนนนิยมและฐานะของจอมพล ป. และพรรคเสรีมนั่งคิลาเสื่อมลงอย่างรวดเร็ว จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ผู้บัญชาการทหารสูงสุดและตำรวจในขณะนั้น ทำการรัฐประหารยึดอำนาจรัฐบาลของจอมพล ป. และยุบสภาผู้แทนราษฎร ทำให้สภาผู้แทนราษฎรชุดนี้อยู่ในวาระเพียง 6 เดือนเท่านั้น เหตุการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นกับจอมพล ป. และพรรคเสรีมนั่งคิลาได้ส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรงกับ ส.ส.พิษณุโลกทั้งสองท่านที่สังกัดพรรคเสรีมนั่งคิลาเช่นกัน ดังปรากฏในข้อความที่จงกล ไกรฤกษ์ บันทึกไว้ในหนังสือ “อยู่อย่างเสือ” ว่า

“การเลือกตั้งครั้งที่ 8 เมื่อ ก.พ.00 คราวนี้พระยาสุนทรฯ มีชีวิตไหลลอยไปไกลเกินกว่าจะว่ายน้ำที่เขี้ยวกรากเพราะกรณีสวรรคต กลับมาที่ท่าเก่า จงกลคงยืนโรง และดันไปสังกัดพรรคเสรีมนั่งคิลา ซึ่งกำลังเสื่อมความนิยมอยู่ทุกๆ ทาง นับตั้งแต่การดำเนิน - การประหารนักโทษการเมืองโดยอ้างว่า ใจมลายูมาฆ่า - อัศวินผยอง - ล้าง - ผลาญ บริษัทส่งเสริมเศรษฐกิจ เช่น แจกเครื่องรับวิทยุแก่กำนันผู้ใหญ่บ้างทางภาค

อีสานทุกคน ๆ อันเป็นการเหลิงอำนาจของฝ่ายรัฐบาลนั้นแล้ว
ยังเป็นปกติธรรมดาที่ราษฎรย่อมไม่ชอบพรรครัฐบาลอีกด้วยไม่
ชอบเพราะ พรรคพวกของรัฐบาลก็เหลิงตามกันไปอีก ยิ่งพรรค
พวกของรัฐบาลได้คิดโครงการเลือกตั้งเป็นการโกงเมืองอย่าง
ครึกโครม ราษฎรก็ตั้งหน้าสาปแช่งต่อทุกคนที่เป็นพรรคพวก
ของรัฐบาลโดยทั่วกัน ฉะนั้นการจะคัดเลือกผู้แทนราษฎรเข้า
อยู่ในพรรคนั้น น่าจะสำเนียงกันเป็นข้อแรกว่า เขาเข้าจะมา
เป็นนักการเมืองด้วยความคดโกงหรือเปล่า ? ถ้ารู้ว่าเข้ามา
ด้วยวิธีไม่งดงาม ถ้าขึ้นรับเอาไว้ในพรรค หรือช่วยในการ
เลือกตั้งที่ทุจริต ก็พึงรู้เถิดว่า พรรคนั้นๆ จะถึงการเสื่อมลงโดย
ไม่ช้าเลย ดังคำกล่าวที่ว่า “น้ำน้อยๆ ฝอยกระเซ็นอยู่เป็นนิ
อาจเขาจะอิฐกำแพงแรงสลาย” ได้ฉันใดรัฐบาลที่ประชาชน
แข่งด่าอยู่ทุกวันนี้ก็อาจสลายลงได้ฉันนั้น

ความเจริญรุ่งเรืองในทางวัฒนธรรมของเมืองพิษณุโลก
เช่น ศาลากลาง, โรงเรียนนางพยาบาล, โรงเรียนกสิกรรม, การ
ทอดน้ำทุ่งสาร, ถนนไปนครไทย, สะพานข้ามแม่น้ำน่าน, ให้
รัฐบาลจ่ายเงินบำรุงวัดทุกวัด, บำรุงโรงเรียนทุกโรงเรียน ฯลฯ
การที่จังหวัดเชียงใหม่แย่งเอามหาวิทยาลัยไปจากเมือง
พิษณุโลกได้ ไม่มีคนโง่ดี คุณประโยชน์อันเหลือเลิศที่ชาว
พิษณุโลกได้รับ ไม่มีคุณค่าพอจะหักกลบลบความชิงชังโกรธ
แค้นบุคคลและรัฐบาลที่ราษฎรไม่ชอบได้ จงกลถูกต่าว่าเป็น
หมอสองราง จงกลถามว่า ใครบ้างล่ะที่เป็นหมาวางเดียว ใน
ประเทศไทยไม่เห็นจะมี จอมพล ป. เป็นคณะเปลี่ยนการปกครอง
เป็นคณะรัฐประหาร เป็นคณะเสริมนั่งคศิลา วินสตัน เชอร์ชิล

ก็หลายพรรคเหมือนกัน จงกลนั้นไปเข้าพรรครัฐบาล ก็เพื่อผลประโยชน์ของผู้เลือกตั้งคือชาวพิษณุโลกเพื่อให้ผลประโยชน์ปีโตยตั้งอยู่ได้ แม้จะร้องแร้งก็ยิ่งดีกว่าระบอบเผด็จการหรือคอมมิวนิสต์ แต่ก็ไม่มีใครฟังและยอมเข้าใจ ทั้งตัวของจงกลเองก็ซึกจะเหลิง หลงผิดว่าจะหวานเพราะคู่แข่งขันที่คู่แข่งอย่างพระยาสุนทร ฯ ก็ไม่มี แต่การตรงกันข้าม เพราะมันเป็นการแข่งขันที่ไม่มีธรรมยุท อยู่ดี ๆ มีราษฎรมาหาตั้ง 40 คน ทุกคนมีโหนดที่ดินมาขอจำนอง เพราะมีการป่าวข่าวว่า จงกลรวยใหญ่ รับจำนองไร่นาในฐานะเป็นมหาเศรษฐีชี้แจงกันเท่าใดว่าเป็นการแก่งเปี้ยวก็ไม่เชื่อ ใกล้เวลาจะเลือกตั้งป่าวข่าวกันเองอีกว่าจงกลมีผ้าขาวม้าส่งมา 1 คู่รถไฟสำหรับแจกราษฎรเพื่อหาเสียงมีคนมาขอผ้าขาวม้ากันวุ่นวาย เมื่อไม่มีให้ก็โกรธ อีก 30 วันจะถึงลงบัตร ปรากฏว่ามีผ้าขาวม้าพิมพ์เบอร์ของจงกลแจกในที่ต่างๆ หромแหรมราว 20 ผืน “นั่นแน่อายโกหก เวลาเราไปขอมันบอกไม่มี นี่ยังไงมันแจกพ่อของ มัน เราไม่ได้ผ้าอย่าไปลงคะแนนให้อ้ายคนโกหก” ร้องลั่นไปแทบทุกตำบล

ยิ่งไปกว่านั้นยังป่าวข่าวและทำเป็น หนังสือพิมพ์นั้นเมืองพาดหัวตัวเบ้อเรื่อว่า จงกลตัดธนบัตรใบละ 20 บาท แจกครึ่งใบ เมื่อได้เป็นผู้แทนแล้วจะให้อีกครั้งใบ เรื่องนี้นายใหญ่ศวิตชาติ ถึงกับถามจงกลว่าสิ้นไป 2 บาทจริงหรือ ? บอกว่าไม่จริงก็ไม่เชื่อ จนทำให้ไปหาคนที่เคยได้รับธนบัตรครึ่งแผ่นมา ยันสักคนเดียวก็ได้ หรือถามประชาชนหรือคลังจังหวัดดูก็ได้ว่า ได้เคยพบธนบัตรครึ่งใบไหม? นั่นแหละจึงยังกำกวม หมายความว่า

ว่า ถอนความเชื่อทางร้ายไปได้บ้าง แต่จะให้เชื่อทางข้างดีนั้น
ใจมันไม่ยอมเชื่อ รูปแบบการเป็นเช่นนี้คะแนนเสียงของจงกล
กระจุยกระจาย ป้อมนครไทย คราวนี้แตกยับเยิน การสมัครรับ
เลือกตั้งแต่ละครั้ง เป็นสงครามชีวิตครั้งยิ่งใหญ่ จะแพ้หรือจะ
ชนะบักโกรกตาไหลทุกที เคราะห์ดีที่จงกลพรางแผนการเดิม
หันมาสร้างป้อมไว้ที่อำเภอพรหมพิราม ซึ่งคู่แข่งขันไม่ทราบ
จึงไม่ได้ทุ่มเทกำลังเข้าโจมตี มุ่งโจมตีหนักที่อำเภอนครไทย
จงกลรอดตัวได้เป็นผู้แทนราษฎรต่อมาอีกสมัยหนึ่ง เพราะได้
พึ่งป้อมพรหมพิราม จนถึงการปฏิวัติรัฐประหารชั้นใน 16 ต.ค.
2500 ตามนี้จึงเป็นที่เห็นกันว่าแผนการของผู้สมัครที่รักษา
ความลับเอาไว้อย่าให้คู่แข่งทราบนั้น เป็นหัวใจของการแพ้ชนะ
อยู่มากเหมือนกัน

การเลือกตั้ง ส.ส.ครั้งที่ 9 (15 ธ.ค. 2500) จัดให้มีขึ้นภายหลัง
จากที่จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ได้เข้ายึดอำนาจการปกครองประเทศ
เมื่อวันที่ 16 กันยายน พ.ศ. 2500 สำหรับนักการเมืองที่มีบทบาท
ค่อนข้างมากอย่าง ร.ท.จงกล ไกรฤกษ์ ไม่ได้ลงสมัครรับเลือกตั้ง
เนื่องจากการเกิดมรสุมทางการเมือง ในฐานะที่เป็นสมาชิกของ
พรรคเสรีมนังคศิลาของจอมพล ป. พิบูลสงคราม ซึ่งถูกกล่าวหาว่า
โกงการเลือกตั้ง เป็นเหตุให้ต้องยุติบทบาททางการเมืองลง โดย
การเลือกตั้งครั้งนี้ ส.ส.ทั้ง 2 ท่านได้แก่ นาวาอากาศโททินกร
พันธุ์กระวี และ นายอุทัย แสงศิริ วาระการดำรงตำแหน่งของสมัย
นี้มีเพียง 9 เดือน จอมพลสฤษดิ์ได้ทำการรัฐประหารยึดอำนาจ
ตัวเองเมื่อวันที่ 20 ต.ค. 2501

การยึดอำนาจของจอมพลสฤษดิ์ในครั้งนั้น ทำให้ระบอบ

เผด็จการทหารได้เข้าครอบงำการเมืองไทยเป็นเวลากว่าสิบปี นับ
เนื่องตั้งแต่การเข้ามาดำรงนายกรัฐมนตรีของจอมพลสฤษดิ์ ในช่วง
ปี 2502-2506 และการสืบทอดอำนาจการปกครองในระบบอบ
เผด็จการทหารของจอมพลถนอม กิตติขจรและจอมพลประภาส
จารุเสถียร ช่วงปี 2506-2512 ในช่วงดังกล่าวข้างต้น ทำให้การ
ปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทยหยุดชะงักลง ส่งผลให้
เหตุการณ์ทางการเมืองของจังหวัดพิษณุโลกเกิดสูญญากาศ
ทางการเมืองเป็นระยะเวลาหนึ่ง จนกระทั่งปี 2512 จึงมีการจัดการ
เลือกตั้ง ส.ส. อีกครั้งหนึ่ง

การเลือกตั้ง ส.ส.ครั้งที่ 10 (10 ก.พ. 2512) เป็นการเลือกตั้ง
ที่มีระยะเวลาดำเนินการเลือกตั้งครั้งที่แล้วถึง 12 ปี เกิดขึ้นภายหลัง
การประกาศใช้รัฐธรรมนูญ ปี 2511 ซึ่งถือว่าเป็นรัฐธรรมนูญที่
ใช้ระยะเวลาการยกเว้นนานที่สุด (ประมาณ 9 เดือน) จอมพลถนอม
กิตติขจร นายกรัฐมนตรีในขณะนั้นได้ประกาศให้มีการเลือกตั้ง
ส.ส.เป็นการทั่วไปภายหลังการมีรัฐธรรมนูญ ระบบการเลือกตั้งครั้ง
นี้เป็นระบบรวมเขตจังหวัด ใช้เกณฑ์จำนวนประชากร 150,000 คน
ต่อ ส.ส. 1 คน โดยพิษณุโลกมี ส.ส. ได้ 3 คน ผู้สมัครที่รับการ
เลือกตั้งล้วนเป็นผู้สมัครที่เป็นคนรุ่นใหม่และอายุไม่มากนัก ได้แก่
นายสุชน ขามพูนท นายโกศล ไกรฤกษ์ และ นายอนันต์ ภัคดีประไพ
โดยทั้งสามท่านสมัครรับเลือกตั้งในนามอิสระไม่สังกัดพรรคการเมือง
เพราะตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ปี 2511 ไม่บังคับให้ผู้สมัคร
รับเลือกตั้งต้องสังกัดพรรคการเมือง⁴⁹

⁴⁹ การเลือกตั้งปี 2512 มี ส.ส.ที่เป็นกลุ่มอิสระไม่สังกัดพรรคการเมือง
63 คน จากจำนวน ส.ส.ทั้งสิ้น 219 คน

การเลือกตั้งครั้งนี้ รัฐบาลของจอมพลถนอม กิตติขจรได้จัดตั้งพรรคการเมืองเพื่อส่งผู้สมัครมาลงเลือกตั้งด้วยในนามพรรคสหประชาไทย⁵⁰ หรือ สปท. โดยพรรค สปท. เป็นพรรคการเมืองที่มี ส.ส. ได้รับเลือกตั้งมากที่สุด คือ 85 คน สำหรับในเขตเลือกตั้งจังหวัดพิษณุโลก พรรค สปท. ได้ส่งผู้สมัคร ได้แก่ นายอุทัย แสงศิริ อดีต ส.ส.พิษณุโลก ปี 2500 และ นายจำนงค์ ศรีวรรณ แต่ไม่มีผู้สมัครของพรรค สปท. ได้รับการเลือกตั้งในเขตจังหวัดพิษณุโลกเลย ทั้งนี้ ภาพรวมของการเมืองพิษณุโลกในช่วงของการเลือกตั้งครั้งนี้ถือว่าประชาชนมีความตื่นตัวค่อนข้างสูง ประกอบกับการที่รัฐธรรมนูญไม่บังคับให้ผู้สมัครต้องสังกัดพรรคการเมือง จึงเป็นแรงจูงใจประการหนึ่งที่ทำให้มีผู้สนใจมาลงสมัครรับเลือกตั้งหลายท่าน

กรณีของนายโกศล ไกรฤกษ์ถือว่าเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ค่อนข้างได้เปรียบผู้สมัครคนอื่น ๆ เนื่องจากเป็นบุตรชายของร้อยโท จงกล ไกรฤกษ์ อดีต ส.ส.พิษณุโลกที่เป็นที่รักและไว้วางใจของประชาชนพิษณุโลก การเริ่มต้นเข้ามาทำงานของนายโกศลเริ่มต้นจากการชักชวนของ ร.ท.จงกล (บิดา) ตามข้อมูลที่ได้จากการให้สัมภาษณ์ของนายจตุติ ไกรฤกษ์ อดีต ส.ส.พิษณุโลกหลายสมัยและบุตรของนายโกศล⁵¹

⁵⁰ รัฐบาลในขณะนั้นได้ออกพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. 2511 โดยผู้จดทะเบียนจัดตั้งพรรคสหประชาไทย คือ พลเอกกฤษณ์ สีวะรา

⁵¹ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์นายจตุติ ไกรฤกษ์ ณ บ้านพักอำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก

“คุณพ่อ (นายโกศล) ของผมมาช่วยปู่ (ร.ท.จกกล) ของผมหาเสียงตั้งแต่ปู่ ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็น ส.ส.สมัยแรกเมื่อปี 2489 (6 ม.ค. 2489) ตอนนั้นพ่อผมอายุ 20 ปีพอดีแต่ปู่ผมแพ้การเลือกตั้งเพราะโดนโกงสมัยนั้น ปู่ผมก็ได้เป็น ส.ส.อยู่ 3 สมัย และเมื่อมาลงสมัครในปี 2500/ 2 ก็โดนโกงเลือกตั้งอีกครั้ง ประกอบกับช่วงปี 2501-2512 เป็นช่วงสูญญากาศทางการเมืองกว่าที่จะมีการเลือกตั้งอีกครั้ง ซึ่งที่จริงปู่ผมก็ตั้งใจจะลงสมัครรับเลือกตั้งอีก แต่ท่านมาเสียชีวิตในปี 2510 ก่อนการจัดให้มีการเลือกตั้ง

ก่อนที่ปู่ผมจะเสียชีวิต ก็ได้ขอร้องแกมบังคับให้คุณพ่อ ในฐานะลูกชายคนโตให้มารับภาระ คือ ปู่ผมมีความผูกพันกับคนพิษณุโลก ด้วยความรำลึกเสมอว่า จากคนซี้คูกคือนักโทษการเมืองได้มาเป็นผู้แทนมีตำแหน่งมีหน้ามีตา ก็เพราะคนพิษณุโลก เพราะฉะนั้นจึงไปตอบแทนบุญคุณคนพิษณุโลกแทนพ่อ

ตอนนั้นพ่อผมมีอาชีพรับเหมาชีวิตสบายแล้ว ก็เลยไม่อยากจะไปแล้วเพราะว่าธุรกิจรับเหมากำลังบูม ตอนนั้นก็ไปสร้างโรงแรม และไปซื้อที่ดินมาเยอะเยอะทั้งที่เมืองพญาและกรุงเทพฯ สมัยปี 2510 คุณพ่อของผมมีเงินอยู่ 20-30 ล้านบาท ซึ่งในสมัยนั้นก็ถือว่าไม่น้อย

แต่ในที่สุดพ่อผมก็ไปรับปากปู่ผมเพื่อที่ปู่จะได้สบายใจ เนื่องจากผมปู่ผมอดข้าวประท้วงเพราะลูกชายไม่ยอมรับปากว่าจะลงสมัครผู้แทนก็เลยรับปากไปก่อน และเมื่อวันเผาปู่ผม

ก็ปรากฏว่ามีคนพิษณุโลกเดินทางไปเผาศพผู้เฒ่าเยอะมาก และได้ขอให้พ่อผมไปทำงานให้กับคนพิษณุโลกอีกครั้งหนึ่ง

พ่อผมมาก็มาสมัครครั้งแรก (ปี 2512) ซึ่งตอนนั้น ปรากฏว่าไม่รู้จักใครทำอะไรเลยเพราะว่ามีการปฏิวัติมาร่วมเกือบ 10 ปี แต่เมื่อบอกว่าเป็นลูกจกกลเท่านั้นแหละ ก็ได้รับคะแนน อย่างท่วมท้นชนะการเลือกตั้งได้คะแนนเป็นที่หนึ่ง”

จากคำบอกเล่าของนายจตุ ภิโรฤกษ์ จะเห็นได้ว่าขุนทาง สังคมของนายโกศล ภิโรฤกษ์ในฐานะลูกชายคนโตของ ร.ท.จกกล ภิโรฤกษ์เป็นปัจจัยหลักที่ทำให้นายโกศลชนะการเลือกตั้งในปี 2512 ประกอบกับยุทธศาสตร์การเลือกตั้งที่ได้รับจาก ร.ท.จกกล (บิดา) ทำให้นายโกศลเป็นคู่แข่งที่ผู้สมัครรายอื่นๆ มองว่าเป็นผู้ที่มีความ ได้เปรียบในการเลือกตั้งมากที่สุด

ในกรณีของนายสุชน ชามพูนท ผู้สมัครหน้าใหม่ที่ได้รับ ชัยชนะในการเลือกตั้งครั้งนี้ ปัจจัยที่ทำให้นายสุชนได้รับการ เลือกตั้งสามารถวิเคราะห์ได้จากข้อมูลซึ่งบอกเล่าจากการให้ สัมภาษณ์ของนายสุชน ชามพูนทแก่ผู้วิจัย⁵² และหนังสือ “วันวาน และวันนี้ของหญิงเหล็ก” ชื่อ เปรมฤดี ชามพูนท ของเรื่องยศ จันทรศิริ⁵³ รวมทั้งข้อมูลจากแหล่งอื่นๆ มีดังต่อไปนี้

⁵² ข้อมูลจากการสัมภาษณ์นายสุชน ชามพูนท ณ บ้านพักบริเวณ โรงแรมอมรินทร์ลาภูน อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก

⁵³ เรื่องยศ จันทรศิริ. วันวานและวันนี้ของหญิงเหล็ก ชื่อ เปรมฤดี ชามพูนท. นครสวรรค์: สำนักพิมพ์บ้านเรา, 2546

1. **ทุนทางสังคมจากครอบครัว** เนื่องจากนายสุชนเป็น บุตรชายคนโตของนายศักดิ์ชัย ชามพูนท คหบดีเชื้อสายจีนซึ่งเป็น ผู้ที่ถือได้ว่ามีบทบาทด้านสังคมในฐานะ “ผู้นำ” ได้รับการยอมรับ จากพ่อค้าและนักธุรกิจทั่วไป นายศักดิ์ชัยเคยดำรงตำแหน่งเป็น นายกสมาคมจีนพิษณุโลก ซึ่งจะต้องเป็นผู้มีบารมีไม่น้อยจึงจะนั่ง เก้าอี้ในตำแหน่งดังกล่าวได้ นอกจากนี้ยังเป็นประธานกรรมการ ดูแลโรงเรียนสินหมื่น เป็นประธานดูแลสุสานจีนของทางสมาคมจีน พิษณุโลกหลายสมัย รวมทั้งเป็นที่ปรึกษาของสมาคม มูลนิธิอีก หลายๆ แห่ง สิ่งเหล่านี้ทำให้มองเห็นได้ว่า ศักดิ์ชัยมีบทบาทที่ ได้ รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง สำหรับช่วงระยะเวลาดังกล่าว ทำให้ ได้รับความร่วมมือจากทุกๆ คน เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการประกอบ ธุรกิจและกิจกรรมต่างๆ ในสังคมพิษณุโลก และได้แผ่ขยายมาถึง รุ่นลูกๆ อีกด้วย (เรื่องยศ จันทศิริ, 2546: 50) นอกจากนี้ การที่ นายสุชนมีพื้นเพครอบครัวและเจริญเติบโตในจังหวัดพิษณุโลกก็ ทำให้ได้รับความไว้วางใจมากขึ้น รวมทั้งการที่นายสุชนเป็นกรรมการ- สมาคมกีฬาบาสเกตบอลแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ และกรรมการของสมาคมกีฬาในจังหวัดพิษณุโลกที่ช่วยส่งเสริม การพัฒนากีฬาของจังหวัดก็เป็นทุนทางสังคมอันหนึ่งที่ทำให้ นาย สุชนเป็นที่รู้จักอันช่วยสร้างคะแนนนิยมทางการเมืองขึ้นมาได้

2. **การมีเครือข่ายธุรกิจในฐานะนักธุรกิจ**- ในฐานะ ลูกชายคนโตของนายศักดิ์ชัย ชามพูนท นายสุชนต้องเป็นผู้ สืบทอดการทำธุรกิจของครอบครัว ทำให้นายสุชนสามารถสร้าง เครือข่ายภาคธุรกิจโดยเฉพาะจากกลุ่มคนเชื้อสายจีนในพิษณุโลก ทำให้เครือข่ายของภาคธุรกิจอันนี้ช่วยเป็นแรงเสริมที่ช่วยสนับสนุน

เป็นฐานเสียงในการเลือกตั้งของนายสุชนได้เป็นอย่างดี แม้ว่าในขณะนั้นนายสุชนจะถูกโจมตีและถูกกล่าวหาว่าเป็นคอมมิวนิสต์ตามความเชื่อที่ถูกบิดเบือนว่า ผู้ที่มีเชื้อสายจีนนั้นเป็นพวกคอมมิวนิสต์เป็นอันตรายต่อความมั่นคงของประเทศและมีการสร้างข้อมูลที่ทำให้ความเข้าใจผิดในทำนองที่ว่าคอมมิวนิสต์เป็นเชื้อโรคร้ายที่ผู้ใดมาเข้าใกล้ก็สามารถติดเชื้อคอมมิวนิสต์ได้⁵⁴ นอกจากการประกอบกิจการของครอบครัว นายสุชนได้ทำงานให้กับธนาคารกรุงเทพ สาขาพิษณุโลกโดยมีหน้าที่ในการตรวจสอบและรับรองรวมทั้งตัดสินใจในการปล่อยสินเชื่อของธนาคารกรุงเทพ แก่เกษตรกร ซึ่งก็เป็นเครือข่ายธุรกิจที่สำคัญอีกประการหนึ่ง

3. การดำรงตำแหน่งนักการเมืองท้องถิ่นอยู่แล้ว:- ปี 2509 - 2510 นายสุชนทำงานการเมืองครั้งแรกโดยการลงสมัครรับเลือกตั้งท้องถิ่นและประสบความสำเร็จได้เป็นสมาชิกสภาเทศบาลเมืองพิษณุโลกรวมทั้งตำแหน่งนายกเทศมนตรีเมืองพิษณุโลกอีกด้วย ซึ่งถือว่าเป็นนักการเมืองที่มีอายุน้อยและเป็นคนหนุ่มที่มีพลังในการทำงานการเมือง การที่นายสุชนประสบความสำเร็จในการทำงานทางการเมืองตั้งแต่อายุน้อยน่าจะมาจากเหตุผลข้อที่ 1 และข้อที่ 2 ที่กล่าวมาข้างต้น ประกอบกับความมั่นใจของนายสุชนที่ได้รับการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นที่มั่นใจว่าฐานคะแนนเสียงและความนิยมมาจากฐานคนในตัวเมืองพิษณุโลกเสียเป็นส่วนใหญ่ จึงทำให้นายสุชนมีความมั่นใจมากขึ้นในการก้าวไปสู่การทำงานการเมืองระดับชาติ

⁵⁴ สัมภาษณ์นายสุชน ชามพูนท, อ่างแล้ว

4. การมีเครือข่ายกับการเมืองระดับชาติ:- แม้การเลือกตั้งในปี 2512 นายสุชนจะลงสมัครในนามอิสระโดยไม่สังกัดพรรคการเมือง แต่นายสุชนก็มีความสัมพันธ์ที่เหนียวแน่นกับนายประสิทธิ์ กาญจนวัฒน์ กรรมการผู้จัดการธนาคารกรุงเทพ ซึ่งเป็นสมาชิกของพรรค สปท.สายของจอมพลประภาส จารุเสถียร รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยและประธานกรรมการธนาคารกรุงเทพ จากข้อมูลของหนังสือ “ครุการเมือง: มิใช่เท่านั้น” ของปรีดา พัฒนถาบุตร⁵⁵ กล่าวถึงเครือข่ายและความโยงโยนของบุคคลภายในพรรคสหประชาไทย (สปท.) ไว้ค่อนข้างน่าสนใจว่า

“หลังจากรัฐบาลจอมพลถนอม ประกาศใช้รัฐธรรมนูญ 2511 จึงกำหนดวันเลือกตั้ง ส.ส.ในปีถัดมา พร้อมกับมีการประกาศใช้ พ.ร.บ.พรรคการเมือง 2511 จอมพลถนอมจึงมีคำสั่งให้ พล.อ.กฤษณ์ สีวะรา ไปจดทะเบียนพรรคการเมืองชื่อ “สหประชาไทย” ในการจัดเตรียมกำลังพลเพื่อการเลือกตั้งของฝ่ายรัฐบาลนั้น โดยได้แบ่งความรับผิดชอบออกเป็น 3 ฝ่ายเพื่อระดมอดีต ส.ส. และผู้มีชื่อเสียงมาลงสมัครในนามพรรคสหประชาไทย ซึ่งมีทั้งนายทหารและพลเรือนที่ใกล้ชิดศูนย์อำนาจสมัยนั้น หนึ่งในสามฝ่ายนั้นก็มีส่วนของ ประสิทธิ์ กาญจนวัฒน์ อดีต ส.ส.ฉะเชิงเทรา และอดีต รมช.สหกรณ์ (รัฐบาลจอมพลสฤษดิ์) ที่มีความสนิทสนมกับจอมพลประภาส จารุเสถียร บังเอิญว่าการคัดเลือกตัวผู้สมัคร ส.ส.ไม่ลงตัว

⁵⁵ ปรีดา พัฒนถาบุตร. **ครุการเมือง: มิใช่เท่านั้น**. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, 2546

เนื่องจากมีคนแห่เข้าพรรคสหประชาไทยเป็นจำนวนมาก คล้าย
กับสถานการณ์พรรคไทยรักไทยในปัจจุบัน จึงมีการแยกออกเป็น
2 บัญชีโดยไม่เปิดเผย

กลุ่มหนึ่งที่ผ่านการคัดเลือกก็ลงสมัครชื่อ ‘สหประชาไทย’
และกลุ่มที่ไม่ผ่านหรือมีเหตุผลบางประการ ก็ลงสมัครอิสระ
(รัฐธรรมนูญ พ.ศ. นั้น มิได้บังคับให้ต้องสังกัดพรรคอย่างทุกวันนี้) โดย
อยู่ในความดูแลของประสิทธิ์ กาญจนวัฒน์ ซึ่งผู้สมัคร ส.ส.กลุ่มนี้
ส่วนใหญ่เป็น ‘คนหน้าใหม่’ มาจากนักธุรกิจธุรกิจ, นักการเมือง
ท้องถิ่น, ข้าราชการปกครอง และกำนัน-ผู้ใหญ่บ้าน”

ผู้สมัคร ส.ส. พิษณุโลกในนามของพรรค สปท. ขณะนั้นเป็น
ผู้สมัครที่มีสายสัมพันธ์โยงใยกับตัวของจอมพลถนอม กิตติขจร จึง
ได้ลงสมัครในนามของพรรค สปท. โดยมีนายอุทัย แสงศิริ อดีต
ส.ส. พิษณุโลกเป็นหัวหน้าทีมผู้สมัครในเขตพิษณุโลก และมีพล-
ตำรวจตรีสง่า กิตติขจร (น้องชายของจอมพลถนอม กิตติขจร) เป็น
หัวหน้าทีมผู้สมัครของพรรค สปท. ในเขตภาคเหนือตอนล่างที่ช่วย
วางแผนการหาเสียงการเลือกตั้ง

ตามความคิดเห็นของปรีดา พัฒนถาบุตร (2546) นายสุชน
จึงอยู่ในกลุ่มผู้สมัครที่ไม่ได้สมัครพรรค สปท. ในการลงสมัครแต่
ติดอยู่ในกลุ่มผู้สมัครหน้าใหม่ที่มีพื้นฐานมาจากนักธุรกิจและ
นักการเมืองท้องถิ่นที่มีเครือข่ายกับพรรคสหประชาไทยโดยผ่าน
นายประสิทธิ์ กาญจนวัฒน์ ผู้ที่เคยมีความสัมพันธ์มายาวนานใน
องค์กรธนาคารกรุงเทพ จึงถือว่านายสุชนอยู่ในสายการเมืองของ
จอมพลประภาส จารุเสถียรไปโดยปริยาย ทั้งนี้การตัดสินใจลงสมัคร

ส.ส.ของนายสุชนโดยการชักชวนของนายประสิทธิ์ กาญจนวัฒน์นั้น มีบุคคลที่สนับสนุนในการตัดสินใจอีกคนหนึ่งคือ นายศักดิ์ชัย (บิดา)

ความช่วยเหลือจากเครือข่ายการเมืองระดับชาติในฐานะ ผู้สมัคร ส.ส.ในสายของจอมพลประภาส จารุเสถียร มีอยู่ในหลาย ประการ ได้แก่ การช่วยเหลือทางการเงินโดยนายสุชนได้รับ เงินสนับสนุนโดยผ่านนายประสิทธิ์ กาญจนวัฒน์ จำนวน 20,000 บาท รวมทั้งความช่วยเหลือโดยผ่านทางสายทหาร ได้แก่ พลโท สำราญ แพทยกุล แม่ทัพภาคที่ 3 ในขณะนั้น⁵⁶ โดยมีประโยชน์ที่ พลโทสำราญได้สนทนากับนายสุชนว่า “มีผู้ใหญ่เขามาฝากไว้ละ”⁵⁷ ทั้งนี้ผู้ดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการทหารบกในขณะนั้น คือ จอมพล ประภาส จารุเสถียร⁵⁸ ทำให้นายสุชนอาจได้รับการสนับสนุนฐาน เสี่ยงจากกองทัพบกซึ่งมีค่ายทหารจำนวนมากในจังหวัดพิษณุโลก และที่สำคัญที่สุดเป็นที่ตั้งของกองทัพภาคที่ 3 อีกด้วย

สำหรับวิธีการที่นายสุชนใช้ในการหาเสียงเลือกตั้ง คือ การ พิมพ์และแจกใบปลิวประชาสัมพันธ์ชื่อและหมายเลขผู้สมัคร การ ลงพื้นที่พบปะชาวบ้านซึ่งนายสุชนใช้รถส่วนตัวยี่ห้อแลนด์โรเวอร์ เป็นพาหนะหลักในการลงพื้นที่ในตำบลหมู่บ้านต่างๆ ในขณะนั้นที่ ผู้สมัครของพรรค สปท. สายพล.ต.ต.สง่า กิตติขจรมีการใช้

⁵⁶ ดำรงตำแหน่งแม่ทัพภาคที่ 3 ระหว่าง พ.ศ. 2512-2516 ข้อมูลจาก เว็บไซต์กองทัพภาคที่ 3 (<http://army3.rta.mi.th/>)

⁵⁷ สัมภาษณ์นายสุชน ชามพูนท, อ้างแล้ว

⁵⁸ ข้อมูลจากเว็บไซต์กองทัพบก (<http://www.rta.mi.th>)

เฮลิคอปเตอร์ในการลงพื้นที่โดยเฉพาะพื้นที่ห่างไกล แต่นายสุชนก็ใช้วิธีการลงพื้นที่และพยายามเข้าถึงตัวชาวบ้านได้ให้มากที่สุด ซึ่งวิธีการพบปะพูดคุยกับชาวบ้านเป็นวิธีการที่ดีที่สุด นอกจากนี้การที่ครอบครัวของนายสุชนเป็นเจ้าของโรงสี จึงได้อาศัยชาวนาเกษตรกร และลูกค้าของโรงสีในการหาเสียงอีกด้วย ส่วนประเด็นเรื่องของการ “การซื้อเสียง” จากข้อมูลจากการให้สัมภาษณ์ของนายสุชนพบว่า ผู้สมัคร ส.ส. ยังไม่มีเรื่องการซื้อเสียง และอาจจะมีการจัดกินเลี้ยงชาวบ้านบ้าง

ผู้สมัคร ส.ส. ในปี 2512 ที่ได้รับการเลือกตั้งรายสุดท้ายคือ นายอนันต์ ภัคดีประไพ นายอนันต์เป็นผู้ที่เกิดและเติบโตในจังหวัดพิษณุโลก รวมทั้งสำเร็จการศึกษาจาก “โรงเรียนชาย” หรือโรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคม อันเป็นโรงเรียนชายประจำจังหวัดพิษณุโลกที่มีชื่อเสียงและมีศิษย์เก่าที่มีชื่อเสียงหรือมีบทบาทระดับจังหวัดและระดับประเทศหลายคน ปัจจัยสำคัญที่ทำให้นายอนันต์ได้รับการเลือกตั้งน่าจะมีดังนี้

1. **การมีทุนสังคม:-** ตระกูลภัคดีประไพของนายอนันต์เป็นตระกูลที่มีชื่อเสียงตระกูลหนึ่งของจังหวัดพิษณุโลก โดยเริ่มต้นตั้งแต่บิดาของนายอนันต์คือ นายอรุณ ภัคดีประไพ ซึ่งทำมาหากินเกี่ยวกับอู่ซ่อมรถ เครื่องใช้ไฟฟ้า เครื่องจักร เครื่องยนต์ รวมทั้งเป็นเจ้าของบริษัทรถเมลล์พิษณุโลก นายอรุณเป็นบุคคลที่แวดวงสังคมพิษณุโลกให้การยอมรับนับถือ นายอรุณเคยดำรงตำแหน่งนักการเมืองท้องถิ่นคือสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรีเมืองพิษณุโลก ส่วนมารดาของนายอนันต์คือ นางชวนชื่น นามสกุลเดิมคือ โพธิสุวรรณ ซึ่งเป็นน้องสาวของนายเยียน โพธิสุวรรณ ข้าราชการ

กระทรวงมหาดไทยซึ่งเคยดำรงตำแหน่งนายอำเภอเมืองพิษณุโลก ผู้ว่าราชการจังหวัดพิษณุโลก และผู้ว่าราชการอีกหลายจังหวัด ซึ่งต่อมาย้ายมาได้มาลงเล่นการเมืองท้องถิ่นพิษณุโลกอีกด้วย ดังนั้น การเป็นบุตรชายของนายอรุณและนางชวนชีนั้นน่าจะเป็นทุนทางสังคมที่ทำให้นายอนันต์ได้รับความไว้วางใจจากประชาชนชาวพิษณุโลก

2. การเป็นนักการเมืองท้องถิ่น:- จากคำสัมภาษณ์ของนายอนันต์พบว่า ความสนใจในการเริ่มต้นทำงานทางการเมือง เริ่มต้นจากการไปซ่อมรถยนต์ เครื่องยนต์และรถทางการเกษตรของชาวบ้านในเขตอำเภอรอบนอก จึงได้เห็นชีวิตความเป็นอยู่ที่ค่อนข้างลำบากของชาวบ้าน นายอนันต์จึงเริ่มคิดที่หาทางแก้ไข ปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในเขตชนบทและคิดว่า การเป็นนักการเมืองน่าจะเป็นหนทางที่ช่วยเหลือประชาชนได้ และในความเห็นผู้วิจัยเห็นว่า นายอนันต์เป็นบุคคลที่มีความใกล้ชิดกับญาติผู้ใหญ่ที่เป็นนักการเมืองท้องถิ่นไม่ว่าบิดา(นายอรุณ)หรือคุณลุง(นายเอียด) ก็อาจจะเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้นายอนันต์มีจิตฝักใฝ่ทางการเมือง การเริ่มต้นจากการเป็นนักการเมืองท้องถิ่นระดับจังหวัดและระดับเทศบาลจึงไม่ใช่เรื่องยากนักสำหรับนายอนันต์เนื่องจากมีทุนทางสังคมจากครอบครัวอยู่แล้ว ดังนั้นเมื่อมีการประกาศรับสมัครเลือกตั้ง ส.ส.นายอนันต์เห็นว่า สูญเสียเงินในเขตเมืองที่ให้การสนับสนุนตนเองนั้นก็ยังมีมากเพียงพอในระดับหนึ่ง ที่อาจมีโอกาสนชนะการเลือกตั้ง แต่ก็ต้องไปหาคะแนนเสียงจากประชาชนในเขตรอบนอกด้วย⁵⁹

⁵⁹ สัมภาษณ์นายอนันต์ ภาคดีประไพ, อ่างแล้ว

3. การใช้เวลามากในการพบปะชาวบ้าน:- นอกจาก ร.ท.จงกล ไกรฤกษ์ อดีต ส.ส.พิษณุโลกคนแรกๆ ของพิษณุโลก ที่มาจากชนชั้นกลางที่ใช้เวลาค่อนข้างมากในการลงพื้นที่ไปพบปะประชาชนในตำบลหมู่บ้านต่างๆ ในเขตพิษณุโลก นายอนันต์น่าจะเป็นผู้สมัครจากชนชั้นกลางอีกคนหนึ่งที่ใช้เวลาในการลงพื้นที่ค่อนข้างมากกล่าวคือ การลงพื้นที่ประมาณ 600 หมู่บ้านใช้เวลาประมาณ 2 ปี โดยใช้พาหนะส่วนตัวคือ “มอเตอร์ไซด์” ในการตระเวนลงพื้นที่ต่างๆ และเมื่อมีดคำที่หนักก็จะพักค้างแรมที่นั่น ทั้งนี้ก็อาศัยพักที่บ้านของชาวบ้าน นายอนันต์มีความเห็นว่าการลงพื้นที่พบปะและแนะนำตัวกับประชาชนเป็นวิธีการหาเสียงที่ดีที่สุด เพราะประชาชนมีความต้องการที่จะเห็นหน้าค่าตาผู้สมัคร รวมทั้งได้มีโอกาสพูดคุยสนทนาถึงปัญหาความเดือดร้อนของตนเอง รวมทั้งแนวทางการแก้ไขปัญหาของผู้สมัครภายหลังที่ได้รับการเลือกตั้งแล้ว นายอนันต์มีความเห็นว่ามีผู้สมัครรายใดที่ได้รับการเลือกตั้งแล้วก็ไม่ควรที่จะทิ้งพื้นที่เลือกตั้งหรือห่างเหินจากชาวบ้าน เพราะอาจจะทำให้ชาวบ้านรู้สึกผิดหวังที่ไม่มีโอกาสได้เจอผู้แทนเพื่อร้องเรียนปัญหาทุกข์ร้อนของตนเอง

นอกจากนี้บุคคลที่นายอนันต์มักจะไปเยี่ยมเยียนเมื่อลงพื้นที่คือกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และครูใหญ่ โดยก่อนที่นายอนันต์จะเดินทางไปยังพื้นที่ใดก็มักจะเขียนจดหมายเพื่อส่งถึงกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และครูใหญ่เพื่อเป็นการแจ้งข่าวล่วงหน้า ส่วนกิจกรรมที่มักจะทำเมื่อได้พบปะผู้นำชุมชนและชาวบ้านคือ การตั้งวงดื่มสุราร่วมกันและอภิปรายถึงประเด็นปัญหาความเดือดร้อนหรือความเป็นอยู่ของชาวบ้านในพื้นที่นั้นๆ ในความเห็นของนายอนันต์เห็นว่าผู้นำชุมชนได้แก่ กำนันและผู้ใหญ่บ้านนั้น เป็นปัจจัยที่มีผลเป็นอย่างมากต่อ

คะแนนเสียงที่ผู้สมัครแต่ละคนจะได้รับ

ประเด็นเรื่องการใช้เงินการเลือกตั้งนั้น นายอนันต์ใช้เงินเป็นค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งไม่ถึงหนึ่งแสนบาททั้งนี้ นายอนันต์ไม่มีห้วคະແນนและไม่มีสำนักงานผู้สมัคร ส.ส.เหมือนกับผู้สมัครรายอื่นๆ แต่ข้อมูลที่น่าสนใจจากการสัมภาษณ์นายอนันต์พบว่า ปี 2512 มีผู้สมัครบางรายทั้งที่สังกัดพรรคการเมืองและผู้สมัครอิสระมีการใช้ “เงินซื้อเสียง” โดยในระดับห้วคະແນนจะได้คนละ 500 บาท และระดับประชาชนจะได้คนละ 100 บาท ทั้งนี้กลุ่มผู้นำชุมชน (กำนันผู้ใหญ่บ้าน)จะเป็นห้วคະແນนหลักของผู้สมัคร โดยกลุ่มผู้นำชุมชนจะรับเงินซื้อเสียงจากผู้สมัครทุกรายไปแจกจ่ายให้กับชาวบ้าน แต่การตัดสินใจในการแจ้งชาวบ้านว่าควรจะเลือกใครนั้นจะเป็นผลจากการประชุมปรึกษาหารือร่วมกันของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในตำบลนั้นๆ แล้วนำไปแจ้งให้ชาวบ้านได้รับทราบอย่างลับๆ อีกครั้งหนึ่ง ดังนั้นผู้สมัครที่จะชิงความได้เปรียบในการหาเสียงโดยใช้ผู้นำชุมชนเป็นห้วคະແນนนั้นจะต้องแข่งขันในการชิงปริมาณของเงินซื้อเสียงที่มอบให้ผู้นำชุมชนและชาวบ้าน

กลยุทธ์ในการหาเสียงของนายอนันต์นอกจากการลงพื้นที่พบปะชาวบ้านในทุกตำบลหมู่บ้านแล้ว นายอนันต์ใช้บัตรแนะนำตัวขนาดเล็ก กระดาษขนาด A4 โดยมีข้อความแนะนำตัวผู้สมัครทั้งรายชื่อ หมายเลข และนโยบาย ฯลฯ โปสเตอร์แนะนำตัว ป้ายไม้รถขายเสียงสำหรับลงพื้นที่ทุกหมู่บ้าน ซึ่งวิธีการในการหาเสียงในลักษณะดังกล่าวนี้เป็นที่นิยมของผู้สมัครทุกคน นอกจากนี้ยุทธวิธีอีกอันหนึ่งที่ผู้สมัครบางคนใช้คือ การจัดฉายหนังกลางแปลงแล้วเมื่อประชาชนมาชุมนุมกันมาพอสมควรแล้วทางผู้สมัครก็จะเริ่มปราศรัยหาเสียงกับประชาชนผู้มาชมภาพยนตร์

นอกจากนี้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์นายอนันต์พบว่า ยุทธวิธีในการหาเสียงของผู้สมัครบางคนคือการใช้รถจักรกลส่วนตัว (เช่น รถแม็คโคร หรือรถตีนตะขาบ ไปบูรณะ ซ่อมแซมหรือตัดถนนให้แก่ประชาชนในเส้นทางที่มีปัญหาเรื่องการคมนาคมในช่วงเวลาของการหาเสียงเลือกตั้ง ซึ่งก็มีผลทำให้ได้รับความนิยมนอกจากชาวบ้านพอสมควร เนื่องจากผู้สมัครได้ไปแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าของชาวบ้านซึ่งมีผลงานปรากฏออกมาได้ชัด วิธีการหาเสียงที่น่าสนใจอีกอันหนึ่งคือการใช้เงินส่วนตัวหรืองบจากแหล่งอื่นๆ ในการช่วยงานอันเป็นส่วนรวมของชาวบ้าน เช่น การบูรณะโบสถ์วิหารของวัด การสร้างหรือซ่อมแซมอาคารหรือรั้วของโรงเรียน หรือแม้แต่การช่วยเหลือในงานของวัดหรือโรงเรียน ซึ่งเป็นสถานที่ที่เป็นศูนย์รวมใจของชาวบ้าน วิธีการนี้ก็เป็นที่นิยมใช้กันในระดับหนึ่ง

การเลือกตั้งในปี 2512 นั้น ตามโพลหรือการสำรวจคะแนนนิยมที่ออกมานั้น ทีมผู้สมัครของพรรค สปท. นำทีมโดยนายอุทัยแสงศิริ อดีต ส.ส.พิษณุโลก และผู้สมัครอีก 2 รายน่าจะเป็นผู้ที่น่าจะได้รับการเลือกตั้ง เพราะมีทั้งอำนาจรัฐและเงินหาเสียงที่ได้การสนับสนุนจากพรรค สปท.อย่างเต็มที่ แต่ผลปรากฏว่า ผู้สมัครของพรรค สปท.ไม่ได้การเลือกตั้งเลยแม้แต่คนเดียว ซึ่งอนันต์มองว่าเป็นเพราะทีมผู้สมัครของพรรค สปท.ลงพื้นที่น้อยเกินไปและยุทธวิธีการเลือกตั้งแบบเก่าคือแบบก่อนปี 2500 อาจจะใช้ไม่ได้ผล เพราะผู้สมัครรายใหม่มีกลวิธีในการหาเสียงที่ลึกซึ้งและเข้าถึงชาวบ้านมากกว่า⁶⁰

⁶⁰ สัมภาษณ์นายอนันต์ ภัคดีประไพ, อ่างแล้ว

บทที่ 4

สภาพและเหตุการณ์การเมืองถิ่น จังหวัดพิษณุโลก ช่วงที่ 2 (พ.ศ. 2517 - 2548)

สำหรับการนำเสนอในบทนี้ จะไล่เรียงประวัติและข้อมูลของนักการเมืองถิ่น (ส.ส.) ของจังหวัดพิษณุโลก ตั้งแต่ปี 2517 จนถึงปี 2548 รวมทั้งสังเคราะห์ข้อมูลความเคลื่อนไหวทางการเมืองและนักการเมืองถิ่นของจังหวัดพิษณุโลก

ประวัติและข้อมูลนักการเมืองถิ่น (ส.ส.) จังหวัดพิษณุโลก พ.ศ. 2517 - 2548

นายประเทือง วิจารณ์ปรีชา

นายประเทือง วิจารณ์ปรีชาได้รับการเลือกตั้งเป็น ส.ส.พิษณุโลกครั้งแรกเมื่อวันที่ 26 มกราคม 2518 สังกัดพรรคกิจสังคมโดยเป็น ส.ส.พิษณุโลกเขตเลือกตั้งที่ 2 มาตลอด และได้รับการเลือกตั้งเป็น ส.ส.พิษณุโลกทั้งสิ้น 5 สมัย คือ การเลือกตั้งปี 2518 (สังกัดพรรคกิจสังคม), 2519 (สังกัดพรรคชาติประชาธิปไตย), 2522, 2526 และ 2531 (โดยสังกัดพรรคชาติไทยมาตลอด) แต่ต่อมาได้เปลี่ยนพื้นที่การเลือกตั้งไปสมัครรับเลือกตั้งเป็น ส.ส.จังหวัดสิงห์บุรี

โดยคณะกรรมการเลือกตั้งในสิ่งทึ่บุรีในนามของพรรคชาติไทยอีก 3 สมัย
ก่อนจะทีี่จะแพ้การเลือกตั้งในสิ่งทึ่บุรีให้แก่นายพ่ายพ บั๊นเกิด
ผู้สมัครจากพรรคไทยรักไทย ในปี 2544

นายประเทือง เกิดเมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม 2478 เป็นบุตร
ของนายสุข และ นางโคม วิจารย์ปริษา สำเร็จการศึกษาระดับ
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ก่อนทีี่จะเริ่มอาชีพนักการเมือง นาย
ประเทืองได้ทำงานให้กับนายโกศล ไกรฤกษ์ อดีต ส.ส.พิษณุโลก ซึ่ง
ถือว่านายประเทืองเป็นผู้ทีี่มีความสนิทสนมกับตระกูลไกรฤกษ์
ค่อนข้างมาก เพราะเป็นผู้ทีี่อยู่คณะทำงานด้านการเลือกตั้งให้แก่
ตระกูลไกรฤกษ์

นายสุรปาณี ไกรฤกษ์

นายสุรปาณี ไกรฤกษ์ ได้รับการเลือกตั้งเป็น ส.ส.สมัยแรก
และสมัยเดียวในการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 26 มกราคม 2518 สังกัด
พรรคประชาธิปัตย์โดยเป็น ส.ส.พิษณุโลก เขตการเลือกตั้งที่ 2
นายสุรปาณีมีความสัมพันธ์เป็นเครือญาติในฐานะเป็นอาของนาย
โกศล ไกรฤกษ์ โดยอาชีพดั้งเดิมของนายสุรปาณีคือการรับราชการ
ครู ซึ่งปฏิบัติหน้าที่สอนหนังสืออยู่ที่โรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคมซึ่ง
เป็นโรงเรียนชายประจำจังหวัดพิษณุโลกอยู่หลายปีจนกระทั่งได้
ดำรงตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการโรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคมในทีี่สุด
ด้วยความทีี่นายสุรปาณีได้สอนหนังสืออยู่ในโรงเรียนพิษณุโลก
พิทยาคมอยู่หลายปี จึงทำให้มีลูกศิษย์ลูกหาจำนวนมากรวมทั้ง
เป็นบุคคลทีี่ผู้คนในจังหวัดพิษณุโลกในสมัยนั้นให้ความเคารพนับถือ

นายคนเด็ด มั่นสีเปียว⁶¹

นายคนเด็ดได้รับราชการเป็นจำทหารเรือ เกิดและเติบโตที่ อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก เป็นบุตรของนายบาง มั่นสีเปียว หรือ อาจารย์บาง ซึ่งเป็นหมอทำขวัญที่มีชื่อเสียงมากของจังหวัดพิษณุโลกโดยเฉพาะในการประกอบพิธีกรรมอุปสมบท จึงส่งผลดีต่อการหาเสียงของนายคนเด็ด ประกอบกับนายคนเด็ดเติบโตมาภายใต้การอุปถัมภ์จากครอบครัวตระกูลไกรฤกษ์ โดยมีนายโกศล ไกรฤกษ์เป็นผู้ที่ชักนำนายคนเด็ดมาเป็นผู้สมัครร่วมลงสมัครเป็น ส.ส.พิษณุโลก เขตการเลือกตั้งที่ 2 สังกัดพรรคกิจสังคมเมื่อปี 2522 และเป็นการดำรงตำแหน่งสมัยเดียว

นายยิ่งพันธ์ มนะสิการ⁶²

นายยิ่งพันธ์ มนะสิการได้รับเลือกตั้งเป็น ส.ส.พิษณุโลก ครั้งแรกเมื่อวันที่ 22 เม.ย. 2522 และชนะการเลือกตั้งเป็น ส.ส.พิษณุโลกทั้งสิ้น 8 สมัย คือ การเลือกตั้งปี 2522, 2526, 2529, 2531, 2535/1, 2535/2, 2538 และ 2539

นายยิ่งพันธ์เป็นบุตรของนายชำนาญ และ นางเกื้อ มนะสิการ เกิดเมื่อวันที่ 23 พฤศจิกายน 2480 ณ จังหวัดพิษณุโลก เป็นลูกคน

⁶¹ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์นายจตุติ ไกรฤกษ์ ณ บ้านพักอำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก

⁶² อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพนายยิ่งพันธ์ มนะสิการ ม.ป.ช., ม.ว.ม. ณ เมรุวันธรรมจักร อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก วันเสาร์ที่ 3 เมษายน 2547. ไม่ปรากฏสถานที่พิมพ์, 2547

สุดท้ายในบรรดาพี่น้อง 9 คน และสมรสกับนางมยุรา มนะสิการ
ส.ส.พิษณุโลก เขต 3

ประวัติด้านการศึกษา นายยิ่งพันธ์ได้เข้าเรียนในสถาบัน
การศึกษาในจังหวัดพิษณุโลกตั้งแต่เล็กจนโต กล่าวคือ ระดับ
ประถมศึกษาที่โรงเรียนอำนวยการวิทย์ (หรือโรงเรียนสินห์มินในปัจจุบัน)
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่โรงเรียนนวลนรผล ระดับมัธยมศึกษาปีที่
ที่ 6 ที่โรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคม และ มัธยมศึกษาปีที่ 7-8 ที่
โรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี หลังจากนั้นได้เข้าศึกษาต่อและสำเร็จการ
ศึกษาระดับปริญญาตรีจากคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รุ่นที่ 19

ชีวิตการทำงานก่อนทำงานการเมือง นายยิ่งพันธ์เริ่ม
ทำงานครั้งแรกตำแหน่ง ผู้ตรวจสอบบัญชี ณ สำนักงานการไฟฟ้า
ส่วนภูมิภาคจังหวัดพิษณุโลก และปี 2518 ได้เป็นผู้จัดการไฟฟ้า
จังหวัดพิษณุโลก หลังจากนั้นในปี 2519 ได้ทำงานในตำแหน่ง
เลขานุการส่วนตัวของนายสมัคร สุขนทรเวช รัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงมหาดไทยในขณะนั้น

ชีวิตด้านการเมือง เป็น ส.ส.พิษณุโลก 8 สมัย และเคย
ดำรงตำแหน่งฝ่ายบริหาร ได้แก่ เลขานุการรัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงคมนาคม (นายสมัคร สุขนทรเวช) (ปี 2526) รัฐมนตรีว่าการ
ทบวงมหาวิทยาลัย (ปี 2534) และ รัฐมนตรีว่าการกระทรวง
วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม (ช่วงระหว่างปี 2538- 2541)
รวมทั้งเป็นที่ปรึกษานายกรัฐมนตรี (พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร) ปี 2544-
2546

การดำรงตำแหน่งในองค์กรทางสังคมหรือองค์กรสาธารณะ ได้แก่ นายกสภามหาวิทยาลัยนเรศวร (ปี 2535-2545) นายกสมาคมศิษย์เก่าโรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี (ปี 2522-2546) นายกสมาคมศิษย์เก่าโรงเรียนพิษณุตกพิทยาคม (ปี 2535-2538) นายกสมาคมกีฬาจังหวัดพิษณุโลก ประธานกรรมการมูลนิธิหนังสือพิมพ์เดลิเมล์เรอร์ และประธานบริษัทอาเซี่ยนเอ็กซ์ิม

นายวีระ ปัทมสิริวัฒน์

นายวีระเกิดเมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2484 ณ อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก โดยบิดาและมารดาของนายวีระประกอบอาชีพค้าขายอยู่ในตัวตลาดอำเภอวังทอง นายวีระสำเร็จการศึกษาขั้นสูงสุดคือ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) วิทยาลัยพาณิชยการเซตุนน กรุงเทพมหานคร

นายวีระได้รับการเลือกตั้งเป็น ส.ส.พิษณุโลก เขต 2 ครั้งแรกในการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2529 และได้ดำรงตำแหน่ง ส.ส.พิษณุโลก 6 สมัยได้แก่ ปี 2529, ปี 2535/1 โดยสังกัดพรรคชาติไทย ปี 2535/ 2, ปี 2538, ปี 2539 โดยสังกัดพรรคชาติพัฒนา และ ปี 2544 สังกัดพรรคไทยรักไทย แต่นายวีระได้เสียชีวิตลงหลังจากได้รับการเลือกตั้งในปี 2544 ไม่นานนัก

นายสมพงษ์ พลไวย์

นายสมพงษ์เกิดเมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม 2471 ที่ตำบลวังน้ำคู้ อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก โดยอาชีพดั้งเดิมของบิดา

และมารดาคือทำนา-ทำไร่ นายสมพงษ์มีเป็นบุตรคนโตในบรรดาพี่น้องสามคน สำเร็จการศึกษาชั้นสูงสุดชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และได้ประกอบอาชีพครู ณ จังหวัดสุโขทัย ควบคู่กับดำเนินธุรกิจชักลากไม้ชายแดน ณ จังหวัดตากรวมทั้งเปิดร้านขายได้ และต่อมาได้มาประกอบอาชีพนักหนังสือพิมพ์ในฐานะผู้สื่อข่าวในพื้นที่ภาคเหนือตอนล่างและผู้ก่อตั้งหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นของพิษณุโลกที่ชื่อว่าหนังสือพิมพ์อิสระ เมื่อปี 2500 รวมทั้งหนังสือพิมพ์กรุงเทพชื่อ สยามนิกรพิมพ์ไทย นอกจากนี้ยังเปิดร้านจำหน่ายหนังสือแบบเรียนชื่อร้านแสงไทย นายสมพงษ์เป็นบุคคลที่คนพิษณุโลกรู้จักกันอย่างกว้างขวางเมื่อครั้งถูกตำรวจจับขังคุกในข้อหาเป็นคอมมิวนิสต์ นายสมพงษ์มีนามเรียกขานในบรรดาคนพิษณุโลกว่า “โกพงษ์”

ในด้านการเมือง นายสมพงษ์ได้เข้ามาเกี่ยวข้องกับการเมืองพิษณุโลกตั้งแต่ช่วงสงครามโลกครั้งที่สองในฐานะเสรีไทย ดังข้อมูลที่น่ามาจากเว็บไซต์ผู้จัดการออนไลน์ เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2546 หัวเรื่อง “พ่อ 3 ส.ตระกูลพลไวย์” ดังนี้

“บรรดาสื่อมวลชนคนพิษณุโลก ทราบดีว่า “โกพงษ์” เขาคือนักหนังสือพิมพ์รุ่นอาวุโสแห่งบัญชาการทุกวันฉบับวันหยุด ณ โรงพิมพ์อิสระหน้าสวนชมน์าน ล่าสุดหนังสือพิมพ์สีสันสุดตาสีแดง “อิสระ” ปีที่ 46 ฉบับที่ 1514 กำลังผลิตงวด 1 มีนาคม 2546 ก็เป็นทราบกันดีว่า นักการเมืองในอดีตย่อมมีสื่อเป็นเครื่องมือของตัวเอง ไม่ว่าจะ กทม. หรือ ตจว. และหนังสือฉบับนี้แหละเคยรับใช้นักการเมืองรุ่นพ่อ คือ โกพงษ์ ยันถึงรุ่นลูก

ในยุคสมัยหลายสิบปีก่อน ทั้งหนังสือพิมพ์ ไบبلิว ถือ

เป็นสื่อที่เข้าถึงคนท้องถิ่นชนบท เคียงคู่หนังสือกลางแปลง
ต้นตำรับเครื่องมือหาเสียงของนักการเมืองรุ่นเก่า.....

.....เมื่อครั้งที่กองทัพญี่ปุ่นแผ่กำลังมหาศาล
ครอบคลุมผืนแผ่นดินไทย แนวคิดชายหนุ่มชื่อ “สมพงษ์” เห็น
ว่ารักชาติไม่จำเป็นต้องอยู่ข้างญี่ปุ่นเหมือนคนในชาติ จึงหา
สมัครพรรคพวกในจังหวัดพิษณุโลกเป็นแนวร่วมต่อต้านคนญี่ปุ่น
จัดตั้งคณะขึ้นมาติดต่อกลุ่มอาจารย์ปรีดี พนมยงค์ ออกค่าย
อาสาสมัครลัดถิ่นทั่วประเทศฝึกอาวุธทหารจากแดนอาทิตย์
อุทัยที่เขาหลวง จังหวัดสุโขทัย

เดินทางทำงานใต้ดินเอกเช่นเสรีไทยอีกหลายสายสมัคร
เป็นคนงานไทยในค่ายทหารญี่ปุ่น แอบสืบภาระกิจเชิงลับยัง
ฝ่ายตรงข้าม ประจำอยู่เมืองพิษณุโลก 2 เดือน ก่อนถูกส่งไป
สอดแนมค่ายทหารญี่ปุ่น ป้อนข้อมูลหน่วยลับแก่ทหารสหรัฐ
จุดประสงค์หลักชี้เปิดทิ้งระเบิดสถานที่ที่สำคัญหวังตัดกำลัง
เสบียงทหารญี่ปุ่นส่งขึ้นเหนือ ภาระกิจแรกคือรายงานความ
เสียหายภาคพื้นดินหรือแจ้งจุดพิกัด เมื่อเครื่องบินทิ้งระเบิด
ผิดพลาด ยังสะพานโครงเหล็กข้ามทางรถไฟชุมทางบ้านดารา
จังหวัดอุตรดิตถ์เพราะเรื่องบินทิ้งระเบิดยุคนั้นไม่มีระบบนำวิถี

สำหรับตัวเมืองพิษณุโลกเอง เสรีไทยที่ชื่อว่าสมพงษ์
รู้ว่าทหารญี่ปุ่นช่องสุ่มกำลังอยู่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
เดิม แต่ฝ่ายอเมริกาไม่เชื่อกลับส่งสัญญาณขอทิ้งสะพาน
นเรศวรแทน ครั้งนั้นคณะเสรีไทยทราบดีว่าเบื้องหน้าคือวัดใหญ่
หรือวัดพระศรีรัตนมหาธาตุแน่นอน ทุกคนไม่เห็นด้วย หากส่ง

สัญญาอนุญาตให้บอมน ย่อมหมายความว่าพระพุทธรูปชินราชถูก
กระเทือนแน่ แต่โชคดีสงครามยุติก่อน ล้มเลิกภารกิจจะเปิด
สะพาน

เหตุการณ์จบลงปี พ.ศ. 2495 หลวงประดิษฐไพวัตติ
หลายครั้ง แต่ถูกสังหาร “สมพงษ์” ถูกตำรวจสันติบาลจับติดคุก
45 วัน จากนั้นชาวพิษณุโลกรู้จักชื่อนายสมพงษ์เป็นอย่างดี สบ
ช่องเลยได้จังหวะสมัครเป็นผู้แทนอยู่หลายสมัยแต่ไม่ได้รับเลือก

จากนั้นมาได้เริ่มเคลื่อนไหวทางการเมืองรุนแรงขึ้นพร้อม
ออกหนังสือพิมพ์ชื่อ “อิสระ” พอถึงปี พ.ศ. 2510 ยุครัฐบาล
ถนอม-ประภาส กล่าวหาว่านายสมพงษ์เป็นคอมมิวนิสต์ ถูก
จับขังคุกปีเศษ ระหว่างเป็นครูสอนหนังสือจังหวัดสุโขทัย พร้อม
กับคลออดลูกคนสุดท้าย แต่ก็ไม่วายส่งชื่อมาลงสมัครชิง
ตำแหน่งผู้แทนที่พิษณุโลกต่อเนื่องอีกหลายปี กระทั่งปี พ.ศ.
2529 ได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนสังกัดพรรคประชาธิปไตย
เป็นครั้งแรกและครั้งเดียว นั่งอยู่นาน 3 ปีเศษ จึงส่งลูกชื่อ
พิษณุ พลไวย์ ลงสมัครแทนต่อเนื่องมาถึงปัจจุบัน.....

ปัจจุบัน “ตระกูลพลไวย์” ยังมีธุรกิจค้าเชิงพาณิชย์
หลากหลายในเมืองพิษณุโลก เสมือนหนึ่ง “โกพงษ์” เป็นที่
ปรึกษาธุรกิจแบบระบบเครือญาติกระจายอีกหลายธุรกิจ ไม่
ว่าธุรกิจโรงแรม ตัวแทนรถยนต์ วัสดุก่อสร้าง บัมน้ำมัน เป็นต้น”

จะเห็นได้ว่า นายสมพงษ์เป็นผู้ที่มีการเคลื่อนไหวทางการเมือง
ภายในจังหวัดพิษณุโลกมาโดยตลอดจนกระทั่งถูกจับขังคุกใน
ข้อกล่าวหาเป็นคอมมิวนิสต์ แม้นายสมพงษ์จะมีความพยายามที่

จะลงสมัครแข่งขันเป็น ส.ส.พิษณุโลกหลายสมัยรวมเป็นระยะเวลาหลายสิบปีกล่าวคือ ตั้งแต่ปี 2495 จนในที่สุดจึงประสบผลสำเร็จได้รับการเลือกตั้งเป็น ส.ส.พิษณุโลกครั้งแรกและครั้งเดียวในการเลือกตั้ง ส.ส. เมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม 2529 ในสังกัดพรรคประชาธิปไตย และอยู่ในวาระประมาณ 3 ปีเศษ ด้วยความที่นายสมพงษ์เป็นผู้ที่มีชื่อเสียงทั้งด้านการเมืองและด้านธุรกิจของจังหวัดพิษณุโลก ทำให้มีทายาททางการเมืองถึงสามคน ได้แก่ ลูกสาวคนโต (นางอรพินท์ พลไวย์ สท.นครพิษณุโลก) ลูกชายคนที่ห้า (นายพิษณุพลไวย์ อดีต ส.จ.พิษณุโลก และ ส.ส.พิษณุโลกหลายสมัย) และลูกชายคนสุดท้อง (นายศรารุช พลไวย์ ส.อบจ.พิษณุโลก)

นายจตุติ ไกรฤกษ์

นายจตุติ ไกรฤกษ์เกิดเมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2499 เป็นบุตรของนายโกศลและนางประดับ ไกรฤกษ์ นายจตุติถือว่าเป็นทายาททางการเมืองชั้นที่สามของตระกูลไกรฤกษ์ที่ทำงานทางการเมืองในตำแหน่ง ส.ส.พิษณุโลก มาตั้งแต่รุ่นปู่คือ ร้อยโทจงกล ไกรฤกษ์ และรุ่นพ่อคือ นายโกศล ไกรฤกษ์ ในด้านการศึกษา นายจตุติสำเร็จการศึกษาปริญญาตรีทางเศรษฐศาสตร์ จาก Queensland Institute of Technology: QIT ประเทศออสเตรเลีย (ปี 2525) และเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วได้กลับทำงานเกี่ยวกับธุรกิจครอบครัวไกรฤกษ์คือธุรกิจการเงินและช่วยงานทางการเมืองของบิดาไปด้วย

นายจตุติได้รับการเลือกตั้งเป็น ส.ส.พิษณุโลกครั้งแรกในเขตการเลือกตั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2531 โดยสังกัดพรรคประชากรไทย และได้รับเลือกตั้งเป็น ส.ส.พิษณุโลกทั้งสิ้น 4 สมัย

ได้แก่ การเลือกตั้งปี 2531 (สังกัดพรรคประชากรไทย), ปี 2538, ปี 2539 และ การเลือกตั้งซ่อมปี 2544⁶³ ทั้งนี้ ตั้งแต่การเลือกตั้งปี 2538 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบันสังกัดพรรคประชาธิปัตย์มาโดยตลอด สำหรับการเลือกตั้งครั้งล่าสุดเมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2548 นายจตุติ ได้ลงสมัครรับเลือกตั้ง ส.ส. พิษณุโลก เขต 6 แต่พ่ายแพ้การเลือกตั้งให้แก่นายหัสสนัยน์ สอนสิทธิ์ ผู้สมัครสังกัดพรรคไทยรักไทย ที่เพิ่งลงสมัครรับเลือกตั้งสมัยแรก แต่ในสมัยการเลือกตั้ง ปี 2548 นายจตุติได้ดำรงตำแหน่งเป็นเลขานุการผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎรคือ นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์

นายพิษณุ พลไวย์

นายพิษณุเกิดวันที่ 17 ธันวาคม 2506 เป็นบุตรชายคนที่ 5 ของนายสมพงษ์และนางอวยพร พลไวย์ โดยนายสมพงษ์ (บิดา) นั้น เป็นผู้ที่มิชอบทางการเมืองของพิษณุโลกมายาวนานทั้งเป็นผู้ก่อตั้งหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นของจังหวัดพิษณุโลกที่ชื่อว่า หนังสือพิมพ์อิสระ ซึ่งเป็นหนังสือพิมพ์ที่มีบทบาทต่อวิถีชีวิตของ

⁶³ การเลือกตั้งซ่อมในเขตการเลือกตั้งที่ 6 จังหวัดพิษณุโลกแทนตำแหน่งที่ว่างลง เนื่องจากนายวีระ ปัทมศิริวัฒน์ อดีต ส.ส. เดิมเสียชีวิต จึงจัดให้มีการเลือกตั้งซ่อมขึ้นในวันที่ 28 เมษายน 2544 โดย นายจตุติ ไกรฤกษ์ จากพรรคประชาธิปัตย์ ชนะการเลือกตั้ง ได้คะแนนเสียง 22,757 คะแนน ในขณะที่นายยิ่งพันธ์ มนะสิการ จากพรรคไทยรักไทย อดีต ส.ส. พิษณุโลกและรัฐมนตรีหลายสมัยได้คะแนนเสียงเป็นอันดับที่สอง 22,100 คะแนน

คนพิษณุโลกฉบับหนึ่ง อาจกล่าวได้ว่า ครอบครัวของนายพิษณุ เป็นครอบครัวที่มีบทบาทที่สัมพันธ์กับการเมืองพิษณุโลกเป็นอย่างสูง เพราะนายสมพงษ์(บิดา) ก็เคยดำรงตำแหน่ง ส.ส.พิษณุโลก ปี 2529 - 2531 ส่วนพี่สาวคนโตของนายพิษณุคือ นางอรพินท์ พลไวย์ ก็ ดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกสภาเทศบาล (สท.) นครพิษณุโลก และ น้องชายคนสุดท้ายคือ นายศราวุธ พลไวย์ก็เป็นสมาชิกสภา องค์การบริหารส่วนจังหวัด (ส.อบจ.) พิษณุโลก

ประวัติด้านการศึกษาและการทำงาน นายพิษณุสำเร็จการ ศึกษาชั้นประถมศึกษาจากโรงเรียนจำการบุญ จังหวัดพิษณุโลก ชั้น มัธยมศึกษาจากโรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่ ต่อมา ได้ศึกษาต่อและจบการศึกษาระดับปริญญาตรีจากคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ (ปี 2528) การศึกษาขั้นสูงสุดสำเร็จปริญญา โทด้านการจัดการจากประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อสำเร็จการศึกษา แล้วได้กลับมาประกอบธุรกิจส่วนตัวและปัจจุบันเป็นเจ้าของธุรกิจ หลายประเภทในพิษณุโลกโดยเฉพาะธุรกิจผู้แทนจำหน่ายรถยนต์ หลายยี่ห้อ

ด้านประวัติการทำงานทางการเมือง นายพิษณุเคยดำรง ตำแหน่งเป็นสมาชิกสภาจังหวัด (ส.จ.) ของจังหวัดพิษณุโลก หลังจากนั้นได้หันมาทำงานการเมืองในระดับชาติ โดยได้ดำรงตำแหน่ง ส.ส.พิษณุโลก เขต 1 ครั้งแรกในการเลือกตั้งปี 2535/ 1 เมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2535 โดยสังกัดพรรคประชาธิปัตย์ แต่ก็สอบตกในการ เลือกตั้ง ส.ส. ปี 2535/ 2 ต่อมาได้รับการเลือกตั้งเป็น ส.ส.พิษณุโลก เขต 1 สมัยที่สอง ในการเลือกตั้งวันที่ 17 พฤศจิกายน 2539 สังกัด พรรคประชาธิปัตย์ ครั้นเมื่อการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 6 มกราคม 2549

ได้เป็น ส.ส.พิษณุโลก เขต 2 แต่ได้ย้ายพรรคไทยรักไทย และล่าสุดในการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2548 ได้รับการเลือกตั้งเป็น ส.ส.ประเภทบัญชีรายชื่อ พรรคไทยรักไทย ลำดับที่ 35 ส่วนตำแหน่งทางการเมืองอื่นๆ นายพิษณุเคยดำรงตำแหน่งเลขานุการรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ผู้ช่วยเลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข และ ที่ปรึกษารองนายกรัฐมนตรี (นาย โภคิน พลกุล)

พลเอกศิริ ทิวะพันธุ์

พล.อ.ศิริได้รับเลือกตั้งเป็น ส.ส.พิษณุโลกสมัยแรกและสมัยเดียวในการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ 2 ก.ค. 2538 โดยสมัครในนามของพรรคนำไทยและดำรงตำแหน่งถึงวันที่ 27 ก.ย. 2539 ปัจจุบันดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาจังหวัดพิษณุโลก (ปี 2543-2549) และรองประธานคณะกรรมการอาหาร วุฒิสภา

พล.อ.ศิริ เกิดเมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม 2477 ที่อำเภอเมืองจังหวัดพิจิตร และมาเติบโตที่อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี สำเร็จการศึกษาวิทยาศาสตร์บัณฑิต โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า และหลักสูตรทางการทหารอีกหลายหลักสูตร เช่น โรงเรียนเสนาธิการการสื่อสาร ประเทศสหรัฐอเมริกา วิทยาลัยการทัพบก และวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร และได้รับพระราชทานปริญญาศิลปศาสตร์ดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขารัฐศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ในชีวิตราชการทหาร เคยดำรงตำแหน่งที่สำคัญได้แก่ ผู้บัญชาการกองพลทหารราบที่ 4 แม่ทัพภาคที่ 3 หัวหน้านายทหาร เสนาธิการประจำผู้บัญชาการทหารสูงสุด ผู้บังคับหน่วยปฏิบัติการ ในสนามรบอาเซียนจักรลาว ผู้ช่วยหัวหน้าฝ่ายยุทธการกองพล อาสาสมัครเวียดนาม นายทหารพิเศษประจำกรมทหารราบที่ 2 รักษาพระองค์ และประจำกรมทหารราบที่ 11 รักษาพระองค์ รวมทั้งเป็นราชองครักษ์พิเศษ

การดำรงตำแหน่งทางการเมือง เคยเป็นสมาชิกวุฒิสภา (ปี 2526 - 2534) สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (ปี 2534-2535) สมาชิก สภาผู้แทนราษฎร (ปี 2538-2539) รองหัวหน้าพรรคความหวังใหม่ ประธานที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ประธาน ที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รวมทั้งเลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม (พล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธ)

ตำแหน่งที่สำคัญในสถาบันการศึกษา เช่น นายกสภามหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ นายกสภามหาวิทยาลัยมิตรภาพ นายกประจำสถาบันราชภัฏเพชรบูรณ์ นายกสภาประจำสถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม อุปนายกสภามหาวิทยาลัยนเรศวร กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิของสภามหาวิทยาลัยเชียงใหม่สภามหาวิทยาลัยนเรศวร สภาสถาบันราชภัฏ และวิทยาลัยสงฆ์ วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ ประธานกรรมการวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีพุทธชินราช ที่ปรึกษาของสภามหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม มหาวิทยาลัย เจ้าพระยา วิทยาลัยพิษณุโลก และมหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศ ปักกิ่ง (ประเทศจีน)

นอกจากนี้ ยังดำรงในองค์กรทางสังคมหรือองค์กร
สาธารณะที่ตั้งอยู่ในจังหวัดพิษณุโลกหลายแห่ง เช่น ประธาน
สถาบันพัฒนาสี่แยกอินโดจีน ประธานมูลนิธิพัฒนาสี่แยกอินโดจีน
นายกสมาคมผู้เสียสละพิษณุโลก ประธานชมรมชาวพิษณุโลก
รวมใจต้านภัยเอดส์ ประธานศูนย์ประสานงานองค์กรเอกชน
จังหวัดพิษณุโลก ประธานสันนิบาตมูลนิธิจังหวัดพิษณุโลก นายก-
พุทธสมาคมจังหวัดพิษณุโลก ประธานมูลนิธิโรงพยาบาลสมเด็จพระ
ยุพราชนครไทย (อ.นครไทย จ.พิษณุโลก) ประธานที่ปรึกษา
โครงการศูนย์ชยะรีไซเคิลสี่แยกอินโดจีน ประธานที่ปรึกษา
โครงการศูนย์ข้อมูลเพื่อเกษตรไทยสี่แยก อินโดจีน และ
รองประธานมูลนิธิวัดพระศรีรัตนมหาธาตุ

นายพิทักษ์ สันติวงศ์เดชา

นายพิทักษ์เกิดวันที่ 5 ตุลาคม 2496 ณ จังหวัดพิษณุโลก ได้
รับการเลือกตั้งเป็น ส.ส.พิษณุโลก เขต 1 ครั้งแรก เมื่อปี 2544 สังกัด
ของพรรคประชาธิปัตย์โดยได้รับคะแนนเสียง 25,975 คะแนนและ
ดำรงตำแหน่งเพียงสมัยเดียว เนื่องจากในการเลือกตั้งปี 2548 นาย
พิทักษ์ซึ่งลงสมัครในนามของพรรคไทยรักไทยแต่ไม่ได้รับการเลือกตั้ง
อย่างไรก็ตามภายหลังการเลือกตั้งปี 2548 นายพิทักษ์ได้รับการ
แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ส่วนในขณะ
ที่เป็น ส.ส. ได้ดำรงตำแหน่งรองประธานคณะกรรมการการ
ป้องกันและปราบปรามการทุจริตในระบบราชการ และ โฆษกคณะ
กรรมการสภาผู้แทนราษฎร

ด้านการศึกษา สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีทาง รัฐศาสตร์จากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ปริญญาโทรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า) และขณะนี้ดำรงตำแหน่ง ส.ส. ได้ศึกษาต่อและสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกทางรัฐประศาสนศาสตร์ จาก University of Northern Philippines: UNP ประเทศฟิลิปปินส์ เมื่อครั้งสำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้เข้ารับราชการในกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทยในตำแหน่ง ปลัดอำเภอ เป็นระยะเวลา 20 ปี ก่อนจะตัดสินใจลาออกเพื่อมาทำงาน ด้านการเมือง

ด้านการทำงานทางการเมือง นายพิทักษ์เริ่มมีความสนใจทางการเมืองและลงสมัครรับเลือกตั้ง ส.ส. ครั้งแรกเมื่อปี 2539 แต่ไม่ประสบความสำเร็จจึงกลับไปรับราชการอีกครั้ง และมาสมัครรับเลือกตั้ง ส.ส. อีกครั้งภายหลังการมีรัฐธรรมนูญ ฉบับปี 2540 คือ การเลือกตั้งเมื่อวันที่ 6 มกราคม 2544 ในนามพรรคประชาธิปัตย์ ได้รับคะแนนเสียง 25,975 คะแนน โดยสามารถเอาชนะนายยิ่งพันธ์ มนะสิการ ผู้สมัครจากพรรคไทยรักไทย อดีต ส.ส. พิษณุโลก 8 สมัย และอดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมหลายสมัย

นางมยุรา มนะสิการ

นางมยุรา (นามสกุลเดิม มณีพันธุ์) เกิดเมื่อวันที่ 7 เมษายน 2499 ได้รับการเลือกตั้งเป็น ส.ส. พิษณุโลก เขต 3 ครั้งแรกในปี 2544 สังกัดพรรคไทยรักไทย ได้คะแนนเสียงในการเลือกตั้ง วันที่ 6 มกราคม 2544 จำนวน 28,028 คะแนน และปัจจุบันดำรงตำแหน่ง

ส.ส.พิษณุโลก เขต 3 เป็นสมัยที่ 2 ได้คะแนนเสียงในการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2544 จำนวน 37,147 คะแนน

สำเร็จการศึกษาขั้นพื้นฐานจากสถาบันการศึกษาในจังหวัดพิษณุโลก ได้แก่ ระดับอนุบาลจากโรงเรียนบ้านวัดโบสถ์ (บำรุงวุฒิวินิจฉัย) อ.วัดโบสถ์ ระดับประถมศึกษาปีที่ 1-4 จากโรงเรียนจ่าการบุญ อ.เมือง ระดับประถมศึกษาปีที่ 5-7 จากโรงเรียนเทศบาล 4 (วัดธรรมจักร) อ.เมือง ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จากโรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี และระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจากศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน ส่วนในระดับอุดมศึกษา สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีทางรัฐศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยรามคำแหง และปริญญาโททางรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า)

การดำรงตำแหน่งทางการเมือง ได้แก่ ส.ส.พิษณุโลก เขต 3 (2 สมัย) ที่ปรึกษารัฐมนตรีและโฆษกกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ รองประธานคณะกรรมการกิจการเด็กสตรี เยาวชน และผู้สูงอายุ และกรรมการบริหารพรรคไทยรักไทย ฯลฯ

ส่วนการดำรงตำแหน่งในองค์กรทางสังคมหรือองค์กรสาธารณะ เช่น ประธานคณะกรรมการพัฒนาสตรีจังหวัดพิษณุโลก ประธานอาสาสมัครใกล้เคียงข้อพิพาทในชุมชน และ ประธานชมรมอาสาพัฒนาภาคเหนือ 17 จังหวัด ฯลฯ

ในด้านชีวิตครอบครัว นางมยุราสมรสกับนายยิ่งพันธ์ มนะสิการ อดีต ส.ส.พิษณุโลกหลายสมัยและอดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม

นายนคร มาฉิม

นายนคร มาฉิมเกิดเมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม 2507 ณ อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีด้าน นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ในด้านชีวิตการทำงาน ประกอบอาชีพเป็นทนายความอยู่ประมาณ 10 ปี และเป็น ที่ปรึกษากฎหมายของบริษัทต่างๆ ในกรุงเทพฯ อยู่หลายแห่ง ต่อมา ได้ย้ายมาเป็นหัวหน้าสำนักงานนครทนายความและธุรกิจ ณ จังหวัด พิษณุโลก จึงได้เริ่มรู้จักและทำงานเกี่ยวกับคดีความทางการเงินให้ แก่นายโกศล ไกรฤกษ์ของบริษัท ตะวันออกไฟแนนท์ในเขตภาค เหนือตอนล่าง

ด้านการทำงานทางการเมือง นายนครได้รับการเลือกตั้งเป็น ส.ส.พิษณุโลกครั้งแรกในเขตการเลือกตั้งที่ 5 โดยสังกัดพรรค ประชาธิปัตย์ เมื่อการเลือกตั้งวันที่ 6 มกราคม 2544 ภายใต้การ ชักนำของ ส.ส.พิษณุโลกในตระกูลไกรฤกษ์ นายนครดำรงตำแหน่ง ส.ส.พิษณุโลก เขต 5 พรรคประชาธิปัตย์ จำนวน 2 สมัย คือ การ เลือกตั้งปี 2544 และ ปี 2548

นายแพทย์วรงค์ เดชกิจวิกรม

นายแพทย์วรงค์ได้รับการเลือกตั้งครั้งแรก เมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2548 เป็น ส.ส.พิษณุโลก เขต 1 พรรคประชาธิปัตย์ แต่ เดิมนั้นเขตเลือกตั้งดังกล่าวเมื่อวาระที่แล้ว (ปี 2544 - 2548) เป็น ของนายพิทักษ์ สันติวงศ์เดชา อดีต ส.ส.สังกัดประชาธิปัตย์ แต่ได้ ย้ายมาสังกัดพรรคไทยรักไทยในการเลือกตั้งปี 2548 นอกจากนี้ นายแพทย์วรงค์ได้ดำรงตำแหน่งกรรมาธิการสาธารณสุข สภา-

ผู้แทนราษฎรอีกด้วย (ปี 2548-2549)

นายแพทย์วรงค์ เกิดวันที่ 1 พฤษภาคม 2504 ณ จังหวัดสุโขทัย ทางด้านการศึกษาสำเร็จชั้นประถมศึกษาจากโรงเรียนเทศบาลวัดไทยชุมพล จังหวัดสุโขทัย ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจากโรงเรียนสุโขทัยวิทยาคม จังหวัดสุโขทัย ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจากโรงเรียนวัดเบญจมบพิตร กรุงเทพฯ ปริญญาแพทยศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ประกาศนียบัตรชั้นสูงทางแพทยคลินิก และ วุฒิบัตรแพทย์ผู้ชำนาญเฉพาะทางทางสูติ-นรีเวช และปริญญาโททางรัฐประศาสนศาสตร์ (เกียรตินิยม) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า) ทั้งนี้ในขณะที่ศึกษาระดับปริญญาตรี ณ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ยังได้รับการเลือกตั้งจากนักศึกษาให้ดำรงตำแหน่งนายกสโมสรนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (อ.มช.)

ด้านประสบการณ์การทำงาน เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วได้เข้ารับราชการตำแหน่งนายแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข และผู้อำนวยการโรงพยาบาลพรเจริญ อำเภอพรเจริญ จังหวัดหนองคาย หลังจากนั้นได้ย้ายมารับราชการ ณ โรงพยาบาลพุทธชินราช จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งเป็นโรงพยาบาลระดับศูนย์ที่มีขนาดใหญ่ โดยได้ดำรงตำแหน่งบริหารในตำแหน่ง หัวหน้ากลุ่มงานผู้ป่วยนอก และผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงพยาบาลพุทธชินราชพิษณุโลก

ทางด้านองค์กรทางสังคมหรือองค์กรสาธารณะ นายแพทย์วรงค์ได้เข้าไปมีตำแหน่งทางสังคมของจังหวัดพิษณุโลก เช่น ประธานชมรมศิษย์เก่านิด้าพิษณุโลก คณะกรรมการสภาราชทัณฑ์ จังหวัดพิษณุโลก ที่ปรึกษาสมาคมจีนจังหวัดพิษณุโลก ที่ปรึกษาสมาคม-

ฮากกาจังหวัดพิษณุโลก คณะกรรมการศึกษา โรงเรียนวัดจันทร์ ตะวันออก และ คณะกรรมการตรวจสอบและติดตามการบริหารงาน ตำรวจ จังหวัดพิษณุโลก นอกจากนี้ นายแพทย์วรงค์ได้เป็นอาจารย์ พิเศษและวิทยากรพิเศษในหน่วยงานต่างๆ ได้แก่ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ คณะแพทยศาสตร์และคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีพิษณุโลก รวมทั้งหลักสูตรปริญญาโท คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์วิทยาเขตกรุงเทพฯ ลำพูน อุบลราชธานี อุดรธานี หาดใหญ่ สุราษฎร์ธานี และ พิษณุโลก

นายแพทย์วรงค์เริ่มมีความสนใจทางการเมืองโดยประกาศ ตัวล่วงหน้าที่จะลงสมัครแข่งขันรับเลือกตั้งเป็น ส.ส.พิษณุโลก เขต 1 ตั้งแต่ช่วงปี 2545-2546 หรือประมาณ 2-3 ปีก่อนการครบวาระ การดำรงตำแหน่งของ ส.ส.ในปี 2548 โดยขณะนั้น นายแพทย์ วรงค์ได้สมัครเข้าเป็นสมาชิกของพรรคไทยรักไทยและดำเนินการ รณรงค์หาเสียงเลือกตั้งโดยประกาศตัวเป็นผู้สมัครสังกัดพรรคไทย รักไทย มาตลอดในช่วง 2-3 ปีก่อนการเลือกตั้งปี 2548 ทั้งนี้ เป็นที่ ทราบกันดีของประชาชนเขต 1 ของพิษณุโลกว่า นายแพทย์วรงค์ เป็นสมาชิกของพรรคไทยรักไทยที่มีสายสัมพันธ์ในสายของนายสุชน ชามพูนท ส.ส.พิษณุโลกหลายสมัยและมีความสัมพันธ์ที่ดีกับนาง เปรมฤดี ชามพูนท นายกเทศมนตรีนครพิษณุโลก ซึ่งเป็นนักการเมืองท้องถิ่นที่เป็นนิยมและเป็นที่ยอมรับนับถือของประชาชนใน เขตเทศบาลนครพิษณุโลกอันเป็นพื้นที่ที่สำคัญเพราะเป็นพื้นที่ ชุมชนหนาแน่นซึ่งอยู่ในเขตเลือกตั้งที่ 1 ของพิษณุโลก อันมีผลต่อ การสร้างฐานเสียงและคะแนนนิยมของนายแพทย์วรงค์ โดยตลอด

เวลาของการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของนายแพทย์วรงค์นั้นได้รับการสนับสนุนจากนายสุชนและนางเปรมฤดี ชามพูนทมาโดยตลอด อย่างไรก็ตามเมื่อมีการเลือกตั้ง ส.ส. ในวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2548 ผู้สมัคร ส.ส. พิษณุโลก เขต 1 ที่เป็นตัวแทนของพรรคไทยรักไทย กลับกลายเป็นนายพิทักษ์ สันติวงศ์เดชา อดีต ส.ส. เจ้าของพื้นที่เดิม พรรคประชาธิปัตย์

นายมนตรีชัย วัฒนธนาณย์

นายมนตรีชัยได้รับการเลือกตั้งครั้งแรก เมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2548 เป็น ส.ส. พิษณุโลก เขต 2 พรรคไทยรักไทย แต่เดิมนั้นเขตเลือกตั้งดังกล่าวเมื่อวาระที่แล้ว (ปี 2544 - 2548) เป็นของนายพิษณุ พลไวย์ ส.ส. 3 สมัยของพิษณุโลก ที่ได้เลือกไปลงสมัครรับเลือกตั้งเป็น ส.ส. ประเภทบัญชีรายชื่อ (ลำดับที่ 35) พรรคไทยรักไทยแทน

นายมนตรีชัยเกิดวันที่ 3 กันยายน 2511 สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีทางนิติศาสตร์ (รุ่น 24) มหาวิทยาลัยกรุงเทพ และ ปริญญาโท ทางรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า)

ในเส้นทางทางการเมือง ก่อนได้รับการเลือกตั้งเป็น ส.ส. นายมนตรีชัยประกอบอาชีพด้านการรับเหมาก่อสร้างและเริ่มต้นด้วยการเป็นกำนันตำบลสมอแข อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก โดยดำรงตำแหน่งกำนันอยู่ประมาณ 5 ปี ต่อมาในปี 2544 นายมนตรีชัยได้ลงสมัครลงเลือกตั้ง ส.ส. พิษณุโลก เขต 2 ในนามของพรรคประชาธิปัตย์แต่ไม่ได้รับการเลือกตั้งโดยได้รับคะแนนมาเป็นอันดับสองห่างจากผู้ชนะที่หนึ่งประมาณสามหมื่นคะแนน ซึ่งผู้ที่

ชนะการเลือกตั้งในขณะนั้น คือ นายพิชณู พลไวย์จากพรรคไทยรักไทย โดยปี 2544 นั้นผู้ที่ชักชวนให้นายมนต์ชัยลงรับสมัครรับเลือกตั้งคือ นายสุเทพ เทือกสุบรรณ เลขาธิการพรรคประชาธิปัตย์ ในขณะนั้น ส่วนการเลือกตั้งปี 2548 นั้น นายมนต์ชัยได้รับการทาบทามจากนักการเมืองของพรรคไทยรักไทย คือ นายสมศักดิ์ เทพสุทิน อดีต ส.ส.สุโขทัยและแกนนำของกลุ่มวังน้ำยม พรรคไทยรักไทย และ นายวราเทพ รัตนากร อดีต ส.ส.กำแพงเพชร ทั้งนี้ เนื่องจากบิดาของนายมนต์ชัยเคยทำงานกับคุณสมศักดิ์ซึ่งมีความคุ้นเคยกับครอบครัวของนาย มนต์ชัย ประกอบกับในการเลือกตั้งปี 2548 นายพิชณู พลไวย์ ส.ส.เดิมของจังหวัดพิษณุโลก เขต 2 เปลี่ยนไปสมัครเป็น ส.ส.ประเภทบัญชีรายชื่อ พรรคไทยรักไทย ทำให้นายมนต์ชัยตัดสินใจสมัครลงเลือกตั้ง ส.ส.พิษณุโลก เขต 2 ในนามของพรรคไทยรักไทย⁶⁴

เหตุการณ์ทางการเมืองของจังหวัดพิษณุโลก

ช่วง พ.ศ. 2517 - 2548

ภายหลังการเกิดเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 ซึ่งประชาชนและนิสิตนักศึกษาได้มีการเคลื่อนไหวจนได้รับชัยชนะในการขับไล่รัฐบาลเผด็จการทหารของจอมพลถนอม กิตติขจร และจอมพลประภาส จารุเสถียรที่ปกครองประเทศมาเป็นระยะเวลาเกือบสองทศวรรษถ้านับสืบเนื่องจากสมัยของการปกครองในยุคจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ และได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

⁶⁴ ข้อมูลจากเว็บไซต์กองโฆษก พรรคไทยรักไทย (www.thairakthai.ro.th)

พุทธศักราช 2517 เมื่อวันที่ 7 ตุลาคม 2517 ซึ่งรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ถือได้ว่าเป็นรัฐธรรมนูญที่มีความเป็นประชาธิปไตยมากที่สุดฉบับหนึ่งของประเทศไทย อนึ่งสำหรับการนำเสนอรายงานวิจัยในส่วนนี้จะแบ่งการนำเสนอเหตุการณ์ทางการเมืองของจังหวัดพิษณุโลก ออกเป็น 2 ช่วงเวลา ได้แก่ 1.ช่วงเวลา พ.ศ. 2518 - 2539 และ 2.ช่วงเวลาหลัง พ.ศ. 2540 เป็นต้นมาถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2548) เนื่องจากภายหลังจากการประกาศใช้รัฐธรรมนูญปี 2540 ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญที่มีความสำคัญต่อระบอบการปกครองประชาธิปไตยอีกฉบับหนึ่ง ทำให้เงื่อนไขและรูปแบบทางการเมืองของไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงไปสู่มิติใหม่ซึ่งถือได้ว่าเป็นการพัฒนาทางการเมือง (Political Development) ของประเทศไทยอีกก้าวหนึ่ง

4.2.1 การเมืองพิษณุโลก ปี 2518 – 2539

ตั้งแต่ปี 2518 - 2539 ประเทศไทยได้มีการเลือกตั้ง ส.ส. เป็นการทั่วไป ครั้งที่ 10 ถึงครั้งที่ 19 รวมเป็นจำนวน 10 ครั้ง⁶⁵ ได้แก่ ปี 2518, 2519, 2522, 2526, 2529, 2531, 2535/ 1, 2535/ 2, 2538 และ 2539

สำหรับการเลือกตั้ง ส.ส.เป็นการทั่วไป เมื่อวันที่ 26 มกราคม 2518 ภายหลังจากการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ ปี 2517 มีอดีต ส.ส.พิษณุโลกหลายท่านลงสมัครรับเลือกตั้ง เช่น น.ท.ทินกร

⁶⁵ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ มีจำนวนสภาผู้แทนราษฎร 10 ชุด โดยในช่วง 21 ปีนั้น (พ.ศ. 2518 - 2539) อายุของสภาผู้แทนราษฎรโดยเฉลี่ยคือ มีวาระ 2 ปีเท่านั้น

พันธุ์กระวี, นายสุชน ชามพูนท, นายโกศล ไกรฤกษ์ และ นายอนันต์ ภัคดีประไพ รวมทั้งผู้สมัครหน้าใหม่ด้วย ผลการเลือกตั้งปรากฏว่า เขตการเลือกตั้งที่ 1 ซึ่งมีพื้นที่ครอบคลุมเขตอำเภอเมืองพิษณุโลก และเขตอำเภอใกล้เคียง ผู้ชนะการเลือกตั้งได้แก่ น.ท.ทินกร พันธุ์กระวี จากพรรคชาติไทยและ นายอนันต์ ภัคดีประไพ จาก พรรคไท ส่วนเขตการเลือกตั้งที่ 2 ซึ่งเป็นเขตอำเภอรอบนอกและ ค่อนข้างชนบท ผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งคือ นายสุรปภาณี ไกรฤกษ์ จาก พรรคประชาธิปไตย และ นายประเทือง วิจารณ์ปรีชา จากพรรค กิจสังคม ส่วนอดีต ส.ส.พิษณุโลกที่แพ้การเลือกตั้งได้แก่ นายสุชน ชามพูนท และ นายโกศล ไกรฤกษ์

น.ท.ทินกรซึ่งเคยเป็น ส.ส.พิษณุโลกตั้งแต่ประมาณปี 2500 ได้กลับมาลงสมัครรับเลือกตั้งอีกครั้งหนึ่งภายหลังจากที่ได้เว้นวรรคทางการเมืองพิษณุโลกไปเกือบ 20 ปี ทั้งนี้อาจจะเป็นสาเหตุเนื่องจากการที่ น.ท.ทินกรเป็นน้องชายภรรยาของจอมพล ป. พิบูลสงคราม ซึ่งถูกจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ทำการรัฐประหารจน จอมพล ป. ต้อง ลี้ภัยไปอยู่ต่างประเทศ ทำให้ในช่วงที่จอมพลสฤษดิ์และ คณะทำการปกครองประเทศตั้งแต่ปี 2501 - 2516 นั้น น.ท.ทินกร ได้หันไปประกอบอาชีพธุรกิจอย่างเต็มที่ที่บริษัท อายิโนะโมะโต๊ะ (ประเทศไทย) จำกัดและประสบความสำเร็จในการประกอบธุรกิจ ระดับหนึ่ง การกลับมาสมัครรับเลือกตั้ง ส.ส.ครั้งนี้ น.ท.ทินกรได้ลง สมัครในนามของพรรคชาติไทยซึ่งถือว่าเป็นพรรคการเมืองที่ใหม่ มากเพราะเพิ่งจัดตั้งเมื่อเดือนตุลาคม 2517 เท่านั้น ส่วนวิธีการที่ น.ท.ทินกรใช้ในการหาเสียงเลือกตั้งก็ยังใช้วิธีเดิมได้แก่ การลงพื้นที่ เพื่อพบปะชาวบ้านทั้งการเดินทางไปพบที่บ้านและการปราศรัย

ภายหลังการฉายภาพยนตร์ที่ได้เตรียมการไปเอง ส่วนระยะเวลาที่ใช้ในการหาเสียงนั้นมีระยะเวลาเพียง 2 เดือนเศษเท่านั้น⁶⁶ ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ น.ท.ทินกร ได้รับการเลือกตั้งในปี 2518 นั้น นายอนันต์ได้ให้ข้อสังเกตว่า น.ท.ทินกรเป็นนักธุรกิจที่มีฐานะทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับดี จึงทำให้มีเงินทองสำหรับใช้ในการหาเสียงค่อนข้างมาก รวมทั้งในขณะนั้นพรรคชาติไทยแม้จะเป็นพรรคการเมืองที่เพิ่งจัดตั้งขึ้นมาใหม่ แต่ก็เป็นพรรคการเมืองขนาดใหญ่ที่ได้รับความนิยมและเป็นที่เชื่อถือของประชาชนรวมทั้งมี“กำลังบำรุง” ที่ช่วยสนับสนุน น.ท.ทินกรได้เป็นอย่างดี⁶⁷

นายอนันต์เป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงในระดับชาติภายหลังจากถูกจำคุกเป็นเวลาประมาณ 2 ปี จากคดีการฟ้องร้องรัฐบาลเผด็จการทหารของจอมพลถนอม กิตติขจร และจอมพลประภาส จารุเสถียรทำให้ประชาชนโดยเฉพาะในเขตเมืองของพิษณุโลกรู้จักในชื่อเสียงความกล้าหาญของนายอนันต์เป็นอย่างดีและปัจจัยนี้คงจะเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้นายอนันต์ได้รับการเลือกตั้งเป็น ส.ส.พิษณุโลก สังกัดพรรคไท อีกวาระหนึ่งโดยได้คะแนนเสียงเป็นที่หนึ่งของจังหวัดพิษณุโลก นอกจากนี้ในการวาระการดำรงตำแหน่งครั้งนี้ นายอนันต์ยังได้ดำรงตำแหน่ง

⁶⁶ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์นางวาทิตาโททินกรพันธุ์กระวี ณ สำนักงานมูลนิธิอานินะโมโตะ อาคารศรีอยุธยา กรุงเทพมหานคร

⁶⁷ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ นายอนันต์ ภัคดีประไพ ณ บ้านพักบริเวณบ้านสวนเกษะฮั่วส์ สี่แยกอินโดจีน อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก

รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์อีกตำแหน่งหนึ่งด้วย สำหรับการเลือกตั้งครั้งนี้ นายอนันต์ใช้วิธีเดิมคือการเดินทางลงพื้นที่เพื่อพบปะเยี่ยมเยียนและพูดคุยกับชาวบ้านให้ได้มากที่สุดซึ่งใช้เวลาประมาณ 300 วันและวิธีการหาเสียงอีกประการหนึ่งคือ นายอนันต์ได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือจากสมาชิกของพรรคไทซึ่งเป็นอดีตนิสิตนักศึกษาที่ได้จัดตั้งกลุ่มเดินทางมาช่วยเหลือเสียงให้โดยวิธีวิธีนี้ก็ทำให้ความนิยมของนายอนันต์มีเพิ่มขึ้นอีกส่วนหนึ่ง ส่วนวิธีการอื่นที่ใช้ได้แก่ การใช้ใบปลิวประชาสัมพันธ์ขนาด A4, การตั้งป้ายหาเสียงขนาดใหญ่ความสูง 15 เมตรจำนวน 1 ชุดติดตั้งไว้บริเวณหน้าวัดใหญ่ (วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ) รวมทั้งการใช้ป้ายประชาสัมพันธ์อื่น ๆ ในส่วนประเด็นของการแข่งขันในการหาเสียงนั้น นายอนันต์เห็นว่า การเลือกตั้งครั้งนี้มีการจ่ายเงินให้แก่ประชาชนกันค่อนข้างมากทั้งในแง่ของการซื้อเสียงทั้งให้หัวคะแนนและประชาชนรายบุคคล หรือ การให้เงินไปจ่ายให้แก่ส่วนรวมเช่น การให้เงินสำหรับก่อสร้างหรือบำรุงซ่อมแซมสิ่งของสาธารณะของประชาชน⁶⁸

นายสุรปาณี เป็นญาติกับ ร.ท.จงกล และเคยเป็นผู้อำนวยการ/อาจารย์โรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคมมาเป็นระยะเวลาานทำให้มีลูกศิษย์ลูกหาจำนวนมากและเป็นบุคคลที่คนพิษณุโลกรู้จัก นอกจากนี้ตระกูลไกรฤกษ์ก็เป็นตระกูลนักการเมืองที่คนพิษณุโลกชื่นชอบ ปัจจัยเหล่านี้จึงทำให้นายสุรปาณีได้รับการเลือกตั้งเป็น ส.ส.พิษณุโลกในสมัยนี้ ทั้งนี้ นายอนันต์ได้ให้ความเห็นว่า “ความ

⁶⁸ สัมภาษณ์นายอนันต์ ภัคดีประไพ, อ่างแล้ว

เป็นครู (ของนายสุรปาณี) ทำให้ได้เปรียบมากเพราะเป็นที่รู้จักและเป็นที่ยอมรับของคนในพิษณุโลก นอกจากนี้คะแนนเสียงที่ได้จากปัจจัยข้างต้นเป็นสิ่งที่ซื้อหาและแย่งซื้อได้ยาก”⁶⁹ อนึ่ง การดำรงตำแหน่ง ส.ส.พิษณุโลกครั้งนี้เป็นสมัยแรกและสมัยเดียวของนายสุรปาณี

นายประเทือง เป็นผู้สมัครจากพรรคกิจสังคมที่ลงสมัคร ส.ส.พร้อมกับนายโกศล โดยนายประเทืองเป็นผู้ที่ทำงานและมีความใกล้ชิดกับนายโกศลมาเป็นระยะเวลาานาน แต่ปรากฏว่า นายโกศลกลับไม่ได้รับการเลือกตั้งในครั้งนี้นายอนันต์แสดงความคิดเห็นต่อชัยชนะของนายประเทืองว่า “นายประเทืองเป็นคนที่เข้าหาชาวบ้านเก่ง เช่น เข้าถึงครัวชาวบ้านไปช่วยตักน้ำพริก หรือเข้าร่วมกิจกรรมลูกเสือชาวบ้าน นอกจากนี้นายประเทืองเป็นมือขวาของนายโกศล เคยทำงานให้กับนายโกศลและทำงานทางการเมืองในหลายๆ เรื่องแทนนายโกศล ก็เลยรู้จักกลยุทธ์การเลือกตั้งโดยเฉพาะการเข้าถึงประชาชน”⁷⁰

อนึ่งสำหรับอดีต ส.ส.ปี 2512 ทั้ง 2 ท่านที่ไม่ได้รับเลือกตั้งในครั้งนี้ได้แก่ นายโกศล และนายสุชน นั้น มีสาเหตุหรือปัจจัยของการแพ้การเลือกตั้งที่น่าสนใจดังนี้ ในรายงานของนายโกศลนั้น นายจตุ ไกรฤกษ์ได้แสดงความคิดเห็นว่า “ในการเลือกตั้งปี 2518 นั้น มีการแบ่งเขตการเลือกตั้งเป็น 2 เขต โดยเขต 2 ตอนนั้นมีอำเภอพรหมพิรามและอำเภอวัดโบสถ์รวมทั้งเขตอำเภอวังทองซึ่งเป็น

⁶⁹ สัมภาษณ์นายอนันต์ ภัคดีประไพ, อ่างแล้ว

⁷⁰ สัมภาษณ์นายอนันต์ ภัคดีประไพ, อ่างแล้ว

ฐานเสียงของคุณพ่อผมมาตั้งแต่ดั้งเดิม แต่คุณพ่อผมอยากให้พรรคกิจสังคมซึ่งเป็นพรรคใหม่ได้ที่นั่งในจังหวัดพิษณุโลกมากๆ จึงตัดสินใจไปลงใบเขตการเลือกตั้งที่ 1 ซึ่งครอบคลุมอำเภอเมืองซึ่งถือว่าเป็นเขตที่ยากเพราะมีฐานคะแนนเสียงน้อย อันนี้อาจจะเรียกว่าเป็นการอวดดี จึงทำให้แพ้การเลือกตั้งไป”⁷¹ ในขณะที่ผู้ให้สัมภาษณ์ในงานวิจัยชิ้นนี้บางท่านมองว่า “ความพ่ายแพ้ของนายโกศลเกิดจากการที่นายโกศลไม่ค่อยเกาะติดพื้นที่เลือกตั้งมากนัก กล่าวคือมีความเห็นห่างจากประชาชนในเขตการเลือกตั้งรวมทั้งความสามารถในการทำงานทางการเมืองของนายโกศลนั้นยังด้อยกว่าบิดาคือ ร.ท.จกกล อยู่หลายชั้น”

ในกรณีของนายสุชนนั้น นายสุชนวิเคราะห์ความพ่ายแพ้ในการเลือกตั้งว่า “เกิดจากความที่ตนเองมีความใกล้ชิดกับจอมพลประภาส จารุเสถียร เพราะขณะที่เป็น ส.ส. ในสมัยที่แล้วได้ทำงานให้กับรัฐบาลของจอมพลถนอมและจอมพลประภาสค่อนข้างมาก เนื่องจากเป็นผู้ที่รัฐบาลเห็นว่ามีความรู้ระดับปริญญา มีความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศทั้งภาษาอังกฤษและภาษาจีน ฯลฯ ดังนั้นเมื่อรัฐบาลทหารของจอมพลถนอมและจอมพลประภาส ถูกขับไล่ในเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 ทำให้นายสุชนได้รับผลกระทบในทางลบไปด้วย นอกจากนี้ยังถูกกล่าวหาว่า เป็นผู้ให้ที่พักหลบหนีแก่จอมพลประภาสอีกด้วย”⁷²

⁷¹ นายจตุ ไกรฤกษ์ ณ บ้านพักอำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก

⁷² ข้อมูลจากการสัมภาษณ์นายสุชน ชามพูนท ณ บ้านพักบริเวณโรงแรมอมรินทร์ลา구나 อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก

อย่างไรก็ตาม วาระการดำรงตำแหน่งของ ส.ส.ที่มาจากการเลือกตั้งปี 2518 มีวาระค่อนข้างสั้น เพราะหลังจากดำรงตำแหน่งมาเกือบหนึ่งปี ก็มีพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2519 ทำให้มีการเลือกตั้ง ส.ส. เป็นการทั่วไปอีกครั้งในเดือนเมษายน 2519 ซึ่งในการเลือกตั้งครั้งนี้ นายอนันต์ อดีต ส.ส. พิษณุโลก สมัยที่ผ่านมาและหัวหน้าพรรคไทได้พ่ายแพ้การเลือกตั้ง โดยนายอนันต์ได้ให้เหตุผลของการพ่ายแพ้การเลือกตั้งในปี 2519 ไว้ในบทสัมภาษณ์ในหนังสือพิมพ์สยามรัฐ ฉบับวันที่ 19 เมษายน 2519 ไว้ว่า⁷³

ในการเลือกตั้งทั่วไป เมื่อวันที่ 4 เมษายนศกนี้ ทางพรรคไทได้ส่งสมาชิกเข้าสมัครรับเลือกตั้งใน 33 จังหวัด จำนวนทั้งหมด 65 คน ปรากฏผลจากการเลือกตั้งครั้งนี้ไม่มีผู้ใดได้รับเลือกตั้งเลย ทั้งนี้ เนื่องจากเหตุผลใหญ่ 3 ประการ คือ

1. พรรคไท ยังไม่สามารถแถลงนโยบาย และทำความเข้าใจให้กว้างขวางมากพอในหมู่ประชาชนทั่วประเทศ โดยเฉพาะใน 33 จังหวัดที่ลงสมัครรับเลือกตั้ง
2. การสนับสนุนของพรรคในด้านการโฆษณาและการให้สนับสนุนน้อยมากที่สุด
3. การเตรียมการในการเลือกตั้งใช้เวลาสั้นเกินไป จากวันที่ประกาศยุบสภาถึงวันเลือกตั้ง 90 วัน นับว่าน้อยมากสำหรับพรรคที่มีนโยบายที่จะทำความเข้าใจกับประชาชนมาก

⁷³ หนังสือพิมพ์สยามรัฐ. หัวหน้าพรรคไทเผยเหตุแพ้เลือกตั้ง มั่นใจนโยบายเดิม วางแผนสู้ใหม่. ฉบับวันที่ 19 เมษายน 2519

กว่าการทุ่มเทเงินทองหาเสียง นอกจากนั้นยังต้องเสียเวลาในการเตรียมตัวแก้ปัญหาในพระราชกำหนดที่จะกำหนดให้แต่ละพรรคส่งผู้สมัครไม่น้อยกว่า 140 คน

นายอนันต์ ภัคดีประไพ ชี้แจงต่อไปว่า ทั้ง 3 พรรคการดังกล่าวนี้ นับว่าสำคัญยิ่งในการที่จะรักษาอุดมการณ์ของพรรคที่ต้องการให้ประชาชนเข้าถึงระบบพรรค ต้องการให้ประชาชนเห็นผลได้ผลเสียของการได้ผู้แทนที่มีอุดมการณ์ต่างกับผู้แทนที่ทุ่มเทเงินซื้อเสียงมาน้อยอย่างไร การเป็นไทของ ส.ส. 2 แบบในการแก้ปัญหาใหญ่ๆ ของชาติต่างกันอย่างไร การรักษาอุดมการณ์นั้น จำเป็นต้องใช้เวลามากกว่าเงินทอง โดยเฉพาะตนเอง ในปี พ.ศ. 2512 ใช้เวลาหาเสียงประมาณ 600 วัน ปี พ.ศ. 2518 ใช้เวลา 365 วันเต็ม แต่ในปี พ.ศ. 2519 นี้มีเวลาออกหาเสียงเพียง 40 วันเท่านั้น”

ข้อมูลจากหนังสือพิมพ์ข้างต้นสอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์แก่ผู้วิจัยของนายอนันต์ว่า การที่ตนเองขึ้นไปดำรงตำแหน่งหัวหน้าพรรคไท ทำให้ต้องไปช่วยเหลือผู้สมัคร ส.ส. คนอื่นๆ ในพรรค ทำให้ตนเองไม่มีเวลามากพอในการลงพื้นที่เพื่อพบปะชาวบ้านเหมือนการเลือกตั้งครั้งอื่นๆ ที่ได้เคยประพฤติปฏิบัติมา จึงทำให้ตนเองพ่ายแพ้การเลือกตั้งในครั้งนี้ สำหรับประเด็นเรื่องของการแข่งขันในการเลือกตั้งนั้น ข้อมูลจากการสัมภาษณ์นายอนันต์พบว่า กำนันและผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ที่มีบทบาทค่อนข้างมากต่อผลแพ้ชนะของการเลือกตั้ง โดยในเวลากการเลือกตั้งครั้งนั้น กำนัน/ผู้ใหญ่บ้านจะรับเงินซื้อเสียงจากผู้สมัคร ส.ส. ทุกรายที่มอบให้ แต่เวลาจะแจ้งชาวบ้านให้ลงคะแนนให้ผู้สมัครรายใดนั้น จะขึ้นอยู่กับ

กับการตัดสินใจโดยวิธีการเห็นพ้องต้องกันของกำนัน/ ผู้ใหญ่บ้าน ในตำบลหมู่บ้านนั้นๆ⁷⁴ เสร็จจากการเลือกตั้งครั้งนี้ ถือว่าเป็นการสิ้นสุดการทำงานทางการเมืองของนายอนันต์ แม้ว่าในการเลือกตั้งอีกหลายๆ ครั้ง นายอนันต์จะพยายามลงสมัครรับเลือกตั้งไม่ว่าจะเป็น ส.ส. (ปี 2535/1), ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร (ปี 2528) หรือ นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก (ปี 2547) นายอนันต์ก็ไม่ประสบความสำเร็จในการเลือกตั้งอีกเลย

มีผู้ให้สัมภาษณ์แก่ผู้วิจัยบางรายให้ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการณ์การซื้อเสียงว่า การซื้อเสียงเลือกตั้งในจังหวัดพิษณุโลก น่าจะเกิดขึ้นครั้งแรกในการเลือกตั้งครั้งนี้ โดยผู้สมัครที่มีการใช้เงินซื้อเสียงได้แก่ น.ท.ทินกร และ นายสุชน

สำหรับการเลือกตั้ง ส.ส. ปี 2519 มีผู้ได้รับการเลือกตั้งเป็น ส.ส.พิษณุโลก มีดังนี้ เขตการเลือกตั้งที่ 1 น.ท.ทินกร พันธุ์กระวี (พรรคชาติไทย) และ นายสุชน ชามพูนท (พรรคสังคมนิยม) และ เขตการเลือกตั้งที่ 2 นายโกศล ไกรฤกษ์ (พรรคกิจสังคม) และ นายประเทือง วิจารณ์ปรีชา (พรรคกิจสังคม) โดยในรายชื่อของนายสุชน และนายโกศลเป็นผู้ที่ได้รับเลือกตั้งให้กลับมาอีกครั้งหนึ่ง เนื่องจากความผิดพลาดในการหาเสียงเลือกตั้งของ ส.ส.เจ้าของพื้นที่เดิมในเขต 1 คือนายอนันต์ จึงทำให้นายสุชนได้กลับมาอีกครั้ง ส่วนนายโกศลก็กลับลงสมัครในเขต 2 ซึ่งเป็นฐานเสียงของตนเอง

วาระของสภาผู้แทนราษฎรชุดที่มาจาก การเลือกตั้ง เดือนเมษายน 2519 ก็มีอายุค่อนข้างสั้นมาก เนื่องจากในเดือนตุลาคม

⁷⁴ สัมภาษณ์นายอนันต์ ภัคดีประไพ, อ่างแล้ว

2519 ได้มีการยึดอำนาจการปกครองประเทศอันมีผลทำให้วาระการดำรงตำแหน่งของ ส.ส.ชุดนี้สิ้นสุดลงไปโดยปริยาย และในช่วงปี 2519 - 2522 ซึ่งเป็นช่วงที่ประเทศไทยอยู่ใต้การปกครองของรัฐบาลทหาร ได้มีนักการเมืองถิ่นของพิษณุโลกที่ได้รับการแต่งตั้งทำหน้าที่ในฝ่ายนิติบัญญัติได้แก่ น.ท.ทินกร พันธุ์กระวี ได้แก่ สภาปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน และ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ภายหลังได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ ปี 2521 จึงได้มีการเลือกตั้ง ส.ส.อีกครั้งในเดือนเมษายน 2522

การเลือกตั้งครั้งนี้ มีอดีต ส.ส. 1 ท่านที่ได้เว้นวรรคทางการเมืองโดยมีสาเหตุจากการประท้วงรัฐธรรมนูญ ได้แก่ นายสุชน ชามพูนท อย่างไรก็ตามนายสุชนได้สนับสนุนผู้สมัคร ส.ส.หน้าใหม่ ซึ่งต่อมา ผู้สมัคร ส.ส.ท่านนี้ที่ได้รับการเลือกตั้งเป็น ส.ส.พิษณุโลก อยู่หลายสมัย ได้แก่ นายยิ่งพันธ์ มนะสิการ โดยในขณะนั้น นายยิ่งพันธ์ได้ออกจากตำแหน่งผู้จัดการ สำนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค จังหวัดพิษณุโลกมาลงสมัครรับเลือกตั้ง เป็น ส.ส.พิษณุโลก เขต 1 ในนามของพรรคประชากรไทย เนื่องจากแต่เดิมนายสุชนได้ฝากให้นายยิ่งพันธ์เข้าทำงานกับนายสมัคร สุนทรเวช หัวหน้าพรรคประชากรไทยและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมในขณะนั้น และเมื่อนายยิ่งพันธ์ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็น ส.ส. นายสุชนได้ช่วยในการหาเสียงเลือกตั้งให้แก่ นายยิ่งพันธ์ โดยเฉพาะเขตอำเภอ บางกระทุ่มจนนายยิ่งพันธ์ได้รับเลือกตั้งเป็น ส.ส.สมัยแรก⁷⁵ ส่วนผู้สมัครหน้าใหม่อีกคนหนึ่งซึ่งได้รับการเลือกตั้งเป็น ส.ส.พิษณุโลก

⁷⁵ สัมภาษณ์นายสุชน ชามพูนท, อ่างแล้ว

เขต 1 สมัยแรกและสมัยเดียว คือ นายคนเด็ด มั่นสีเขียว จากพรรคกิจสังคม ซึ่งได้รับการชักนำและการสนับสนุนจากนายโกศล ไกรฤกษ์ จากพรรคกิจสังคมเช่นกันที่ไปลงสมัครในเขตการเลือกตั้งที่ 2 ซึ่งในช่วงปี 2522 ความนิยมในตัวของนายโกศลอยู่ในระดับที่สูงมาก

การเลือกตั้งครั้งต่อมาคือการเลือกตั้งปี 2526 ซึ่งเป็นการเลือกตั้งที่มีการแข่งขันค่อนข้างรุนแรง เพราะแม้แต่น.ท.ทินกร ส.ส. 5 สมัยของพิษณุโลกก็ยังมีความเห็นว่า⁷⁶ “การเลือกตั้งปี 2526 เป็นการเลือกตั้งที่ต้องใช้กำลังในการเลือกตั้งมากที่สุด เพราะมีผู้สมัครลงแข่งขันจำนวนมาก และเริ่มมีการนำนักร้องดรามามาช่วยรณรงค์ในการหาเสียงซึ่งผู้สมัครก็มีการทำกันเกือบทุกคน นอกจากนี้ยังมีการแย่งหัวคะแนนกัน ในส่วนของตัวผมเองก็มีการวางแผนกลยุทธ์การเลือกตั้ง แล้วก็มีหัวคะแนนที่ผมได้รวบรวมไว้ นอกจากนี้ก็ยังมีพรรคพวกที่สนิทกันในกระทรวงที่ผมเคยทำงานทั้งที่เป็นข้าราชการและญาติๆ เช่น คมนาคม การคลัง และวิทยาศาสตร์ มาช่วยกันลงพื้นที่หาเสียง โดยในปี 2526 ผมใช้เงินหาเสียงประมาณ 2-3 ล้านบาท ผมคิดว่าการที่พี่น้องชาวพิษณุโลกให้ความไว้วางใจผมเนื่องจากความรู้สึกผูกพันที่มีต่อกัน ความจริงใจที่ผมมีต่อประชาชน และเมื่อผมเป็นผู้แทนก็ได้ช่วยเหลือดูแลพวกเขาเป็นอย่างดี”

ความรุนแรงของการเลือกตั้ง ส.ส.พิษณุโลก ปี 2526 นายสุชน มีความคิดเห็นโดยสรุปว่า⁷⁷ “การเลือกตั้งครั้งนี้มีการแข่งขันที่รุนแรง

⁷⁶ สัมภาษณ์นาวาอากาศโททินกร พันธุ์กระวี, อ่างแล้ว

⁷⁷ สัมภาษณ์นายสุชน ชามพูนท, อ่างแล้ว

และดูเดือดมาก โดยเฉพาะในเขตอำเภอพรหมพิรามซึ่งเป็นพื้นที่
ฐานเสียงของยิ่งพันธ์ คือในตอนนั้นมีน้องชายคนหนึ่งที่พ่อผมเก็บมา
เลี้ยงตั้งแต่เด็กไปเป็นหัวคะแนนให้ยิ่งพันธ์ ก็เลยเป็นจุดที่ยิ่งพันธ์
นำมาโจมตีว่า ขนาดน้องชายของผมเองยังไม่เอาผมเลย แต่ผมก็
สามารถไปเก็บคะแนนเสียงได้ที่อำเภอบางระกำ อำเภอบางกระทุ่ม
และอำเภอเมืองบางส่วน สำหรับการหาเสียงในครั้งนี้ก็ต้องอาศัย
การลงพื้นที่พบปะชาวบ้านเป็นสำคัญ นอกจากนี้การเลือกตั้งครั้งนี้
ก็มีการใช้เงินซื้อเสียงกันค่อนข้างเยอะโดยทำให้หัวคะแนนและผู้นำ
ชุมชนไปเป็นผู้แจกจ่าย ส่วนวิธีการไปขายหนังแล้วปราศรัยหา
เสียงนั้นเริ่มใช้ไม่ได้แล้ว แต่จะเป็นลักษณะที่มีการชุมนุมตามงาน
วัดแล้วผู้สมัครเดินทางไปงานวัดแล้วจึงปราศรัยหาเสียงกับชาวบ้าน
ผมคิดว่าสิ่งที่ทำให้ผมชนะการเลือกตั้งเพราะผมเข้าหาประชาชน
เป็นหลัก ผมคิดว่าการชนะการเลือกตั้งอยู่ที่ตัวบุคคลล้วนๆ ว่าใคร
จะเข้าถึงชาวบ้านมากที่สุด ตัวปัจจัยที่รองลงมาก็คงเป็นนโยบาย
ของพรรคการเมือง ส่วนความช่วยเหลือจากชาติไทยก็จะเป็นความ
ช่วยเหลือด้านการเงิน”

การเลือกตั้งในปี 2529 มีทายาทรุ่นที่สามของตระกูล
ไกรฤกษ์ได้ลงมาสมัครเป็น ส.ส.พิษณุโลกได้แก่ นายจตุติ ไกรฤกษ์
แต่ไม่ประสบความสำเร็จในการเลือกตั้ง นอกจากนี้แม้แต่บิดาคือ
นายโกศลก็พ่ายแพ้การเลือกตั้ง ส.ส.ในครั้งนี้นเช่นกัน โดยผู้สมัคร
หน้าใหม่ที่ขึ้นมาดำรงตำแหน่ง ส.ส.เขต 2 แทนคือ นายวีระ
บัทมสิริวัฒน์ จากพรรคชาติไทยซึ่งมีพื้นเพดั้งเดิมจากอำเภอวังทอง
โดยแต่เดิมนั้นนายวีระเป็นสมาชิกสภาจังหวัด (ส.จ.) เป็นผู้ที่มี
หน่วยก้านดีและมีความสามารถในการปราศรัย จึงได้รับการ

ชักชวนจากนายสุชนให้มาลงสมัครรับเลือกตั้งเป็น ส.ส.เขต 2 คู่กับ นายประเทือง⁷⁸

อนึ่งสาเหตุประการหนึ่งที่ทำให้นายโกศลแพ้การเลือกตั้งจากความคิดเห็นของนายจตุต พบว่า⁷⁹ “ปี 2529 คุณประเทือง (วิจารณ์ ปรีชา) ได้แยกตัวออกจากพรรคกิจสังคมไปสมัครในนามของพรรคชาติไทย ทำให้ฐานเสียงของกิจสังคมแต่เดิมมีการแบ่งแยกออกไปรวมทั้งบรรดาหัวคะแนนที่มีแต่เดิมด้วย แล้วยิ่งมาแข่งขันกันเองจึงทำให้เป็นการแข่งขันเลือกตั้งที่ดุเดือดมาก”

อย่างไรก็ตามการที่นายประเทืองย้ายเข้ามาสมัครในนามของพรรคชาติไทย จึงทำให้นายประเทืองเริ่มความผูกพันทางการเมืองกับนายสุชนซึ่งถือว่าเป็นแกนนำของพรรคชาติไทยในภูมิภาค ดังนั้นการเลือกตั้งปี 2529 การที่ผู้สมัครจากพรรคชาติไทยได้รับการเลือกตั้งยกเขตทั้ง 2 คนคือ นายประเทืองและนายวีระ นายสุชนจึงเป็นตัวแปรที่เป็นปัจจัยต่อการเลือกตั้งตัวหนึ่ง

ส่วนผู้สมัครหน้าใหม่ที่ได้รับการเลือกตั้งอีกคนหนึ่งคือ นายสมพงษ์ พลไวย์ จากพรรคประชาธิปไตยที่ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมัยแรกและสมัยเดียว โดยนายสมพงษ์นั้นมีความสัมพันธ์แนบแน่นกับนายพิชัย รัตตกุล เนื่องจากได้มาประกอบธุรกิจทำไม้ด้วยกันที่พิษณุโลก นอกจากนี้ นายสมพงษ์ยังได้รับความช่วยเหลือจาก พลตรีสนั่น ขจรประศาสน์ในการนำนักศึกษาจากกรุงเทพฯ มาช่วย

⁷⁸ สัมภาษณ์นายสุชน ชามพูนท, อ่างแล้ว

⁷⁹ สัมภาษณ์นายจตุต ไกรฤกษ์, อ่างแล้ว

แจกแผ่นประชาสัมพันธ์หาเสียงเลือกตั้งตามบ้านเรือนของประชาชนในจังหวัดพิษณุโลก

สำหรับการเลือกตั้งในปี 2531 ทายาทรุ่นที่ 3 ของตระกูล ไกรฤกษ์คือ นายจตุ ไกรฤกษ์ประสบความสำเร็จได้รับการเลือกตั้งเป็น ส.ส.พิษณุโลก เขต 2 เป็นครั้งแรกโดยสังกัดพรรคประชากรไทย พร้อมกับการกลับมาชนะการเลือกตั้งอีกครั้งของบิดาคือ นายโกศล ที่ได้รับการเลือกตั้งในเขต 2 โดยสังกัดอยู่พรรคเดียวกันคือ ประชากรไทย

สำหรับ ส.ส.เดิมในเขต 2 คือนายประเทืองนั้นแพ้การเลือกตั้ง ทั้งนี้ปัญหาส่วนหนึ่งเกิดจากปัญหาสุขภาพของนายประเทืองเองและปัญหาเรื่องการใช้เงินใช้จ่ายในการหาเสียง โดยนายสุชนได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับเส้นทางการเมืองของนายประเทืองหลังการเลือกตั้งปี 2531 ว่า⁸⁰

“ประเทืองเป็นผู้ที่ประชาชนหลายๆ คนรู้จักเป็นอย่างดี แต่มาหลังๆสุขภาพไม่ค่อยดีและปัจจัยอีกอย่างหนึ่งคือเรื่องเงิน สมมติว่ามีผู้แทน 2 คน ในระหว่างที่เป็นผู้แทนเนี่ยก็ได้ไปงานทำบุญ งานศพ เราไปทำบุญหนึ่งร้อยบาท แต่ผู้แทนอีกคนหนึ่งให้หนึ่งพันบาท พวกชาวบ้านก็จะมองว่าคนให้หนึ่งพันบาท เอาใจใส่มากกว่า ประเทืองเค้าไม่ค่อยมีเงิน สมมติงานแข่งกีฬา เค้าให้ห้าพันบาทแต่คนอื่นให้หนึ่งหมื่นบาท อย่างนี้ก็แยซีเพราะฉะนั้นเงินมีบทบาทมาก แต่ถ้าพูดถึงกำลังคนนั้นประเทืองจะมีมากกว่า”

⁸⁰ สัมภาษณ์นายสุชน ชามพูนท, อ่างแล้ว

นอกจากนี้ ความเห็นโดยสรุปของนายสุชน ชามพูนท เห็นว่าการเลือกตั้งตั้งแต่ปี 2526 จนถึง 2539 นั้น ผู้ที่จะ ส.ส. นั้น จำเป็นต้องเป็นผู้ที่มีฐานะทางการเงินที่ดีพอสมควร เนื่องจากจะต้องให้การช่วยเหลือประชาชนในงานบุญต่างๆ เช่น ถ้าทำบุญให้วัดจะใช้ประมาณหนึ่งหมื่นบาท หรือถ้าเป็นกิจกรรมของประชาชนจะต้องให้ประมาณหนึ่งพันถึงสามพันบาท เป็นต้น และผู้แทนก็ไม่สามารถให้เงินทำบุญในปริมาณที่น้อยได้ นอกจากนี้ นายสุชนยังเห็นว่า วัฒนธรรมทางการเมืองของประเทศไทยยังดำรงอยู่มาเป็นเวลาหลายสิบปี แต่เงื่อนไขทางการเมืองที่เกิดขึ้นภายหลังการมีรัฐธรรมนูญ 2540 ทำให้มิติทางการเมืองของไทยมีการเปลี่ยนแปลงไปค่อนข้างมาก⁸¹

4.2.2 การเมืองพิษณุโลก ช่วงหลังปี 2540 – ปัจจุบัน (ปี 2548)

เป็นยอมรับของบรรดา ส.ส.พิษณุโลกหลายท่านว่าการประกาศใช้รัฐธรรมนูญปี 2540 ทำให้เงื่อนไขทางการเมืองของไทยในภาพรวมเปลี่ยนแปลงค่อนข้างมาก การที่เกิดรัฐบาลที่มีเสถียรภาพและนายกรัฐมนตรีคือ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร หัวหน้าพรรคไทยรักไทยมีอำนาจค่อนข้างเบ็ดเสร็จเด็ดขาด ส่งผลต่อการเลือกตั้งปี 2548 อย่างชัดเจนไม่ว่าจะผลกระทบในแง่บวกต่อผู้สมัคร ส.ส.ในนามของพรรคไทยรักไทย หรือผลกระทบในแง่ลบอย่างรุนแรงต่อผู้สมัคร ส.ส.ที่เป็นเจ้าของพื้นที่เลือกตั้งเดิมคือจากพรรคประชาธิปัตย์ ผลการเลือกตั้งเลือกตั้งทั่วไป ในปี 2544 ของจังหวัด

⁸¹ สัมภาษณ์นายสุชน ชามพูนท, อ่างแล้ว

พิษณุโลก พรรคไทยรักไทยได้ ส.ส. 4 คน และ พรรคประชาธิปัตย์ ได้ ส.ส. 2 คน แต่ต่อมาอีกประมาณ 2-3 เดือน ได้มีการเลือกตั้งซ่อมเนื่องจากมี ส.ส.พรรคไทยรักไทย 1 คนได้เสียชีวิต และผลการเลือกตั้งนั้น ผู้ที่ได้รับเลือกตั้งมากจากพรรคประชาธิปัตย์ ทำให้ในปี 2544 จังหวัดพิษณุโลกมี ส.ส.จากพรรคไทยรักไทย และพรรคประชาธิปัตย์ พรรคละ 3 คน

ความคิดเห็นของนายสุชน ส.ส.พิษณุโลกหลายสมัยจากพรรคไทยรักไทยรวมทั้งถือว่าเป็นแกนนำของพรรคในภูมิภาคภาคเหนือตอนล่างด้วย นายสุชนได้รับการยอมรับนับถือและรับการเรียกขานว่า “อา” โดย พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตรเนื่องจากนายสุชนเป็นคนรุ่นราวคราวเดียวและเคยร่วมงานทางการเมืองมากับนายเลิศ ชินวัตร บิดาของ พ.ต.ท.ทักษิณ นายสุชนเห็นว่า

รูปแบบการเลือกตั้งในปี 2544 มีการเปลี่ยนแปลงไปค่อนข้างมาก ได้แก่ ประการแรก มีการชูเรื่องของนโยบายของพรรคมาเป็นตัวหาเสียงโดยเฉพาะนโยบายประชานิยมของพรรคไทยรักไทย ซึ่งถือว่าประสบความสำเร็จในการหาเสียงเป็นอย่างมาก เพราะประชาชนแลเห็นชัดเจนว่า ถ้าพรรคไทยรักไทยได้รับการเลือกตั้งเข้ามาแล้ว พวกเค้าจะได้อะไร และในประการที่สอง การรณรงค์หาเสียงและการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ต่างๆ มีความหลากหลายและทันสมัยมากขึ้น โดยในสมัยก่อนการรณรงค์หาเสียงนั้นเป็นเรื่องที่ผู้สมัครแต่ละคนจะต้องเป็นผู้กำหนดเอง แต่สำหรับพรรคไทยรักไทย พรรคจะเป็นผู้ทำสื่อประชาสัมพันธ์การหาเสียงให้เป็นรูปแบบเดียวกันทั้งประเทศรวมทั้งการรณรงค์หาเสียงก็เป็นสิ่งที่พรรคเป็นผู้กำหนดรูปแบบมาให้

ส่วนความคิดเห็นของผู้สมัคร ส.ส.จากพรรคประชาธิปัตย์ 2 ท่านที่ลงแข่งขันการเลือกตั้งเมื่อปี 2544 ยอมรับว่ากระแสความนิยมของประชาชนที่มีต่อพรรคไทยรักไทยในขณะนั้นมีสูงมาก โดยนายจตุยอมรับว่าการเลือกตั้งปี 2544 เป็นการเลือกตั้งที่ต้องใช้กลยุทธ์และพลังกำลังในการรณรงค์หาเสียงในระดับสูงมาก แต่ก็ยังไม่สามารถต่อสู้กับกระแสความนิยมของพรรคไทยรักไทยรวมทั้งกลยุทธ์ในการหาเสียงรวมทั้งการใช้จ่ายเงินซื้อเสียงจำนวนมากของพรรคไทยรักไทยได้

ในขณะที่นายนคร มาฉิม ผู้สมัครจากพรรคประชาธิปัตย์ซึ่งเพิ่งลงสมัครเป็นครั้งแรก โดยลงสมัครในเขตเลือกตั้งที่ 5 และประสบความสำเร็จในการเลือกตั้ง โดยนายนครได้ให้ข้อมูลวิธีการในการรณรงค์หาเสียงในครั้งนั้นว่า⁸²

“วิธีการที่ใช้ ประการแรก ผมจะมาวางผังทั้งหมดในเขตพื้นที่เลือกตั้งทั้งหมด 2 อำเภอ (อ.นครไทยและอ.ชาติตระการ) กับอีก 1 ตำบลในอำเภอที่ 3 (ต.บ้านกลางอ.วังทอง) ว่ามีทั้งหมดกี่ตำบล กี่หมู่บ้าน แต่ละบ้านมีประชากรเท่าไร แล้วผมก็จะไปศึกษาข้อมูลทั้งหมดว่า แต่ละบ้านปัญหาหลักคืออะไร และหลังจากนั้นผมจะใช้วิธีการเดินไปพบประชาชนทุกหมู่บ้าน แล้วก็ใช้วิธีการปราศรัยว่า เรามีที่มาอย่างไร เรามีประสบการณ์อย่างไรบ้าง มีความรู้ความสามารถอย่างไร มีเจตนารมณ์ทางการเมืองอย่างไร จะเข้าไป

⁸² สัมภาษณ์นายนคร มาฉิม ณ สำนักงาน ส.ส.นคร มาฉิม อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก

ทำอะไรเพื่อประชาชน ไปทำอะไรให้บ้านเมือง โดยจะไม่พูดถึง
คู่แข่ง การปราศรัยแต่ละครั้งจะมีชาวบ้านมาฟังประมาณ 10-300
คน โดยมันจะมีทั้งหมด 247 หมู่บ้าน ผมได้ไปปราศรัยเกือบ
ทุกหมู่บ้านคือ ประมาณ 240 หมู่บ้าน 240 จุด

สำหรับเงินที่ใช้ในการเลือกตั้ง จะได้รับการสนับสนุน
จากพรรคโดยส่วนใหญ่จะหมดไปกับ 1.ค่าพิมพ์โปสเตอร์ 2.ค่า
จ้างรถในการแห่ป้ายคือ เราต้องมีรถเครื่องขยายเสียง เราพูด
ใส่เทปทั้งนโยบายพรรค แนะนำตัวเอง และจุดยืนทางการเมือง
จะใช้รถประมาณ 20 คัน คือตำบลละคันในการที่จะตระเวนไป
ทุกหมู่บ้าน ซึ่งบางครั้งเราไม่ไป อย่างน้อยที่สุดมีรูปเราไป รูป
หัวหน้าพรรค โปสเตอร์ขนาดเล็ก บัตรแนะนำตัว ส่วนใหญ่จะ
หมดค่าใช้จ่ายไปกับรถและค่าพิมพ์โปสเตอร์ แล้วก็ค่าใช้จ่าย
ของทีมงานในการเป็นเบี้ยเลี้ยงในการไปทำงานในแต่ละพื้นที่ ”

ส่วนประเด็นเรื่องของการซื้อเสียงนั้น นายนครให้ข้อมูลว่า
ผู้สมัครคนอื่นมีการซื้อเสียงหัวละหนึ่งร้อยบาท โดยให้หัวคะแนน
เป็นคนจ่ายให้ ส่วนกำนันได้รับห้าพันบาท ผู้ใหญ่บ้านได้รับสาม
พันบาท ส่วนสมาชิก อบต.ได้รับสองพันบาท อนึ่งนายนครได้
วิเคราะห์ว่าปัจจัยที่ทำให้ตนเองได้รับการเลือกตั้งมีอยู่ 3 ปัจจัยคือ
ประการแรก ความนิยมของประชาชนที่มีต่อพรรคประชาธิปัตย์
และตัวหัวหน้าพรรคในขณะนั้น คือ นายชวน หลีกภัย ประการที่สอง
การที่ตนเองเป็นคนในท้องถิ่นและมีเป็นเลือดเนื้อเชื้อไขของท้องถิ่น
นั้นในขณะที่ผู้สมัครรายอื่นเป็นผู้ที่มาจากพื้นที่อื่น และ ประการ
สุดท้ายคือ กลยุทธ์วิธีการที่ใช้ในการหาเสียงที่เข้าถึงประชาชนใน
ทุกตำบลหมู่บ้าน

การเลือกตั้งครั้งล่าสุด คือ ปี 2548 เป็นการเลือกตั้งที่ผู้สมัคร ส.ส.จากพรรคประชาธิปัตย์ ทั้ง 2 คนที่ให้สัมภาษณ์แก่ผู้วิจัย ยอมรับว่า เป็นการเลือกตั้งที่พรรคประชาธิปัตย์มีความเสียเปรียบ ในทุกๆ ด้าน ทั้งด้านกระแสความนิยมของพรรคการเมืองที่มีอยู่ต่ำกว่าพรรคไทยรักไทยมาก และด้านการใช้อำนาจของรัฐและราชการของพรรคไทยรักไทยซึ่งเป็นพรรคฝ่ายรัฐบาลในการช่วยผู้สมัครของไทย

นายนครได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์การเลือกตั้ง ส.ส. ปี 2548 ดังนี้

“สำหรับการทำงานของผมในช่วงปี 2544 - 2548 ผมจะแบ่งเวลาการทำงานแบบนี้ ใน 100% ของการทำงาน 75% ผมให้กับพื้นที่กับประชาชน อีก 25% อยู่ที่สภา เพราะฉะนั้น ใน 25% เราจะต้องใช้ให้เป็นประโยชน์มากที่สุดก็คือ 1. อภิปราย 2. นำเรื่องที่เป็นปัญหา ความเดือดร้อนของประชาชนไม่ว่าจะเป็นเรื่องน้ำกิน น้ำใช้ น้ำอุปโภค น้ำเพื่อการเกษตร ที่ดินทำกิน ที่ยังไม่มีการมสสิทธิ์ ไม่มีเอกสารใดๆ ที่ชาวบ้านได้รับความเดือดร้อน มีการกระทบระหว่างป่ากับประชาชน ปัญหาผู้สูงอายุ ปัญหาเรื่องเด็ก ปัญหาสังคม ปัญหาราคาพืชเกษตรตกต่ำ ปัญหาสินค้าของการบริโภคมีราคาสูงขึ้น เราจะต้องเอา ปัญหาเหล่านี้ไปเดินแก้ให้กับประชาชนในสภาและในระดับชาติ

ต้องยอมรับว่าสถานการณ์ทางการเมืองในปี 2548 มันต่างกับปี 2544 เหตุผลที่ต่างเพราะว่าปี 2548 เป็นปีที่กระแสนิยมของพรรคการเมืองไทยรักไทยแรงที่สุด เมื่อกระแสไทยรักไทยแรงที่สุดแล้วประชาธิปัตย์อยู่ในซีกของฝ่ายค้าน เราก็มีวิธีการ

เดี๋ยวเราจะสู้ได้ก็คือ จะต้องเอาตัวเอาให้เข้าถึงประชาชนให้มากขึ้น แก้ไขปัญหาให้กับประชาชนให้แบบถึงลูกถึงคน ที่สำคัญที่สุดก็คืออย่าทิ้งพื้นที่สำหรับ ส.ส. เขต

บรรยากาศเมื่อปี 2548 การเลือกตั้ง 1. การใช้อำนาจรัฐของรัฐบาลในขณะนั้นแรงที่สุด แรงที่สุดยังไงครับ คำสั่งมาที่ผู้ว่าฯ สั่งมาที่อำเภอ สั่งไปที่ผู้นำชุมชนท้องถิ่น กำชับเลยว่า ให้เลือกฝ่ายรัฐบาล แล้วรัฐมนตรีที่กำกับรัฐวิสาหกิจต่างๆ เช่น ธกส. ใช้กลไกของ ธกส. ประชุมมวลชน รัฐมนตรีมาประชุมสมาชิก ธกส. คนที่เป็นลูกหนี้ ธกส. ที่ให้เลือกฝ่ายรัฐบาลและข้อหาที่ผมแก้ยากที่สุดที่รัฐบาลพูดมากก็คือ บอกว่าอย่าไปเลือกพรรคฝ่ายค้านเพราะมันไม่ได้เงินต้องเลือกฝ่ายรัฐบาลเท่านั้นถึงจะได้งบประมาณ อย่างเช่น ถ้าอยากจะได้ถนนสายนี้ต้องเลือกเบอร์นี้นะซึ่งก็คือของรัฐบาล อยากจะได้อ่างอันนี้ไว้เก็บน้ำ คุณต้องเลือกรัฐบาลเท่านั้นถึงจะได้เงิน ถ้าไม่เลือกแล้วคุณอย่าไปหวังว่าจะได้เงิน อันนี้คือเป็นข้อที่แก้ยากที่สุดในกระบวนการเลือกตั้งครั้งที่ผ่านมา

สำหรับเรื่องการซื้อเสียงนั้น อย่างกำนันบางคนได้หมิ่นต่อคน ประธานสตรีแม่บ้านบางคนได้ห้าหมื่น แล้วก็มีเท่าที่รู้จักคือกำนันบางคนได้หนึ่งหมื่น บางจุด ผู้ใหญ่บ้านห้าพันสมาชิก อบตสามพัน ตัวเลขมันจะขึ้นมา แต่ชาวบ้านบางที่รู้สึกว้า หัวร้อยบาท บางที่เป็นสามร้อยบาท แต่บางที่ได้หนึ่งร้อยบาท แล้วแต่หัวคะแนนที่จะเอาไปจ่าย แต่ก็ไม่ปู้พรมทั้งหมด แต่ว่าเป็นส่วนมากของพื้นที่”

นายนครเป็นผู้สมัคร ส.ส.คนหนึ่งที่ถูกลอบตบตามจากพรรค

ไทยรักไทยประมาณ 6 เดือนก่อนการเลือกตั้ง ให้สมัครสมัครรับเลือกตั้งในนามของพรรคไทยรักไทยในปี 2548 โดยผู้ที่มาทาบทามนั้นเป็นระดับแกนนำของพรรคที่เป็นระดับรัฐมนตรีรวมทั้งการประสานโดยผ่านสมาชิกวุฒิสภา(ส.ว.)ของจังหวัดพิษณุโลกท่านหนึ่งสำหรับตัวเลขจำนวนเงินที่ได้เสนอนั้นอยู่ระหว่าง 20 - 25 ล้านบาท

นอกจากนี้ข้อมูลจากการให้สัมภาษณ์ของนายจตุ ไรฤกษ์พบว่า ข้าราชการในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลกบางคนโดยเฉพาะข้าราชการฝ่ายปกครองและข้าราชการฝ่ายตำรวจถูกใช้เป็นเครื่องมือในการหาเสียงให้แก่ผู้สมัครจากฝ่ายรัฐบาล ไม่ว่าจะเป็นการใช้โดยผ่านกลไกกำหนดผู้ใหญ่บ้านหรือการใช้ตำรวจไปข่มขู่หัวคะแนนของผู้สมัครของนายจตุเอง

ในขณะที่ความคิดเห็นของนายสุชน นักการเมืองอาวุโสของจังหวัดพิษณุโลกที่การเลือกตั้งปี 2548 นี้ได้เลื่อนไปสมัครเป็น ส.ส.ระบบบัญชีรายชื่อ อันดับที่ 17 ของพรรคไทยรักไทย มีความเห็นต่อการเลือกตั้งปี 2548 กับการใช้อำนาจรัฐว่า⁸³

“ผมคิดว่าการเลือกตั้งครั้งนี้มีการใช้อำนาจรัฐเยอะเยาะก็คนกลัวนี่ ต่อให้ใครเป็นพรรครัฐบาลก็ใช้ แต่ใช้มากใช้น้อยมันอยู่ที่บทบาทของคน ถ้าคุณอยากมีเส้นสาย อยากมีตำแหน่งคุณก็ต้องวิ่งเข้าหานักการเมือง นี่แหละบ้านเมืองเราเสียอย่างนี้แหละ ง่ายๆ เลย ถ้าคุณเป็นปลัดอำเภอ คุณก็อยากเป็นนายอำเภอใช่ไหม คุณก็ไปคอยช่วยเหลือดูแลชาวบ้าน พอผลคะแนนออกมาคุณก็ได้ เห็นใหม่ก็แค่ฝ่ายปกครองจะมีบทบาทมากขึ้น”

⁸³ สัมภาษณ์นายสุชน ชามพูนท, อ่างแล้ว

บทที่ 5

สรุปและเสนอแนะ

นับตั้งแต่ พ.ศ. 2476 ถึง พ.ศ. 2548 มีนักการเมืองที่ได้รับการเลือกตั้งด้วยวิธีการเลือกตั้งแบบต่างๆ กันไป เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดพิษณุโลกแล้ว จำนวนทั้งสิ้น 29 คน

ในช่วงแรกผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่เคยดำรงตำแหน่งข้าราชการในจังหวัดพิษณุโลก ทั้งนี้เนื่องจากจังหวัดพิษณุโลกตั้งแต่อดีตเป็นจังหวัดที่มีขนาดใหญ่และเป็นศูนย์กลางของภูมิภาคภาคเหนือตอนล่างทำให้มีผู้ที่มีความรู้ความสามารถมารับราชการอยู่ที่จังหวัดพิษณุโลกจำนวนมาก อดีตข้าราชการที่ได้รับการเลือกตั้งเป็น ส.ส.พิษณุโลกในสมัยแรกๆ ได้แก่ ชุนประเจตดรุณพันธ์ซึ่งเคยรับราชการเป็นครูใหญ่โรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคมและศึกษาธิการจังหวัดพิษณุโลก หลวงสุทธิวุฒินฤเบศร์เคยรับราชการเป็นผู้พิพากษาและหัวหน้าพิพากษาประจำจังหวัดมณฑลพิษณุโลก ชุนคุปตพงษ์ประพัทธ์ซึ่งเป็นชาวพิษณุโลกโดยกำเนิดและรับราชการสังกัดกระทรวงมหาดไทยและดำรงตำแหน่งข้าราชการฝ่ายปกครองอยู่ในจังหวัดพิษณุโลกและจังหวัดใกล้เคียง พระยาสุนทรพิพิธซึ่งเคยมารับราชการเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดพิษณุโลก ร้อยโทจงกล ไกรฤกษ์อดีตเสนานิการทหารบกพิษณุโลก ส่วนในกรณีของนาวาอากาศโททินกร

พันธุกรรมวีนัน เป็นน้องชายของท่านผู้หญิงละเอียด พิบูลสงคราม ซึ่งท่านทั้งสองมีมารดาเป็นชาวพิษณุโลกและเป็นที่รู้จักนับหน้าถือตาของชาวพิษณุโลก

ในช่วงถัดมากล่าวคือ ตั้งแต่ปี 2512 นั้น การเมืองถิ่นของพิษณุโลกได้มีการเปลี่ยนแปลงไป เนื่องจากผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งนั้นจะเป็นผู้ที่เกิดและเติบโตหรือมีความผูกพันอย่างใกล้ชิดกับจังหวัดพิษณุโลกตั้งแต่วัยรุ่นบิดามารดา ทำให้มีทุนทางสังคม (Social Capital) อันเป็นที่มาของทุนทางการเมือง จนได้คะแนนเสียงจากประชาชนในจังหวัดพิษณุโลกให้ได้รับการเลือกตั้งเป็น ส.ส.ตั้งแต่วัยหนุ่ม ได้แก่ นายอนันต์ ภัคดีประไพ ซึ่งมีบิดาเป็นอดีตนายกเทศมนตรีเมืองพิษณุโลก เป็นพ่อค้าที่ประกอบการค้าหลายด้าน เป็นที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับของคนพิษณุโลกหรือกรณีของนายสุชน ชามพูนท ซึ่งเกิดและเติบโตมาจากครอบครัวของคนจีน และบิดาเป็นพ่อค้าที่ประกอบธุรกิจจนประสบความสำเร็จมีฐานะร่ำรวยรวมทั้งมีเครือข่ายของพ่อค้าชาวจีนในจังหวัดพิษณุโลกให้การยอมรับนับถือและสนับสนุน รวมทั้งนายโกศล ไกรฤกษ์ บุตรของร้อยโทจกมล ไกรฤกษ์อดีต ส.ส.พิษณุโลกหลายสมัยที่เป็นรู้จักและเป็นที่รักของชาวพิษณุโลกเป็นอย่างมากเพราะร้อยโทจกมลเป็นผู้ที่มีความเข้าถึงและเข้าใจชีวิตความเป็นอยู่ของคนพิษณุโลกมาก จนทำให้ตระกูลไกรฤกษ์กลายเป็นตระกูลทางการเมืองที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับของคนพิษณุโลก

สำหรับนักการเมืองถิ่นที่ได้ดำรงตำแหน่ง ส.ส.พิษณุโลกคนอื่นๆ หลายคนเป็นผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับจังหวัดพิษณุโลกโดยเฉพาะโรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคมซึ่งเป็นโรงเรียนชายประจำจังหวัด

ซึ่งได้ทำให้อดีตอาจารย์หรือผู้บริหาร และศิษย์เก่าของโรงเรียนได้
รับการเลือกตั้งเป็น ส.ส. เพราะเป็นสถานศึกษาที่มีชื่อเสียงและ
เป็นที่ยอมรับของคนพิษณุโลกเป็นอย่างมาก

สำหรับวิธีการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งที่นักการเมืองถิ่น
พิษณุโลกใช้สำหรับการเลือกตั้ง ได้แก่

1. การลงพื้นที่เพื่อพบปะชาวบ้าน เพื่อแนะนำประวัติ
ของผู้สมัครรวมทั้งนโยบายในการหาเสียง รวมทั้งเพื่อซักถามพุด
คุยปัญหาในพื้นที่และชีวิตของประชาชนในแต่ละหมู่บ้านตำบล
นักการเมืองถิ่นทุกท่านมีความเห็นพ้องต้องกันว่า วิธีการหาเสียง
โดยการลงพื้นที่เพื่อพบปะชาวบ้านนี้เป็นวิธีการที่จำเป็นและม
ีความสำคัญมากที่สุด ผู้สมัครที่สามารถใช้เวลาในการคลุกคลีและ
สัมผัสกับชีวิตของประชาชนในพื้นที่ได้ยาวนานเท่าไรก็จะมีโอกาส
ได้รับความไว้วางใจจากประชาชนเลือกตั้งเข้ามาเป็น ส.ส. ได้อย่าง
ไม่ยากเย็นนัก ไม่ว่าจะป็นกรณีของร้อยโทจงกล ไกรฤกษ์ นายอนันต์
ภักดีประไพ นายประเทือง วิจารณ์ปรีชา หรือแม้แต่ นายนคร มาฉิม
ส่วนผู้สมัครที่ได้รับการเลือกตั้งแล้วไม่หมั่นลงพื้นที่ก็อาจจะพลาด
การเลือกตั้งในครั้งต่อไปได้

2. การปราศรัยหาเสียง ในเริ่มแรก วิธีการดั้งเดิมมักจะมี
การนำหนังกลางแปลงไปฉายให้ชาวบ้านได้ดูกัน แล้วจะมีการคั่น
กลางการชมภาพยนตร์ด้วยการปราศรัยหาเสียงเพื่อแนะนำตัวและ
ประชาสัมพันธนโยบายของพรรคต่อประชาชนของผู้สมัคร แต่ต่อ
มาเมื่อสังคมมีการเปลี่ยนแปลงไป วิธีการนี้ได้ยกเลิกไป แต่ผู้สมัคร
อาจจะใช้วิธีไปปราศรัยในงานวัดหรืองานรื่นเริงประจำปีซึ่งมี
ประชาชนมาชุมนุมกันเป็นจำนวนมาก

3. การใช้สื่อประชาสัมพันธ์ การใช้สื่อประชาสัมพันธ์ เป็นหน้าที่ของผู้สมัครแต่ละบุคคลจะจัดทำหรือจัดหาเพื่อแจกจ่ายให้กับประชาชนไม่ว่าจะเป็นป้ายไม้ขนาดใหญ่สำหรับตั้งไว้ในที่สาธารณะโปสเตอร์ขนาดใหญ่ แผ่นปลิวประชาสัมพันธ์ขนาดเล็ก หรือบัตรขนาดนามบัตรแนะนำตัวผู้สมัคร โดยผู้สมัครจะได้รับงบประมาณสนับสนุนการจัดทำสื่อเหล่านี้จากพรรคการเมือง แต่ภายหลังปี 2544 เป็นต้นมา พรรคไทยรักไทยเป็นผู้บุกเบิกนวัตกรรมใหม่ของการใช้สื่อประชาสัมพันธ์โดยพรรคจะเป็นผู้ดำเนินการจัดทำและวางแผนกลยุทธ์ประชาสัมพันธ์หาเสียงให้ ทำให้ผู้สมัครไม่ต้องกังวลและทำงานเกี่ยวกับสื่อประชาสัมพันธ์ไม่หนักมากนัก

4. การใช้รถขยายเสียง เป็นการรณรงค์หาเสียงที่มีการทำกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยผู้สมัครแต่ละคนจะมีการไปว่าจ้างรถยนต์พร้อมติดตั้งลำโพงเครื่องขยายเสียง แล้วเปิดเทปคำปราศรัยการแนะนำตนเองและนโยบายของพรรค รวมทั้งอุดมการณ์ทางการเมืองให้ประชาชนได้รับทราบ

สำหรับประเด็นของการใช้เงินซื้อเสียงนั้น มีข้อมูลที่มีความหลากหลายเกี่ยวกับช่วงเวลาใดที่มีการเริ่มมีการใช้เงินเป็นครั้งแรก ผู้ให้สัมภาษณ์แก่ผู้วิจัยบางท่านระบุว่า การซื้อสิทธิ์ขายเสียงในจังหวัดพิษณุโลกเริ่มต้นในปี 2518 โดย น.ท.ทินกร พันธุ์กระวี และ นายสุชน ชามพูนท ในขณะที่บางท่านระบุว่า การซื้อสิทธิ์ขายเสียงเริ่มต้นในปี 2526 โดยนายยิ่งพันธ์ มนะสิการ แต่ในขณะเดียวกันมีผู้ให้สัมภาษณ์เช่นกันที่ให้การยอมรับว่า ตนเองก็ใช้เงินในการซื้อสิทธิ์ขายเสียงเหมือนกัน แต่สาเหตุที่ต้องซื้อเสียงนั้นเป็นเพราะทำตามผู้สมัครรายอื่น เนื่องจากหากตนเองไม่ใช้เงินในการซื้อเสียงบ้าง

ก็จะไม่มีโอกาสในการชนะการเลือกตั้งเพราะต้องยอมรับว่าประชาชนจะชอบผู้สมัครที่มี “น้ำใจ” ทั้งนี้รูปแบบของการเงินซื้อสิทธิ์ขายเสียงจะมีหลายรูปแบบ กล่าวคือ การจ่ายเงินสดให้ชาวบ้าน โดยผ่านห้วคະແນ ซึ่งส่วนใหญ่ก็คือผู้นำในชุมชนได้แก่ กำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน โดยการจ่ายเงินสดเริ่มต้นตั้งแต่ห้าสิบบาทจนกระทั่งขณะนี้ประมาณห้าร้อยบาท แต่สำหรับผู้นำชุมชนหรือห้วคະແນ นั้นอาจจะได้รับเงินสดถึงหลักหมื่นบาทหรือหลายพันบาท ซึ่งนอกจากกำนัน/ผู้ใหญ่บ้านแล้ว ยังรวมถึงสมาชิก อบต. และประธานชุมชนด้วย

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการเลือกตั้ง ส.ส.พิษณุโลก จากข้อมูลในวิจัยพบว่าปัจจัยอยู่หลายตัว ได้แก่

1. ปัจจัยเรื่องความสัมพันธ์ของผู้สมัครที่มีต่อชุมชนและประชาชนกล่าวคือ ถ้าผู้สมัครพยายามทำตัวใกล้ชิดและเกาะติดพื้นที่เลือกตั้งก็จะทำให้ชาวบ้านรู้จักและให้ความไว้วางใจมากขึ้น
2. ปัจจัยเรื่องเงินที่ใช้ในการหาเสียงโดยเฉพาะการจ่ายเงินให้ชาวบ้านโดยผ่านห้วคະແນหรือผู้นำชุมชนเป็นสิ่งที่ไม่อาจปฏิเสธได้ว่า การซื้อสิทธิ์ขายเสียงเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจริงในระบบการเลือกตั้งของไทย
3. ปัจจัยเรื่องทุนทางสังคมหรือการมีเครือข่ายทางสังคมของผู้สมัคร ไม่ว่าจะเป็นการที่ผู้สมัครเคยรับราชการอยู่ในจังหวัดพิษณุโลกเหมือน ส.ส.ในยุคแรก หรือในกรณีของ ส.ส.ในยุคหลังๆ เช่น พลเอกศิริ ทิวะพันธ์ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งแม่ทัพภาคที่ 3 ซึ่งมีจังหวัดพิษณุโลกเป็นที่ตั้งของกองทัพภาค กรณีของนายพิทักษ์

สันติวงศ์เดชา และ นายหัสนัยน์ สอนสิทธิ ซึ่งเคยรับราชการเป็น ปลัดอำเภอในจังหวัดพิษณุโลก กรณีนายแพทย์วรงค์ เดชกิจวิกรม ซึ่งเคยรับราชการเป็นนายแพทย์และผู้บริหารของโรงพยาบาลพุทธชินราชพิษณุโลกอันเป็นโรงพยาบาลประจำจังหวัด หรือบางท่าน เคยดำรงตำแหน่งทางการเมืองท้องถิ่นมาก่อนได้แก่ สมาชิกสภาจังหวัด (ส.จ.) เช่น นายวีระ ปัทมสิริวัฒน์ หรือ นายนิยม ช่างพินิจ เป็นต้น รวมทั้งนายมนต์ชัย วิวัฒน์ธนาฒย์ซึ่งเคยดำรงตำแหน่ง กำนันมาก่อน ฯลฯ เป็นต้น

4. ปัจจัยเรื่องความสัมพันธ์กับนักการเมืองถิ่นที่ดำรงตำแหน่ง ส.ส.อยู่แล้ว กล่าวคือ จากงานวิจัยจะพบว่า มีนักการเมืองถิ่นหลายคน que เข้าทำงานการเมืองและประสบความสำเร็จในการเลือกตั้ง โดยมี ส.ส.เก่าเป็นผู้ชักนำและให้การสนับสนุนในการเลือกตั้ง เช่น ในกรณีของนายโกศล ไกรฤกษ์ในการชักนำและให้การช่วยเหลือนายคนเด็ด มั่นสีเขียว นายประเทือง วิจรรย์ปรีชา และนายนคร มาฉิม หรือแม้แต่บุตรชายของตนเองคือ นายจตุ ไกรฤกษ์ ในกรณีของนายสุชน ชามพูนทที่ได้ชักนำและให้การช่วยเหลือนักการเมืองถิ่นจนได้รับการเลือกตั้งเป็น ส.ส.หลายคน ได้แก่ นายยิ่งพันธ์ มนะสิการ นายวีระ ปัทมสิริวัฒน์ นายแพทย์วรงค์ เดชกิจวิกรม นายมนต์ชัย วิวัฒน์ธนาฒย์ นายนิยม ช่างพินิจ และ นายหัสนัยน์ สอนสิทธิ แม้ว่าภายหลังกายแพทย์วรงค์จะย้ายสังกัดพรรคประชาธิปัตย์ นอกจากเรื่องของการชักนำเข้าสู่วงการเมืองแล้ว ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวในลักษณะทายาททางการเมืองก็ปรากฏให้เห็นเช่นกัน เช่น ตระกูลไกรฤกษ์ที่มีสีบ ทอดมาสามรุ่นกล่าวคือ ร.ท.จกกล-นายโกศล-นายจตุ ไกรฤกษ์ หรือ

ตระกูลพลไวย์ที่สืบทอดมาสองรุ่นกล่าวคือ นายสมพงษ์-นายพิษณุ พลไวย์ หรือความสัมพันธ์แบบสามีภรรยาคือ นายยิ่งพันธ์-นางมยุรา มนะสิการ

กล่าวโดยสรุปแล้วปัญหาใหญ่ที่เกิดขึ้นกับระบบการเลือกตั้ง ส.ส.ของไทยก็คือ ปัญหาวัฒนธรรมทางการเมือง (Political Culture) กล่าวคือ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนคนไทยยังมีลักษณะของการพึ่งพาอาศัยหรือในลักษณะของระบบอุปถัมภ์ (Patron-Client System) ซึ่งมีความจำเป็นที่นักการเมืองถิ่นหรือ ส.ส.นั้น จะต้องเป็นผู้ที่ให้การอุปถัมภ์ช่วยเหลือประชาชนในปัญหาระดับพื้นที่หรือปัญหาเฉพาะหน้าโดยการช่วยเหลือเป็นตัวเงิน เช่น การแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อนเรื่องการทำมาหากิน การช่วยเหลือชาวบ้านงานพิธีกรรมต่างๆ เช่น งานแต่งงาน งานประเพณี งานศพ ฯลฯ หรือแม้แต่การเอาแต่รอรับความช่วยเหลือจาก ส.ส.โดยไม่พยายามดิ้นรนในการช่วยเหลือตัวเอง ทำให้นักการเมืองถิ่นของไทยกลายเป็นผู้ที่ต้องคอยอุปถัมภ์ประชาชนอยู่ตลอดเวลา แม้แต่เวลาเลือกตั้ง ถ้าผู้สมัครรายใดไม่แจกเงินซื้อสิทธิ์ขายเสียงก็ไม่มีโอกาสที่จะได้รับการเลือกตั้ง แม้ว่าการเมืองยุคใหม่หลังปี 2540 ซึ่งพรรคไทยรักไทยเป็นผู้เปิดมิติการหาเสียงโดยใช้นโยบายประชานิยม แต่ก็ไม่อาจเสริมสร้างการเรียนรู้ที่แท้จริงในการปกครองระบอบประชาธิปไตยแก่ประชาชนในระดับรากหญ้าได้ ประชาชนยังคงตั้งหน้าตั้งตารอความช่วยเหลือจากรัฐอยู่เสมอ

แม้จะมีงานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาการเมืองได้เสนอแนะให้ยกระดับการศึกษาให้ประชาชนมีความรู้เพิ่มมากขึ้นเพื่อที่จะได้รู้เท่าทันนักการเมืองและเข้าใจต่อระบบการเมืองอันจะเป็นการสร้าง

วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมอันเป็นรากฐานที่สำคัญต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งข้อเสนอแนะอันนี้เป็นข้อเสนอแนะที่ผู้วิจัยเห็นสอดคล้องว่ามีความจำเป็นที่จะต้องทำอย่างเร่งด่วนและต่อเนื่อง และสำหรับข้อเสนอแนะอีกประการหนึ่งคือ การสร้างและเปิดพื้นที่ “การเมืองภาคพลเมือง” ให้มากขึ้น เพราะแม้ว่ารัฐธรรมนูญ ปี 2540 ถือเป็นรัฐธรรมนูญที่พยายามเปิดพื้นที่การเมืองภาคพลเมืองในระดับหนึ่งแล้ว แต่เท่าที่ผ่านมาประชาชนยังมีความยากลำบากในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการใช้อำนาจทางการเมืองร่วมกับรัฐ และข้อเสนอแนะประการสุดท้าย คือ การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากขึ้น และให้มีการแบ่งแยกหน้าที่ให้ชัดเจนระหว่างรัฐบาลกลางและท้องถิ่น เพราะเท่าที่ผ่านมา ความเข้าใจของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองท้องถิ่นหรือ ส.ส. นั้น ทำให้ประชาชนคาดหวังให้นักการเมืองท้องถิ่นต้องมาทำหน้าที่ในเชิงพื้นที่จำนวนมาก ทำให้ ส.ส. ทุกคนต้องมาทำงานในระดับพื้นที่มากกว่าที่จะให้ความสำคัญกับหน้าที่ของสมาชิกของรัฐสภาระดับชาติที่พึงกระทำ เพราะมีเช่นนั้นแล้วก็อาจจะไม่ได้รับการเลือกตั้งเข้ามาอีก การกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับผิดชอบและให้บริการสาธารณะที่จำเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตประจำวันของประชาชน จะทำให้ประชาชนสามารถแยกแยะหน้าที่ความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน้าที่ความรับผิดชอบของนักการเมืองท้องถิ่นหรือ ส.ส. ได้ดียิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

หนังสือ

จกกล ไกรฤกษ์ ร.ท. ศิลปเลือกตั้ง. ธนบุรี: เทพนิมิตการพิมพ์
บางพลัด, 2511

_____ อยู่อย่างเสีย. เชียงใหม่: The Knowledge Center, 2546

จิราภรณ์ สถาปนาวรรณนา. รายงานการวิจัยเรื่อง ประวัติศาสตร์
สังคมเมืองพิษณุโลก พ.ศ. 2475-2503. พิษณุโลก:
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
พิมพ์ครั้งที่ 3, 2543

นคร พจนวพงษ์และคณะ. ข้อมูลประวัติศาสตร์การเมืองไทย.
กรุงเทพฯ: บริษัท โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด. พิมพ์ครั้งที่
2, 2543

ประมาณ อติเรกสาร. UNSEEN ราชครู. กรุงเทพฯ: บริษัท
แปลนพรีนติ้ง จำกัด, 2547

ปรีดา พัฒนถาบุตร. ครูการเมือง: มิใช่เท่านั้น. กรุงเทพฯ :
อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, 2546

เรื่องยศ จันทรศิริ. วันวานและวันนี้ของหญิงเหล็ก ชื่อ เปรมฤดี
ชามพูนท. นครสวรรค์: สำนักพิมพ์บ้านเรา, 2546

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 67 ปี สมาชิกวุฒิสภาไทย.

กรุงเทพฯ: กองการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2542

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. หนังสือที่ระลึกครบรอบ 72

ปี รัฐสภาไทย. กรุงเทพฯ: สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2547 (โทร.0-2644-5309)

สุรพงษ์ ไสธนะเสถียร. แนวความคิดในการหาเสียงเลือกตั้ง.

กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ประสิทธิ์ภัณฑ์แอนด์พริ้นต์ติ้ง, 2545

อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ พระยาสุนทรพิพิธ ม.ว.ม, ป.ช.,

ท.จ. ณ วัดพระศรีมหาธาตุ วันอังคารที่ 18 กันยายน พ.ศ. 2516. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง, 2516

อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ ร.ท.จงกล ไกรฤกษ์ ณ เมรุวัด

มกุฏกษัตริยาราม วันที่ 15 มกราคม 2513, พระนคร: ศูนย์การพิมพ์, 2512

อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพนายเกษม สุขโรจน์ (ขุนประเจต-

ดรณพันธ์) ต.ช. ณ เมรุวัดมกุฏกษัตริยาราม วันอาทิตย์ที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2526. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เลียงเซียง, 2526

อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพนายยิ่งพันธ์ มนะสิการ ม.ป.ช.,

ม.ว.ม. ณ เมรุวันธรรมจักร อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก วันเสาร์ที่ 3 เมษายน 2547. ไม่ปรากฏสถานที่พิมพ์, 2547

เอกสารทำสำเนา

แบบเสนอชื่อ “ผู้หญิงเก่ง” ประจำปี 2549 สาขานักการเมือง นาง
มยุรา มนะสิการ ส.ส.พิษณุโลก เขต 3 เสนอโดย จังหวัด
พิษณุโลก

เว็บไซต์

กองทัพบก (<http://www.rta.mi.th>)

กองทัพภาคที่ 3 (<http://army3.rta.mi.th>)

พรรคไทยรักไทย (<http://www.thairakthai.or.th>)

พรรคประชาธิปไตย (<http://www.democrat.or.th>)

ผู้จัดการออนไลน์ (<http://www.manager.co.th>)

มีชัยไทยแลนด์ (<http://www.meechaithailand.com>)

รัฐสภา (<http://www.parliament.go.th>)

สัมภาษณ์บุคคล

นายจตุติ ไกรฤกษ์ ณ บ้านพักอำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก

นาวาอากาศโททินกร พันธุ์กระวี ณ สำนักงานมูลนิธิธอชัยโนะโมโตะ
อาคารศรีอยุธยา กรุงเทพมหานคร

นายสุชน ชามพูนท ฌ บ้านพักบริเวณโรงแรมอมรินทร์ลาภูณ อำเภอ
เมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก

นายอนันต์ ภูักดีประไพ ฌ บ้านพักบริเวณบ้านสวนเกษตรแฮัส สี่แยก
อินโดจีน อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก

พลเอกศิริ ทิวะพันธ์ ฌ บ้านทิวะพันธ์ ตำบลท่าทอง อำเภอเมือง
พิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก

นายนคร มาฉิม ฌ สำนักงาน ส.ส.นคร มาฉิม อำเภอนครไท จังหวัด
พิษณุโลก

หนังสือพิมพ์

ชาวไทย. ตัวเลขในสภา. ฉบับวันที่ 2 กรกฎาคม 2500

_____ . จอมพล ป. เห็นกับ ส.ส.ทิม ส.ส.ประเภท 2 ผิดรัฐธรรมนูญ.
ฉบับวันที่ 2 มีนาคม 2500

_____ . เพื่อปลอบใจว่าจะยกมือให้ก็เลยมีข่าวแพร่ว่าแปรพักตร์.
ฉบับวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2513

_____ . ประสงค์ เนื่องจ้งค์เปิดอกลาออกจากพรรคอิสระ. ฉบับ
วันที่ 26 มีนาคม 2513

_____ . พรรคอิสระชื่อแทรกเตอร์ 2 คัน รับขวัญ ส.ส. ไม่ให้ลาออก.
ฉบับวันที่ 5 เมษายน 2513

_____ . ปรับปรุงพรรคอิสระใหม่เปลี่ยนชื่อเป็น “เสรีนิยม”. ฉบับ
วันที่ 5 พฤษภาคม 2514

- _____ . ไม่เกี่ยวกับที่อดีต ส.ส.ฟ้องห้ามลงข่าวเพื่อป้องกันผิดพลาด.
ฉบับวันที่ 11 มีนาคม 2515
- _____ . อุทัย พิมพ์ใจชน 10 ปี อนันต์กับบุญเกิดคนละ 7 ปี. ฉบับ
วันที่ 24 มิถุนายน 2515
- _____ . ติดคุคคคคคการเมืองไม่เสียหาย เข้าไปเยี่ยมปลอบใจในคุก.
ฉบับวันที่ 29 มิถุนายน 2515
- _____ . ผู้เสนอเปลี่ยนเลขาช พรอค สปท. ว่าไม่มีเจตนาจะก่อกวน.
ฉบับวันที่ 14 กันยายน 2514
- _____ . พร้อมกับพวกอีก 4 คน อ้างพรรคชนะการเมืองขัดกัน. ฉบับ
วันที่ 23 สิงหาคม 2518
- เดลินิวส์. สมบัติแฉเบื้องหลังแตกแยกออกจากพรรคไท ยื่นกรรณ
ต่อผู้ข้างประชาชน. ฉบับวันที่ 27 สิงหาคม 2518
- เดลินิวส์. การที่พรรคอิสระสนับสนุนรัฐมนตรียางคน ก็เท่ากับ
สนับสนุนรัฐบาลด้วยการยุบไปรวมกับ ส.ป.ท. จึงเท่ากับ
เป็นการปลดปล่อยให้พ้นสภาพพรรค “ผี”. ฉบับวันที่ 7
ธันวาคม 2513
- _____ . ส.ส.ช่างกล. ฉบับวันที่ 11 เมษายน 2514
- _____ . กลัวหาไม่ได้. ฉบับวันที่ 4 พฤศจิกายน 2514
- _____ . ปิดสำนวนคดี 3 อดีต ส.ส.กรณีฟ้องหัวหน้าคณะปฏิวัติ.
ฉบับวันที่ 19 เมษายน 2515
- _____ . กาลเทศะ. ฉบับวันที่ 25 มิถุนายน 2515

_____ . ทหาร “ค่านขายข้าว อ่างยุโรปแสดงพิรุณซื้อไปทำพันธุ์ปลูก.
ฉบับวันที่ 4 ธันวาคม 2526

เดลิมีเรอร์. ประมาณแซวค้าข้าวเปลือก. ฉบับวันที่ 4 ธันวาคม 2526

ไทยรัฐ. สำคัญที่ว่าชาวนาได้อะไร. ฉบับวันที่ 4 ธันวาคม 2526

_____ . อดท. ไม่ซื้อข้าวราคาตก อ่าง กรม. ยังไม่อนุมัติเงิน. ฉบับ
วันที่ 29 ธันวาคม 2526 หน้า 3

บ้านเมือง. นโยบายข้าวนอก(คอก). ฉบับวันที่ 4 ธันวาคม 2526
หน้า 5

พิมพ์ไทย. เผยออกจากคุกจะสมัคร ส.ส.อีก. ฉบับวันที่ 24 มิถุนายน
2515

สยามรัฐ. ส.ส.วิจารณ์ผลงานพัฒนารัฐบาลยังชักหน้าไม่ถึงหลัง. ฉบับ
วันที่ 30 ธันวาคม 2512

_____ . เพื่อบีบให้นำเงินก้อนใหญ่มาลงทุนภายในประเทศ. ฉบับ
วันที่ 17 เมษายน 2513

_____ . พรรคอิสระอาจยุบไปรวมกับพรรค สปท. ฉบับวันที่ 28
พฤศจิกายน 2513

_____ . พรรคการเมืองส่วนตัว. ฉบับวันที่ 1 ธันวาคม 2513

_____ . พรรคอิสระ. ฉบับวันที่ 1 ธันวาคม 2513

_____ . แง่คิดจากข่าว. ฉบับวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2513

_____ . พรรคอิสระตั้ง “ทูต” ดึงลูกพรรคกลับคืน. ฉบับวันที่ 12
กุมภาพันธ์ 2513

- _____ . ส.ส.ลูกพรรคอิสระเปลี่ยนใจไม่ลาออก. ฉบับวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2513
- _____ . ชี้แจงแตกแยกในพรรคอิสระยังไม่รุนแรง “ส.ส.ลูกพรรค ล้วนแกร่งมีพยศ”. ฉบับวันที่ 23 มีนาคม 2513
- _____ . พรรคอิสระยอมรับลูกพรรคจะดีจาก. ฉบับวันที่ 2 ธันวาคม 2513
- _____ . หัวหน้าพรรคอิสระว่าพรรคอิสระจะอ่อนแอในสายตาของ ผู้ไม่รู้. ฉบับวันที่ 18 ธันวาคม 2513
- _____ . พรรคอิสระกลมเกลียวกันดีในสายตาของหัวหน้าพรรค. ฉบับวันที่ 7 มกราคม 2514
- _____ . พรรคอิสระแตกคอคิดปรับปรุง “กำลังภายใน” ใหม่. ฉบับ วันที่ 9 มีนาคม 2514
- _____ . ประสิทธิภาพถึงพรรคอิสระ “เพียงสบตากันก็รู้กันอยู่”. ฉบับ วันที่ 17 มีนาคม 2514
- _____ . แฉประสิทธิภาพอยู่เบื้องหลัง กรณี 5 ส.ส. อิสระย้ายพรรค. ฉบับ วันที่ 8 เมษายน 2514
- _____ . ปรับปรุงพรรคอิสระใหม่หลัง ส.ส. 5 คนลาออก. ฉบับวันที่ 8 เมษายน 2514
- _____ . พรรคอิสระยุคใหม่จะแข็งแกร่งยิ่งขึ้น. ฉบับวันที่ 30 เมษายน 2514

- _____ . พรรคอิสระเปลี่ยนชื่อใหม่เป็นพรรคเสรีนิยม. ฉบับวันที่ 3 พฤษภาคม 2514
- _____ . ส.ส. ข้องใจตั้งงบประมาณวัด 75 ล้านให้ลูกพรรครัฐบาลใช้หาเสียง. ฉบับวันที่ 25 สิงหาคม 2514
- _____ . หัวหน้าพรรคว่าฟ้องไว้ ส.ส. ก็คืออณการระจาบ. ฉบับวันที่ 5 กรกฎาคม 2514
- _____ . ปีหนึ่งไม่ต่ำกว่าร้อยล้านแต่ไม่มีใครเผยแพร่ละเอียด. ฉบับวันที่ 5 ตุลาคม 2514
- _____ . เรณูรอน ก.ก.งบประมาณ. ฉบับวันที่ 18 ตุลาคม 2514
- _____ . รัฐบาลเล่นละครกลางเมืองที่แปรญัตติของบอิกพันล้าน. ฉบับวันที่ 20 ตุลาคม 2514
- _____ . แปรญัตติงบรัฐวิสาหกิจ รัฐบาลไม่ยอมให้ตัดเลย. ฉบับวันที่ 2 พฤศจิกายน 2514
- _____ . พรรคการเมืองเรียกร้องรัฐยุติการปราบประชาชน. ฉบับวันที่ 7 สิงหาคม 2518
- _____ . พรรคไทประชุม กก. ใหม่ ชี้สาเหตุ “สมบัติ” ขอลาออก. ฉบับวันที่ 18 กันยายน 2518
- _____ . หัวหน้าพรรคไทเผยเหตุแพ้เลือกตั้ง มั่นใจนโยบายเดิมวางแผนสู้ใหม่. ฉบับวันที่ 19 เมษายน 2519

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อและการดำรงตำแหน่งในรัฐสภา
ของนักการเมืองจังหวัดพิษณุโลก
ตั้งแต่ พ.ศ. 2475 ถึง 2548

สำหรับรายชื่อและรายละเอียดของการดำรงตำแหน่งของ
นักการเมืองของจังหวัดพิษณุโลกที่เคยได้รับการเลือกตั้งจะนำเสนอ
ในตารางที่ 2.1 รายชื่อและการดำรงตำแหน่งในรัฐสภาของ
นักการเมืองจังหวัดพิษณุโลก ตั้งแต่ พ.ศ. 2475 ถึง 2548 โดย
ดัดแปลงมาจากเอกสารของรัฐสภา จำนวน 2 ฉบับ ได้แก่ หนังสือ
ที่ระลึกครบรอบ 72 ปี รัฐสภาไทย และ หนังสือที่ระลึก 67 ปี สมาชิก
รัฐสภาไทย พร้อมทั้งปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบันโดยอาศัยข้อมูล
จากเว็บไซต์ของรัฐสภา (<http://www.parliament.go.th>) ดังต่อไปนี้

**รายชื่อและการดำรงตำแหน่งในรัฐสภาของนักการเมือง
จังหวัดพิษณุโลก ตั้งแต่ พ.ศ. 2475 ถึง 2548**

รัฐสภา ชุดที่	องค์ประกอบ/ ที่มา	จำนวน สมาชิก	วาระการ ดำรงตำแหน่ง	ชื่อ-สกุล	สังกัดพรรค	หมายเหตุ
1	สภาผู้แทนราษฎร (สภาเดียว) เป็นการแต่งตั้งชั่วคราว	70	28 มิ.ย.2475 - 9 ธ.ค. 2476			- พระราชบัญญัติธรรมนูญ การปกครองแผ่นดินสยาม ชั่วคราว พุทธศักราช 2475 - ผู้แทนราษฎรชั่วคราวที่คณะผู้รักษา พระนครฝ่ายทหารใช้อำนาจแต่งตั้ง แทนคณะราษฎร
2	สภาผู้แทนราษฎร (สภาเดียว) มี 2 ประเภท					- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช 2475

รัฐสภา ชุดที่	องค์ประกอบ/ ที่มา	จำนวน สมาชิก	วาระการ ดำรงตำแหน่ง	ชื่อ-สกุล	สังกัดพรรค	หมายเหตุ
	- สมาชิกประเภทที่ 1 มาจากกาการเลือกตั้ง ทางอ้อม (15 พ.ย. 2476)	78	15 พ.ย. 2476 - 9 ธ.ค. 2480 (สภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 1)	ขุนประเจตดุรณพันธ์ (เหลือ สุโขโรจน์) (ดำรงตำแหน่งสมัยเดียว)	ไม่สังกัดพรรค	- เป็นการเลือกตั้งทางอ้อมโดยวิธี รวมเขตจังหวัด โดยให้ราษฎรเลือก ผู้แทนตำบลก่อน แล้วให้ผู้แทน ตำบลเลือกผู้แทนราษฎร โดยถือ จำนวนราษฎร 200,000 คนต่อ ผู้แทนราษฎร 1 คน
	- สมาชิกประเภทที่ 2 มา จากการแต่งตั้ง (วันที่ 9 ธ.ค. 2476)	78	9 ธ.ค. 2476 - 10 พ.ย. 2489			- ดำรงตำแหน่งถึงชุดที่ 5
3	สภาผู้แทนราษฎร (สภาเดียว) มี 2 ประเภท					
	- สมาชิกประเภทที่ 1 มาจากกาการเลือกตั้งจาก ราษฎรโดยตรง (7 พ.ย. 2480)	91	7 พ.ย. 2480 - 11 ก.ย. 2481 (สภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 2)	หลวงสุทธิวิวัฒน์เกษมศรี (เจริญ สัตย์จง) (ดำรงตำแหน่งสมัยเดียว)	ไม่สังกัดพรรค	- การเลือกตั้งโดยวิธีแบ่งเขตเลือกตั้ง แต่ละเขตมีผู้แทนราษฎรได้ 1 คน โดยถือจำนวนราษฎร 200,000 คน ต่อผู้แทนราษฎร 1 คน

รัฐสภา ชุดที่	องค์ประกอบ/ ที่มา	จำนวน สมาชิก	วาระการ ดำรงตำแหน่ง	ชื่อ-สกุล	สังกัดพรรค	หมายเหตุ
	- สมาชิกประเภทที่ 2 มา จากการแต่งตั้งในชุดเดิม (ชุดที่ 2) และแต่งตั้งเพิ่มอีก 13 คน (8 5.ค. 2480)	91	9 5.ค. 2476 - 10 พ.ย. 2489			- ดำรงตำแหน่งต่อเนื่องจากชุดที่ 2 - ดำรงตำแหน่งถึงชุดที่ 5
4	สภาผู้แทนราษฎร (สภาเดียว) มี 2 ประเภท					
	- สมาชิกประเภทที่ 1 มา จากการเลือกตั้งโดยตรง (12 พ.ย. 2481)	91	12 พ.ย.2481 - 15 ต.ค. 2488 (สภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 3)	ขุนคุปตพงศ์ประพัทธ์ (ชื่อ คุปตพงษ์) (ดำรงตำแหน่งสมัยเดียว)	ไม่สังกัดพรรค	- การเลือกตั้งโดยวิธีแบ่งเขตเลือกตั้ง แต่ละเขตเลือกตั้งมีผู้แทนราษฎร ได้ 1 คน โดยถือจำนวนราษฎรจำนวน 200,000 คนต่อผู้แทนราษฎร 1 คน - ได้มีการขยายเวลาอยู่ในตำแหน่ง ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 2 ครั้ง ครั้งละไม่เกิน 2 ปี โดย พ.ร.บ.ขยาย กำหนดเวลาอยู่ในตำแหน่ง ส.ส.

รัฐสภา ชุดที่	องค์ประกอบ/ที่มา	จำนวน สมาชิก	วาระการ ดำรงตำแหน่ง	ชื่อ-สกุล	สังกัดพรรค	หมายเหตุ
						พ.ศ.2485 ซึ่งออกตาม รมณ.แก้ไข เพิ่มเติมว่าด้วยการเลือกตั้ง ส.ส. พ.ศ.2485 เนื่องจากภาวะสงคราม ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการเลือกตั้ง
	- สมาชิกประเภทที่ 2 มาจากกรแต่งตั้งในชุดเดิม (ชุดที่ 2 และ 3)	91	9 ธ.ค. 2476 - 10 พ.ย. 2489			- ดำรงตำแหน่งต่อเนื่องจากชุดที่ 2 - ดำรงตำแหน่งถึงชุดที่ 5
5	สภาผู้แทนราษฎร (สภาเดียว) มี 2 ประเภท					- ประกาศใช้ รมณ. 2489 (9 พ.ค. 2489)
	- สมาชิกประเภทที่ 1 มาจากกรเลือกตั้งโดยตรง (6 ม.ค. 2489)	96	6 ม.ค. 2489 - 8 พ.ย. 2490 (สภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 4)	พระยาสุนทรพิพิธ (เชย สุนทรพิพิธ) (ดำรงตำแหน่งสมัยเดียว)	ไม่สังกัดพรรค	- เลือกตั้งโดยวิธีแบ่งเขตเลือกตั้ง แต่ละเขตเลือกตั้งมีผู้แทนราษฎร 1 คน - พระยาสุนทรพิพิธ(เชย สุนทรพิพิธ)

รัฐสภา ชุดที่	องค์ประกอบ/ ที่มา	จำนวน สมาชิก	วาระการ ดำรงตำแหน่ง	ชื่อ-สกุล	สังกัดพรรค	หมายเหตุ
						ได้รับการแต่งตั้งเป็นสมาชิกสภา รัฐธรรมนูญ (3 ก.พ. 2502-20 มิ.ย. 2511) และ สมาชิกวุฒิสภา (4 ก.ค. 2511 - 3 ก.ค. 2514)
	- สมาชิกประเภทที่ 2 มาจากกาการแต่งตั้งในชุดเดิม (ชุดที่ 2 และ 3) และแต่งตั้ง เพิ่มอีก 5 คน(30 ม.ค. 2489)	96	9 ธ.ค. 2476 - 10 พ.ย. 2489			- ดำรงตำแหน่งต่อเนื่องจากชุดที่ 2 - ดำรงตำแหน่งถึงชุดที่ 5
6	รัฐสภา มี 2 สภา					- ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร ไทย พุทธศักราช 2489 - ชุดนี้สิ้นสุดลงเนื่องจากการยึดอำนาจ การปกครองประเทศ เมื่อวันที่ 8 พ.ย. 2490 โดย “คณะทหารของชาติ” ภายใต้ การนำของ พลโท ผิน ชุณหะวัณ

รัฐสภา ชุดที่	องค์ประกอบ/ ที่มา	จำนวน สมาชิก	วาระการ ดำรงตำแหน่ง	ชื่อ-สกุล	สังกัดพรรค	หมายเหตุ
	1. สมาชิกผู้แทน ประกอบด้วย	178	6 ม.ค. 2489 - 8 พ.ย. 2490 (สภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 5)	นายอุดม อินทวงศ์ (ดำรงตำแหน่งสมัยเดียว)	ไม่สังกัดพรรค	- เลือกตั้งโดยใช้วิธีแบ่งเขตเลือกตั้ง แต่ละเขตเลือกตั้งใหม่ผู้แทนราษฎร ได้ 1 คน - นายอุดม อินทวงศ์ ได้รับการเลือกตั้ง จากการเลือกตั้งเพิ่ม
	- มาจากสมาชิกประเภทที่ 1 ในรัฐสภาชุดที่ 5 เป็นการ เลือกตั้งโดยตรง	96	6 ม.ค. 2489 - 8 พ.ย. 2490			
	- มาจากการเลือกตั้งเพิ่มใน 47 จังหวัด (5 ส.ค. 2489)	82	5 ส.ค. 2489 - 8 พ.ย. 2490			
	2. พุทธสภา มาจากการ เลือกตั้งของสมาชิกสภา- ผู้แทนราษฎร (24 พ.ค. 2489)	178	24 พ.ค. 2489 - 8 พ.ย. 2490			- ตามบัญญัติเฉพาะภาคของ รัฐธรรมนูญ

รัฐสภา ชุดที่	องค์ประกอบ/ ที่มา	จำนวน สมาชิก	วาระการ ดำรงตำแหน่ง	ชื่อ-สกุล	สังกัดพรรค	หมายเหตุ
7	รัฐสภา มี 2 สภา					<ul style="list-style-type: none"> - รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2490 - สิ้นสุดลงเนื่องจากกรรณสูตอำนาจ การปกครองประเทศเมื่อวันที่ 29 พ.ย. 2494 โดย “คณะบริหารประเทศชั่วคราว” ภายใต้การนำของพลเอกฉัตร ชูณหะวัณ
	1.วุฒิสภา มาจากการแต่งตั้ง (18 พ.ย. 2490)	100	18 พ.ย. 2490 - 29 พ.ย. 2494			
	2.สภาผู้แทน	120	29 ม.ค. 2491 - 29 พ.ย. 2494 (สภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 6)	ร้อยโทจงกล ไกรฤกษ์ (ดำรงตำแหน่งสมัยที่ 1)	ไม่สังกัดพรรค	

รัฐสภา ชุดที่	องค์ประกอบ/ ที่มา	จำนวน สมาชิก	วาระการ ดำรงตำแหน่ง	ชื่อ-สกุล	สังกัดพรรค	หมายเหตุ
	มาจากการเลือกตั้งโดยตรง (29 ม.ค. 2491)	99	29 ม.ค. 2491 - 29 พ.ย. 2494			- เลือกตั้งโดยใช้วิธีรวมเขตจังหวัด และถือจำนวนประชากร 200,000 คน ต่อ ผู้แทนราษฎร 1 คน
	มาจากการเลือกตั้ง ส.ส. เพิ่มขึ้น ใน 19 จังหวัด (5 มิ.ย. 2491)	21	5 มิ.ย. 2491 - 29 พ.ย. 2494			- ตาม รธน. 2492 - เลือกตั้งโดยใช้วิธีรวมเขตจังหวัด และถือจำนวนประชากร 150,000 คน ต่อ ผู้แทนราษฎร 1 คน
8	สภาผู้แทนราษฎร (สภาเดียว) มี 2 ประเภท					- นำรัฐธรรมนูญปี 2475 มาใช้บังคับ ใหม่
	-สมาชิกประเภทที่ 1 มาจากการเลือกตั้งโดยตรง (26 ก.พ. 2495) โดยวิธี รวมเขตจังหวัด	123	26 ก.พ. 2495 - 25 ก.พ. 2500 <u>สภาผู้แทนราษฎร</u> <u>ชุดที่ 7</u>	ร้อยโทจางกล ไกรฤกษ์ (ดำรงตำแหน่งสมัยที่ 2)	ไม่สังกัดพรรค	- เลือกตั้งโดยใช้วิธีรวมเขตจังหวัด และถือเกณฑ์จำนวนประชากร 150,000 คนต่อผู้แทนราษฎร 1 คน

รัฐสภา ชุดที่	องค์ประกอบ/ ที่มา	จำนวน สมาชิก	วาระการ ดำรงตำแหน่ง	ชื่อ-สกุล	สังกัดพรรค	หมายเหตุ
9	- สมาชิกประเภทที่ 2 มาจากการแต่งตั้ง (30 พ.ย. 2494)	123	30 พ.ย. 2494 - 16 ก.ย. 2500			- อยู่ต่อเนื่องถึงชุดที่ 9
	สภาผู้แทนราษฎร (สภาเดียว) มี 2 ประเภท					- สิ้นสุดลงเนื่องจากกรณียุติอำนาจ การปกครองประเทศ วันที่ 16 ก.ย. 2500 โดยคณะทหารภายใต้ การนำของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์
	- สมาชิกประเภทที่ 1 มาจากการเลือกตั้งโดยตรง (26 ก.พ. 2500)	160	26 ก.พ. 2500 - 16 ก.ย. 2500 (สภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 8)	ร้อยโทจกมล ไกรฤกษ์ (ดำรงตำแหน่งสมัยที่ 3)	เสริมมั่งคดีลา	- เลือกตั้งโดยวิธีรวมเขตจังหวัด ถือเกณฑ์จำนวนประชากร 150,000 คนต่อ ส.ส. 1 คน
				นาวาอากาศโททินกร พันธุ์กระวี (ดำรงตำแหน่งสมัยที่ 1)	เสริมมั่งคดีลา	

รัฐสภา ชุดที่	องค์ประกอบ/ ที่มา	จำนวน สมาชิก	วาระการ ดำรงตำแหน่ง	ชื่อ-สกุล	สังกัดพรรค	หมายเหตุ
	- สมาชิกประเภทที่ 2 มาจากกาารแต่งตั้ง ของชุดที่ 8	123	30 พ.ย. 2494 - 16 ก.ย. 2500			- ดำรงตำแหน่งต่อเนื่องจากชุดที่ 7
10	สภาผู้แทนราษฎร (สภาเดียว) มี 2 ประเภท					- สิ้นสุดลงเนื่องจากกาการยี่อำนาจ ตัวเองของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เมื่อวันที่ 20 ต.ค. 2501
	- สมาชิกประเภทที่ 1 มาจากกาารเลือกตั้ง	186	15 ธ.ค. 2500 - 20 ต.ค. 2501 (สภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 9)	นาวาอากาศโททินกร พันธุ์กรวี (ดำรงตำแหน่งสมัยที่ 2)	ไม่สังกัดพรรค	- เลือกตั้งโดยวิธีรวมเขตจังหวัด และถือจำนวนประชากร 200,000 คน ต่อผู้แทนราษฎร 1 คน
				นายอภัย แสงศิริ (ดำรงตำแหน่งสมัยเดียว)	ไม่สังกัดพรรค	

รัฐสภา ชุดที่	องค์ประกอบ/ ที่มา	จำนวน สมาชิก	วาระการ ดำรงตำแหน่ง	ชื่อ-สกุล	สังกัดพรรค	หมายเหตุ
	มาจากการเลือกตั้งโดยตรง (15 พ.ค. 2500)	160	15 พ.ค. 2500 - 20 ต.ค. 2501			
	มาจากการเลือกตั้ง (31 มี.ค. 2501) ใน 5 จังหวัด	26	31 มี.ค. 2501 - 20 ต.ค. 2501			- สมาชิกประเภทที่ 2 จับสลากออก 26 คน ตามผลของ รธน.
	- สมาชิกประเภทที่ 2 มาจากการแต่งตั้ง (18 ก.ย. 2500)	95	18 ก.ย. 2500 - 20 ต.ค. 2501			- เดิมมีจำนวน 121 คน แต่จับสลาก ออกจำนวน 26 คน เมื่อวันที่ 8 ก.พ. 2501
11	สภาร่างรัฐธรรมนูญ (สมาชิกเดียว) มาจากการ แต่งตั้ง (3 ก.พ. 2502)	240	3 ก.พ. 2502 - 20 มิ.ย. 2511			- สิ้นสุดลงเนื่องจากกาการประกาศใช้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2511

รัฐสภาชุดที่	องค์ประกอบ/ ที่มา	จำนวนสมาชิก	วาระการดำรงตำแหน่ง	ชื่อ-สกุล	สังกัดพรรค	หมายเหตุ
12	รัฐสภา มี 2 สภา					- สิ้นสุดลงเนื่องจากกาการยี่ดำนจาการปกครองประเทศเมื่อวันที่ 17 พ.ย. 2514 โดยคณะปฏิวัติภายใต้การนำของจอมพลถนอม กิตติขจร
	1.วุฒิสภา	164	4 ก.ค. 2511 - 17 พ.ย. 2514			- 3 ก.ค. 2514 สมาชิกวุฒิสภามีอายุครบ 3 ปี ต้องจับสลากออกกึ่งหนึ่ง จำนวน 82 คน และพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งสมาชิกเท่าจำนวนที่ต้องออกไปเข้ามาแทนที่
	พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง (4 ก.ค. 2511)	120	4 ก.ค. 2511 - 17 พ.ย. 2514			
	ทรงแต่งตั้งเพิ่ม (25 ก.พ. 2512)	44	25 ก.พ. 2512 - 17 พ.ย. 2514			

รัฐสภา ชุดที่	องค์ประกอบ/ ที่มา	จำนวน สมาชิก	วาระการ ดำรงตำแหน่ง	ชื่อ-สกุล	สังกัดพรรค	หมายเหตุ
	2.สมาชิกผู้แทนราษฎร มาจากกาเลือกตั้งโดยตรง (10 ก.พ. 2512)	219	10 ก.พ. 2512 - 17 พ.ย. 2514 (สภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 10)	นายโกศล ไกรฤกษ์ (ดำรงตำแหน่งสมัยที่ 1)	ไม่สังกัดพรรค	- เลือกตั้งโดยวิธีรวมเขตจังหวัด ถือเกณฑ์จำนวนประชากร 150,000 คนต่อ ส.ส. 1 คน
				นายสุชน ขามพูนท (ดำรงตำแหน่งสมัยที่ 1)	ไม่สังกัดพรรค	
				นายอนันต์ ภัคดีประไพ (ดำรงตำแหน่งสมัยที่ 1)	ไม่สังกัดพรรค	
13	สภานิติบัญญัติแห่งชาติ มาจากแต่งตั้ง (16 ธ.ค. 2515)	299	16 ธ.ค. 2515 - 16 ธ.ค. 2516			- สิ้นสุดลงภายหลังเกิดเหตุการณ์ วันมหาวิปโยค 14 ธ.ค. 16
14	สภานิติบัญญัติแห่งชาติ มาจากกาเลือกตั้งโดย สมาชิกแห่งชาติ จำนวน 2,347 คน	299	23 ธ.ค. 2516 - 25 ม.ค. 2518			- ยก่าง รธน. 2517 - สิ้นสุดลงเนื่องจกมีการเลือกตั้ง ส.ส. เป็นการทั่วไป ตาม รธน. 2517

รัฐสภา ชุดที่	องค์ประกอบ/ ที่มา	จำนวน สมาชิก	วาระการ ดำรงตำแหน่ง	ชื่อ-สกุล	สังกัดพรรค	หมายเหตุ
15	รัฐสภา มี 2 สภา					- ประกาศใช้ รธน. 2517
	1.วุฒิสภา มาจากการ แต่งตั้งของพระมหากษัตริย์ (26 ม.ค. 2518)	100	26 ม.ค. 2518 - 6 ต.ค. 2519			
	2.สภาผู้แทนราษฎร มาจาก การเลือกตั้งโดยตรง (26 ม.ค. 2518)	269	26 ม.ค. 2518 - 12 ม.ค. 2519 (สภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 11)	นาวาอากาศโททินกร พันธุ์กระวี (ดำรงตำแหน่งสมัยที่ 3) นายประเทือง วิจารณ์ปรีชา (ดำรงตำแหน่งสมัยที่ 1) นายสุรปกรณ์ ไกรฤกษ์ (ดำรงตำแหน่งสมัยเดียว) นายอนันต์ ภัคดีประไพ (ดำรงตำแหน่งสมัยที่ 2)	ชาติไทย (เขตเลือกตั้งที่ 1) กิจสังคม (เขตเลือกตั้งที่ 2) ประชาธิปไตย (เขตเลือกตั้งที่ 2) ไท (เขตเลือกตั้งที่ 1)	- จังหวัดที่มี ส.ส. ไม่เกิน 3 คน ให้ถือ เขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง จังหวัด ที่มี ส.ส. เกิน 3 คน ให้แบ่งเขตจังหวัด ออกเป็นเขตเลือกตั้ง ในแต่ละ เขตเลือกตั้งมีสมาชิกสภาผู้แทน- ราษฎรได้ไม่เกิน 3 คน และไม่น้อยกว่า 2 คน ถือเป็นเกณฑ์จำนวนประชากร 150,000 คนต่อ ส.ส. 1 คน - สิ้นสุดลงโดย พ.ร.ฎ ยุบสภาฯ เมื่อ วันที่ 12 ม.ค. 2519 มีสภาชุดมาจาก

รัฐสภา ชุดที่	องค์ประกอบ/ ที่มา	จำนวน สมาชิก	วาระการ ดำรงตำแหน่ง	ชื่อ-สกุล	สังกัดพรรค	หมายเหตุ
16	รัฐสภา มี 2 สภา					พรรคการเมืองร่วมรัฐสภาขาดเอกภาพ ทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรคในการ บริหารราชการแผ่นดิน - สิ้นสุดลงเนื่องจากการยึดอำนาจ การปกครองประเทศ เมื่อวันที่ 6 ต.ค. 2519 โดยคณะปฏิรูปการปกครอง แผ่นดินภายใต้การนำของ พลเรือเอกสฤษดิ์ ธนะรัชต์
	1.วุฒิสภา (ชุดเดิม)	100	26 ม.ค. 2518 - 6 ต.ค. 2519			- ต่อเนื่องจากชุดที่ 15
	2.สภาผู้แทนราษฎร มาจาก การเลือกตั้งโดยตรง (4 เม.ย. 2519)	279	4 เม.ย. 2519 - 6 ต.ค. 2519 (สภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 12)	นายโกศล ไกรฤกษ์ (ดำรงตำแหน่งสมัยที่ 2)	กิจสังคม (เขตเลือกตั้งที่ 2)	- จังหวัดที่มี ส.ส. ไม่เกิน 3 คน ให้ถือเขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง จังหวัดที่มี ส.ส. เกิน 3 คน ให้แบ่ง

รัฐสภา ชุดที่	องค์ประกอบ/ ที่มา	จำนวน สมาชิก	วาระการ ดำรงตำแหน่ง	ชื่อ-สกุล	สังกัดพรรค	หมายเหตุ
				นาวาอากาศโททินกร พันธุ์กระวี (ดำรงตำแหน่งสมัยที่ 4) นายประเทือง วิจารณ์ปรีชา (ดำรงตำแหน่งสมัยที่ 2) นายสุชน ชามพูนท (ดำรงตำแหน่งสมัยที่ 2)	ชาติไทย (เขตเลือกตั้งที่ 1) กิจสังคม (เขตเลือกตั้งที่ 2) สังคมชาตินิยม (เขตเลือกตั้งที่ 1)	เขตจังหวัดออกนอกเป็นเขตเลือกตั้ง ในแต่ละเขตเลือกตั้งสมาชิกสภา- ผู้แทนราษฎรได้ไม่เกิน 3 คน และ ไม่น้อยกว่า 2คน ถือเป็นเกณฑ์จำนวน ประชากร 150,000 คนต่อ ส.ส. 1 คน
17	สภาที่ปรึกษาประธานาธิบดี ทำหน้าที่สภาปฏิรูป การปกครองแผ่นดิน มาจาก การแต่งตั้ง (22 ต.ค. 2519)	29	22 ต.ค. 2519 - 20 พ.ย. 2519			- ตาม รธน. 2519
18	สภาปฏิรูปการปกครอง- แผ่นดิน มาจากการแต่งตั้ง (20 พ.ย. 2519)	340	20 พ.ย. 2519 - 20 ต.ค. 2520	นาวาอากาศโททินกร พันธุ์กระวี		- สิ้นสุดเนื่องจากภารกิจอำนาจการ ปกครองประเทศ เมื่อวันที่ 20 ต.ค. 2520 โดยคณะปฏิวัติภายใต้การนำ

รัฐสภา ชุดที่	องค์ประกอบ/ ที่มา	จำนวน สมาชิก	วาระการ ดำรงตำแหน่ง	ชื่อ-สกุล	สังกัดพรรค	หมายเหตุ
19	สภานิติบัญญัติแห่งชาติ มาจากการแต่งตั้ง (15 พ.ย. 2520)	360	15 พ.ย. 2520 - 21 เม.ย. 2522	นาวาอากาศโททินกร พันธุ์กระวี		ของ พลเรือเอกสงัด ชลออยู่ - ตามธรรมนูญการปกครอง ราชอาณาจักร พ.ศ. 2520 - สิ้นสุดลงเนื่องจากมีการเลือกตั้ง ส.ส. เป็นการทั่วไป เมื่อวันที่ 22 เม.ย. 2522 ตาม รธน.2521
20	รัฐสภา มี 2 สภา 1.วุฒิสภา มาจากการแต่งตั้ง (22 เม.ย. 2522)	255	22 เม.ย. 2522 - 23 ก.พ. 2534			- รธน.2521 - เมื่อดำรงตำแหน่งครบ 2 ปี ในวันที่ 22 เม.ย. 2524 สมาชิกจำนวน 1 ใน 3 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมด คือ 75 คน พ้นจากตำแหน่งโดยวิธีจับสลาก และ มีการแต่งตั้งเข้ามาแทนที่ตำแหน่ง ที่ว่าง จำนวน 75 คน

รัฐสภา ชุดที่	องค์ประกอบ/ ที่มา	จำนวน สมาชิก	วาระการ ดำรงตำแหน่ง	ชื่อ-สกุล	สังกัดพรรค	หมายเหตุ
	2. สมาชิกแทนราษฎร มาจาก การเลือกตั้งโดยตรง (22 เม.ย. 2522)	301	22 เม.ย. 2522 - 19 มี.ค. 2526 (สภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 13)	นายโกศล ไกรฤกษ์ (ดำรงตำแหน่งสมัยที่ 3) นายคนดี เต็มสีเขียว (ดำรงตำแหน่งสมัยเดียว) นาวาอากาศโททินกร พันธุ์กระวี (ดำรงตำแหน่งสมัยที่ 5) นายประเทือง วิจารณ์ปรีชา (ดำรงตำแหน่งสมัยที่ 3) นายยิ่งพันธ์ มนะสิการ (ดำรงตำแหน่งสมัยที่ 1)	กิจสังคม (เขตเลือกตั้งที่ 2) กิจสังคม (เขตเลือกตั้งที่ 1) ชาตินิไทย (เขตเลือกตั้งที่ 1) ชาตินิประชาธิปไตย (เขตเลือกตั้งที่ 2) ประชากรไทย (เขตเลือกตั้งที่ 1)	- ดำรงตำแหน่งต่อเนื่อง ถึงชุดที่ 23 - จังหวัดที่มี ส.ส. ไม่เกิน 3 คนให้ถือ เขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง จังหวัด ที่มี ส.ส. เกิน 3 คน ให้แบ่งเขต จังหวัดออกเป็นเขตเลือกตั้ง ในแต่ละ เขตเลือกตั้งมีสมาชิกสภาผู้แทน- ราษฎรได้ไม่เกิน 3 คน และไม่น้อยกว่า 2 คน ถือเกณฑ์จำนวนประชากร 150,000 คนต่อ ส.ส. 1 คน - สมาชิกแทนราษฎรสิ้นสุดลง เนื่องจากมี พ.ร.ฎ.ยุบสภาผู้แทน- ราษฎร เมื่อวันที่ 19 มี.ค. 2526 อันมี สาเหตุมาจาก ส.ส. มีความคิดเห็นที่ แตกต่างกันเกี่ยวกับวิธีการเลือกตั้ง ส.ส. ตามบทเฉพาะกาลของ รธน.

รัฐสภา ชุดที่	องค์ประกอบ/ ที่มา	จำนวน สมาชิก	วาระการ ดำรงตำแหน่ง	ชื่อ-สกุล	สังกัดพรรค	หมายเหตุ
21	รัฐสภา มี 2 สภา					
	1.วุฒิสภา	243				- ดำรงตำแหน่งต่อเนื่อง ถึงชุดที่ 23
	มาจากวุฒิสภาชุดเดิม	225	22 เม.ย. 2522 - 23 ก.พ. 2534			- มาจากชุด 20
	มาจากการแต่งตั้งเพิ่มเติม	18	22 เม.ย. 2526 - 23 ก.พ. 2534	พลเอกศิริ ทิวะพันธุ์		- เพื่อให้มีจำนวนเท่ากับสัดส่วน สมาชิกของจำนวน ส.ส. (ตามบทบัญญัติของ รธน.)
	2.สภาผู้แทนราษฎร มาจาก การเลือกตั้ง (18 เม.ย. 2526)	324	18 เม.ย. 2526 - 1 พ.ค. 2529 <u>(สภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 14)</u>	นายโกศล ไกรฤกษ์ (ดำรงตำแหน่งสมัยที่ 4) นาวาอากาศโททินกร พันธุ์กระวี (ดำรงตำแหน่งสมัยที่ 6)	กิจสังคม (เขตเลือกตั้งที่ 2) ชาติไทย (เขตเลือกตั้งที่ 1)	- จังหวัดที่มี ส.ส. ไม่เกิน 3 คนให้ถือ เขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง จังหวัด ที่มี ส.ส. เกิน 3 คน ให้แบ่งเขตจังหวัด ออกเป็นเขตเลือกตั้ง ในแต่ละ เขตเลือกตั้งมีสมาชิกสภาผู้แทน-

รัฐสภา ชุดที่	องค์ประกอบ/ที่มา	จำนวน สมาชิก	วาระการ ดำรงตำแหน่ง	ชื่อ-สกุล	สังกัดพรรค	หมายเหตุ
22	รัฐสภา มี 2 สภา 1.วุฒิสภา มาจากวุฒิสภาชุดเดิม	260	22 เม.ย. 2522 - 23 ก.พ. 2534	นายประเทือง วิจารณ์ปรีชา (ดำรงตำแหน่งสมัยที่ 4)	ชาติไทย (เขตเลือกตั้งที่ 2)	ราษฎรได้ไม่เกิน 3 คน และไม่ใช่อยกกว่า 2 คน ถือเป็นคนที่จำนวนประชากร 150,000 คนต่อ ส.ส. 1 คน - สมาชิกแทนราษฎรชุดนี้สิ้นสุดลง เนื่องจากการยุบสภาผู้แทนราษฎรเมื่อ วันที่ 1 พ.ค. 2529 โดยมีสาเหตุมาจาก ส.ส. ลงมติไม่อนุมัติ พ.ร.ก.แก้ไข- เพิ่มเติม พ.ร.บ.การขนส่งทางบก พ.ศ. 2522 พ.ศ. 2529
				นายยิ่งพันธ์ มนะสิการ (ดำรงตำแหน่งสมัยที่ 2)	ประชากรไทย (เขตเลือกตั้งที่ 1)	
				นายสุชน ชามพูนท (ดำรงตำแหน่งสมัยที่ 3)	ชาติไทย (เขตเลือกตั้งที่ 1)	
						- ดำรงตำแหน่งต่อเนื่อง ถึงชุดที่ 23
		243	22 เม.ย. 2522 - 23 ก.พ. 2534	พลเอกศิริ ทิวะพันธุ์		- มาจากชุดที่ 20-21

รัฐสภา ชุดที่	องค์ประกอบ/ ที่มา	จำนวน สมาชิก	วาระการ ดำรงตำแหน่ง	ชื่อ-สกุล	สังกัดพรรค	หมายเหตุ
	มาจากการแต่งตั้งเพิ่มเติม (28 ก.ค. 2529)	17	28 ก.ค. 2529 - 23 ก.พ. 2534			
	2.สมาชิกผู้แทนราษฎร มาจาก การเลือกตั้ง (24 ก.ค. 2529)	347	24 ก.ค. 2529 - 29 เม.ย. 2531 (สภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 15)	นายประเทือง วิจารณ์ปรีชา (ดำรงตำแหน่งสมัยที่ 5) นายอึ้งพันธ์ มนะสิการ (ดำรงตำแหน่งสมัยที่ 3) นายวิระ ปัทมสิริวัฒน์ (ดำรงตำแหน่งสมัยที่ 1) นายสมพงษ์ พงษ์ไวย์ (ดำรงตำแหน่งสมัยเดียว) นายสุชน ชามพูนท (ดำรงตำแหน่งสมัยที่ 4)	ชาติไทย (เขตเลือกตั้งที่ 2) ประชากรไทย (เขตเลือกตั้งที่ 1) ชาติไทย (เขตเลือกตั้งที่ 2) ประชาธิปไตย (เขตเลือกตั้งที่ 1) ชาติไทย (เขตเลือกตั้งที่ 1)	- จังหวัดที่มี ส.ส. ไม่เกิน 3 คน ให้ ถือเขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง จังหวัดที่มี ส.ส. เกิน 3 คน ให้แบ่งเขต จังหวัดออกเป็นเขตเลือกตั้ง ในแต่ละ เขตเลือกตั้งมีสมาชิกสภาผู้แทน- ราษฎรได้ไม่เกิน 3 คน และไม่น้อยกว่า 2 คน ถือเป็นเขตจำนวนประชากร 150,000 คนต่อ ส.ส. 1 คน - สิ้นสุดการดำรงตำแหน่ง เนื่องจาก การยุบสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 29 เม.ย. 2531 โดยมีสภาผู้แทนราษฎร พรรคการเมืองร่วมรัฐบาลภาค เอกภาพก่อให้เกิดปัญหาอุปสรรคใน

รัฐสภาชุดที่	องค์ประกอบ/ที่มา	จำนวนสมาชิก	วาระการดำรงตำแหน่ง	ชื่อ-สกุล	สังกัดพรรค	หมายเหตุ
23	รัฐสภา มี 2 สภา					การบริหารราชการแผ่นดินและการพัฒนาประเทศ - นายประเทือง วิจิตรณวีริชา ได้ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดสิงห์บุรี พรรคชาติไทยอีก 3 สมัย (ปี 35-39)
	1.วุฒิสภา	267	22 เม.ย. 2522 - 23 ก.พ. 2534			- สิ้นสุดลงเนื่องจากการยกยุดอำนาจการปกครองของประเทศ เมื่อวันที่ 23 ก.พ. 2534 โดยคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ภายใต้การนำของ พลเอกสุนทร คงสมพงษ์
						- ดำรงตำแหน่ง ตั้งแต่ชุดที่ 20-23

รัฐสภา ชุดที่	องค์ประกอบ/ ที่มา	จำนวน สมาชิก	วาระการ ดำรงตำแหน่ง	ชื่อ-สกุล	สังกัดพรรค	หมายเหตุ
	มาจากวุฒิสภาชุดเดิม	260	22 เม.ย. 2522 - 23 ก.พ. 2534			- มาจากชุดที่ 20-22
	มาจากการแต่งตั้งเพิ่มเติม (25 ก.ค. 2531)	7	25 ก.ค. 2531 - 23 ก.พ. 2534			- เพิ่มขึ้นเพื่อให้ครบ 3 ใน 4 ของ จำนวน ส.ส. - วันที่ 21 เม.ย. 2532 สมาชิกวุฒิสภา จำนวน 75 คน ที่ได้รับแต่งตั้ง เมื่อ วันที่ 22 เม.ย. 2526 ต้องพ้นจาก ตำแหน่งตามวาระจึงได้มีการแต่งตั้ง สมาชิกวุฒิสภาแทนตำแหน่งที่ว่าง 75 คน โดยให้ดำรงตำแหน่งตั้งแต่ วันที่ 22 เม.ย. 2532
	2.สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาจากการเลือกตั้ง (24 ก.ค. 2531)	357	24 ก.ค. 2531 - 23 ก.พ. 2534 (สภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 16)	นายเอกสิทธิ์ ไกรฤกษ์ (ดำรงตำแหน่งสมัยที่ 5)	ประชากรไทย (เขตเลือกตั้งที่ 2)	- จังหวัดที่มี ส.ส. ไม่เกิน 3 คนให้ถือ เขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง จังหวัดที่ มี ส.ส. เกิน 3 คน ให้แบ่งเขตจังหวัด ออกเป็นเขตเลือกตั้ง ในแต่ละเขต

รัฐสภา ชุดที่	องค์ประกอบ/ ที่มา	จำนวน สมาชิก	วาระการ ดำรงตำแหน่ง	ชื่อ-สกุล	สังกัดพรรค	หมายเหตุ
24	สภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สภาเดียว) มาจากการ แต่งตั้ง (15 มี.ค. 2534)	292	15 มี.ค. 2534 - 21 มี.ค. 2535	นายจุติ ไกรฤกษ์ (ดำรงตำแหน่งสมัยที่ 1)	ประชากรไทย (เขตเลือกตั้งที่ 2)	เลือกตั้งมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ได้ไม่เกิน 3 คน และไม่น้อยกว่า 2 คน ถือเกณฑ์จำนวนประชากร 150,000 คนต่อ ส.ส. 1 คน
				นายยิ่งพันธ์ มนะสิการ (ดำรงตำแหน่งสมัยที่ 4)	ประชากรไทย (เขตเลือกตั้งที่ 1)	
				นายสุชน ชามพูนท (ดำรงตำแหน่งสมัยที่ 5)	ชาติไทย (เขตเลือกตั้งที่ 1)	
25	รัฐสภา มี 2 สภา 1.วุฒิสภา มาจากแต่งตั้ง (22 มี.ค. 2535)	270	22 มี.ค. 2535 - 21 มี.ค. 2539	พลเอกศิริ ทิวะพันธุ์ (ดำรงตำแหน่งสมัยที่ 1)	ราษฎร (เขตเลือกตั้งที่ 1)	- ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พ.ศ. 2534 - รธน. 2534
				นายอุดมศักดิ์ อุซชิน		

รัฐสภา ชุดที่	องค์ประกอบ/ ที่มา	จำนวน สมาชิก	วาระการ ดำรงตำแหน่ง	ชื่อ-สกุล	สังกัดพรรค	หมายเหตุ
26	2.สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาจากพรรคเลือกตั้ง (22 มี.ค. 2535)	360	22 มี.ค. 2535 - 30 มิ.ย. 2535 <u>(สภาผู้แทนราษฎร</u> <u>ชุดที่ 17)</u>	นายไกรสิทธิ์ ไกรสิทธิ์พงษ์ (ดำรงตำแหน่งสมัยที่ 1)	ชาติไทย (เขตเลือกตั้งที่ 2) ประชากรไทย (เขตเลือกตั้งที่ 1)	- สิ้นสุดลงโดยการยุบสภาผู้แทน- ราษฎร มีสาเหตุจากหลังจากเกิด วิกฤติการณ์ทางการเมืองขึ้น เมื่อเดือนพฤษภาคม 2535
				นายยิ่งพันธ์ มนะสิการ (ดำรงตำแหน่งสมัยที่ 5)		
				นายวีระ ปัทมศิริวัฒน์ (ดำรงตำแหน่งสมัยที่ 2)	ชาติไทย (เขตเลือกตั้งที่ 2)	
				นายสุชน ขามพูนท (ดำรงตำแหน่งสมัยที่ 6)		
				นายอุดมศักดิ์ อุซชิน (ดำรงตำแหน่งสมัยที่ 2)	ชาติไทย ความหวังใหม่ (เขตเลือกตั้งที่ 1)	
26	รัฐสภา มี 2 สภา					
	1.วุฒิสภา (ชุดเดิม)	270	22 มี.ค. 2535 - 21 มี.ค.2539			- มาจากชุดที่ 25

รัฐสภา ชุดที่	องค์ประกอบ/ ที่มา	จำนวน สมาชิก	วาระการ ดำรงตำแหน่ง	ชื่อ-สกุล	สังกัดพรรค	หมายเหตุ		
27	2.สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาจากการเลือกตั้งทั่วไป (13 ก.ย. 2535)	360	13 ก.ย. 2535 - 19 พ.ค. 2538 <u>(สภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 18)</u>	นายไกรสิทธิ์ ไกรสิทธิ์พงษ์ (ดำรงตำแหน่งสมัยที่ 2)	ชาติพัฒนา (เขตเลือกตั้งที่ 2) ประชาธิปัตย์ (เขตเลือกตั้งที่ 1) ประชากรไทย (เขตเลือกตั้งที่ 1) ชาติพัฒนา (เขตเลือกตั้งที่ 2) ชาติพัฒนา (เขตเลือกตั้งที่ 1)	- สิ้นสุดลงโดยการยุบสภา มีสาเหตุ จากพรรคพลังธรรมขอลงมือจาก การเป็นพรรคร่วมรัฐบาล เพราะ เห็นวาระรัฐบาลขาดความชอบธรรม ในการบริหารประเทศ ไม่สามารถ ชี้แจงกรณี ส.ป.ก.4-01 ให้ชัดเจนได้		
							นายพิชญ พูลไวย์ (ดำรงตำแหน่งสมัยที่ 1)	ชาติพัฒนา (เขตเลือกตั้งที่ 2) ชาติพัฒนา (เขตเลือกตั้งที่ 1)
				นายยິงพันธ์ มนะสิการ (ดำรงตำแหน่งสมัยที่ 6)	ชาติพัฒนา (เขตเลือกตั้งที่ 2) ชาติพัฒนา (เขตเลือกตั้งที่ 1)			
						นายวีระ ปัทมศิริวัฒน์ (ดำรงตำแหน่งสมัยที่ 3)	ชาติพัฒนา (เขตเลือกตั้งที่ 2) ชาติพัฒนา (เขตเลือกตั้งที่ 1)	
				นายสุชน ชามขุนทด (ดำรงตำแหน่งสมัยที่ 7)	ชาติพัฒนา (เขตเลือกตั้งที่ 2) ชาติพัฒนา (เขตเลือกตั้งที่ 1)			
						รัฐสภา มี 2 สภา	1.1 วุฒิสภา (ชุดเดิม)	270

รัฐสภา ชุดที่	องค์ประกอบ/ ที่มา	จำนวน สมาชิก	วาระการ ดำรงตำแหน่ง	ชื่อ-สกุล	สังกัดพรรค	หมายเหตุ
1.2	วุฒิสภา (ชุดใหม่)	260	22 มี.ค. 2539 -	นายจตุ ไกรฤกษ์ (ดำรงตำแหน่งสมัยที่ 2)	ประชาธิปัตย์	- พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง สมาชิกวุฒิสภาชุดใหม่เพื่อแทนชุด เดิมที่พ้นจากตำแหน่งตามวาระ 4 ปี
			21 มี.ค. 2543			
2.	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาจากการเลือกตั้งทั่วไป (2 ก.ค. 2538)	391	2 ก.ค. 2538 -	นายวีระ ปัทมสิริวัฒน์ (ดำรงตำแหน่งสมัยที่ 4)	ประชาธิปัตย์	- รธน. 2534 - สิ้นสุดลงโดยการยุบสภา มีสาเหตุ จากเกิดการแตกแยกภายในพรรค- ร่วมรัฐบาลและต้องการคืนอำนาจ การตัดสินใจแก่ประชาชน
			27 ก.ย. 2539	พลเอกศิริ จิระพันธุ์ (ดำรงตำแหน่งสมัยเดียว)	ประชากรไทย	
			(สภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 19)	นายสุชน ชามพูนท (ดำรงตำแหน่งสมัยที่ 8)	ชาติพัฒนา	
					นำไทย	
					ชาติพัฒนา	

รัฐสภาชุดที่	องค์ประกอบ/ ที่มา	จำนวนสมาชิก	วาระการดำรงตำแหน่ง	ชื่อ-สกุล	สังกัดพรรค	หมายเหตุ
28	รัฐสภา มี 2 สภา			นายอุดมศักดิ์ อุษชิน (ดำรงตำแหน่งสมัยที่ 3)	ชาวไทย	- รธน. 2534 - รธน. 2540
	1.1 วุฒิสภา	262	22 มี.ค. 2539 - 21 มี.ค. 2543			- สิ้นสุดลงเนื่องจากครบตามวาระ 4 ปี และ มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาครั้งแรก 4 มี.ค. 2543
	มาจากชุดเดิม	260	22 มี.ค. 2539 - 21 มี.ค. 2543			
	มาจากแต่งตั้งเพิ่มเติม (17 พ.ย. 2539)	2	17 พ.ย. 2539 - 21 มี.ค. 2543			- เพื่อให้จำนวนสมาชิกวุฒิสภาเท่ากับ 2 ใน 3 ของจำนวน ส.ส.

รัฐสภา ชุดที่	องค์ประกอบ/ ที่มา	จำนวน สมาชิก	วาระการ ดำรงตำแหน่ง	ชื่อ-สกุล	สังกัดพรรค	หมายเหตุ
	1.2.วุฒิสภา มาจากการ เลือกตั้งแบบเขตจังหวัด (4 มี.ค. 2543)	200	4 มี.ค.2543 - 3 มี.ค.2549 <u>(วุฒิสภาจากการ เลือกตั้ง ชุดที่ 1)</u>	พลเอกศิริ ทิวะพันธ์ พลตำรวจโทณรงค์ อมายุกุล นายบุญเย็น ศุภสารสาทร		- เป็นการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา ครั้งแรกของประเทศไทย
				นายไกรสิทธิ์ ไกรสิทธิพงษ์ (ดำรงตำแหน่งสมัยที่ 3) นายจตุ ไกรฤกษ์ (ดำรงตำแหน่งสมัยที่ 3) นายพิษณุ พลไวย์ (ดำรงตำแหน่งสมัยที่ 2) นายยิ่งพันธ์ มนะสิการ (ดำรงตำแหน่งสมัยที่ 8) นายวีระ บัณฑิตวิวัฒน์ (ดำรงตำแหน่งสมัยที่ 5)	ประชากรไทย ประชาธิปัตย์ ประชาธิปัตย์ (ประชากรไทย) ชาติพัฒนา ชาติพัฒนา	

รัฐสภาชุดที่	องค์ประกอบ/ ที่มา	จำนวนสมาชิก	วาระการดำรงตำแหน่ง	ชื่อ-สกุล	สังกัดพรรค	หมายเหตุ
29	รัฐสภา มี 2 สภา			นายสุชน ชามพูนท (ดำรงตำแหน่งสมัยที่ 9)	ชาติพัฒนา	
	1.วุฒิสภา มาจากการเลือกตั้งแบบเขตจังหวัด (4 มี.ค. 2543)	200	4 มี.ค. 2543 - 3 มี.ค. 2549 (วุฒิสภาจากการเลือกตั้ง ชุดที่ 1)	พลเอกศิริ ทิวพันธ์ พลตำรวจโทณรงค์ อมาตย์กุล นายบุญยืน ศุภสารสาทร		- ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 - เป็นการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาครั้งแรกของประเทศไทย
	2.สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาจากการเลือกตั้งประเภทบัญชีรายชื่อ 100 คน และประเภทแบ่งเขต 400 คน (6 มี.ค. 2544)	500	6 มี.ค. 2544 - 5 มี.ค. 2548 (สภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 21)	นายพิทักษ์ สันติวงศ์เดชา (ดำรงตำแหน่งสมัยเดียว) นายพิษณุ พลไวย์ (ดำรงตำแหน่งสมัยที่ 3)	ประชาธิปัตย์ ไทยรักไทย	เขต 1 เขต 2

รัฐสภา ชุดที่	องค์ประกอบ/ ที่มา	จำนวน สมาชิก	วาระการ ดำรงตำแหน่ง	ชื่อ-สกุล	สังกัดพรรค	หมายเหตุ
				นางมยุรา มนะสิการ (ดำรงตำแหน่งสมัยที่ 1)	ไทยรักไทย	เขต 3
				นายสุชน ชามพูนท (ดำรงตำแหน่งสมัยที่ 10)	ไทยรักไทย	เขต 4
				นายนคร มานิม (ดำรงตำแหน่งสมัยที่ 1)	ประชาธิปัตย์	เขต 5
				นายจุติ ไกรฤกษ์ (ดำรงตำแหน่งสมัยที่ 4)	ประชาธิปัตย์	- เขต 6 - เลือกตั้งซ่อมแทน นายวีระ ปัทมสิริวัฒน์ ซึ่งเสียชีวิต
				นายวีระ ปัทมสิริวัฒน์ (ดำรงตำแหน่งสมัยที่ 6)	ไทยรักไทย	- เขต 6 - เสียชีวิตขณะดำรงตำแหน่ง
30	รัฐสภา มี 2 สมาชิก					

รัฐสภา ชุดที่	องค์ประกอบ/ ที่มา	จำนวน สมาชิก	วาระการ ดำรงตำแหน่ง	ชื่อ-สกุล	สังกัดพรรค	หมายเหตุ
	1. วุฒิสภา มาจากการ เลือกตั้งแบบเขตจังหวัด (4 มี.ค. 2543)	200	4 มี.ค. 2543 - 3 มี.ค. 2549 (<u>วุฒิสภาจากการ เลือกตั้ง ชุดที่ 1</u>)	พลเอกศิริ ทิวะพันธ์ พลตำรวจโทณรงค์ อมาดยกุล นายบุญยืน ศุภสารสาร		
	2. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาจากการเลือกตั้งประเภท บัญชีรายชื่อ 100 คน และ ประเภทแบ่งเขต 400 คน (6 ก.พ. 2548)	500	6 ก.พ. 2548 - 5 ก.พ. 2552 (<u>สภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 22</u>)	นายวงศ์ เดชกิจวิกรม (ดำรงตำแหน่งสมัยแรก) นายมนต์ชัย วิวัฒน์นาคณย์ (ดำรงตำแหน่งสมัยแรก) นางมยุรา มนะสิการ (ดำรงตำแหน่งสมัยที่ 2)	ประชาธิปัตย์ ไทยรักไทย ไทยรักไทย	- เขต 1 - ชนะการเลือกตั้ง นายพิทักษ์ สันติวงศ์ได้ลา ส.ส.สมัยที่แล้ว ซึ่งไป สมัครในนามของพรรคไทยรักไทย - เขต 2 - ลงสมัครแทน นายพิษณุ พลไวย์ ซึ่งไปลงสมัคร ส.ส. แบบบัญชี รายชื่อของพรรคไทยรักไทย เขต 3

รัฐสภา	องค์ประกอบ/ ที่มา	จำนวน	วาระการ	ชื่อ-สกุล	สังกัดพรรค	หมายเหตุ
				นายนิยม ช่างพินิจ (ดำรงตำแหน่งสมัยแรก)	ไทยรักไทย	- เขต 4 - ลงสมัครแทน นายสุชน ชามพูนท ซึ่งไปลงสมัคร ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อ ของพรรคไทยรักไทย
				นายนคร มัจฉิม (ดำรงตำแหน่งสมัยที่ 2)	ประชาธิปัตย์	เขต 5
				นายหัตถ์นิรัน สอนสิทธิ์ (ดำรงตำแหน่งสมัยแรก)	ไทยรักไทย	- เขต 6 - ชนะการเลือกตั้งนายจุติ ไกรฤกษ์ อดีต ส.ส. พรรคประชาธิปัตย์ 4 สมัย

ที่มา:- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. หนังสือที่ระลึกครบรอบ 72 ปี รัฐสภาไทย. กรุงเทพฯ: สำนักงานการพิมพ์ สำนักงานงาน
 เลขานุการสภาผู้แทนราษฎร, 2547
 สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 67 ปี สมชาติกรัฐสภาไทย. กรุงเทพฯ: กองการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร,
 2542 เว็บไซต์รัฐสภา (<http://www.parliament.go.th>)

ภาคผนวก ข

ภาพถ่ายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
จังหวัดพิษณุโลก ปี 2476- ปัจจุบัน

ภาพถ่ายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
จังหวัดพิษณุโลก ปี 2476- ปัจจุบัน

ขุนประเจตคุณพันธ์
(เหล็ง ศุบโรจน์)

หลวงสุทธิคุณเบศรี
(เจริญ สักทอง)

ขุนคุปตพงศ์ประพัทธ์
(เขื้อ คุปตพงศ์)

พระยาสุนทรพิพิธ
(ไชย สุนทรพิพิธ)

นายคุม อินทวงศ์

ร้อยโทจงกล ไกรฤกษ์

นาวาอากาศโท
ทินกร พันธุ์กระวี

นายอุทัย แสงศิริ

นายโกศล ไกรฤกษ์

นายสุชน ชามพูนท

นายอนันต์ กัดดีประไพ

นายประเทือง วิจารณ์ปรีชา

นายสุรปานิ ไกรฤกษ์

นายคนเค็ด มั่นสีเปี้ยว

นายยิ่งพันธ์ มนะสิการ

นายวีระ ปัทมสิริวัฒน์

นายสมพงษ์ พลไวย์

นายจตุติ ไกรฤกษ์

นายอุดมศักดิ์ อุบบิน

นายไกรสิทธิ์ ไกรสิทธิพงษ์

นายพิชญ พลไวย์

พลเอกศิริ ทิวะพันธุ์

นายพิทักษ์ สันติวงศ์เดชา

นางมยุรา มนะสิการ

นายนคร มาจิมี

นายวรงค์ เคนกิกวิกรม

นายมนต์ชัย วิวัฒน์ธนาฒย์

นายนิยม ช่างพินิจ

นายหัสณัยน์ สอนสิทธิ์